

ปัจจัยทางชีวสังคม โอกาสในการสร้างมิตรภาพและสุขภาพจิตที่มีต่อทัศนคติในการมีคู่ครอง
ของพนักงานการสื่อสารแห่งประเทศไทย

สารนิพนธ์

ของ

นางสาวเกสรี โปรดธนสาร

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ

กันยายน 2546

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

306.81
ก822ป
ร.3

ปัจจัยทางชีวสังคม โอกาสในการสร้างมิตรภาพและสุขภาพจิตที่มีต่อทัศนคติในการมีคู่ครอง
ของพนักงานการสื่อสารแห่งประเทศไทย

13 พ.ย. 2546

บทคัดย่อ
ของ
นางสาวเกสรี โปรตธนสาร

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ
กันยายน 2546

จ 230292

เกสรี โปรตธนสาร. (2546). ปัจจัยทางชีวสังคม โอกาสในการสร้างมิตรภาพและสุขภาพจิตที่มีต่อทัศนคติในการมีคู่ครองของพนักงานการสื่อสาร. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
คณะกรรมการควบคุม รศ.ดร. นวลละออ สุภาพล

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1. เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติในการมีคู่ครองของพนักงานการสื่อสารตามตัวแปรปัจจัยทางชีวสังคม โอกาสในการสร้างมิตรภาพ และสุขภาพจิต 2. เพื่อศึกษาปัจจัยทางชีวสังคม คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อายุงาน รายได้ และ โอกาสในการสร้างมิตรภาพและสุขภาพจิตซึ่งสามารถทำนายทัศนคติในการมีคู่ครองของพนักงานการสื่อสารกลุ่มตัวอย่าง เป็นพนักงานการสื่อสารแห่งประเทศไทย กองโทรคมนาคม ที่มีสถานภาพโสดจำนวน 180 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถามปัจจัยทางชีวสังคม แบบวัดทัศนคติในการมีคู่ครอง แบบวัดโอกาสในการมีคู่ครอง และแบบวัดสุขภาพจิต สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย การทดสอบค่าที (t - test) และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ แบบเพิ่มตัวแปรทีละตัว

ผลการศึกษา สรุปได้ดังนี้

1. พนักงานเพศชายมีทัศนคติในการมีคู่ครองดีกว่าพนักงานเพศหญิง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. พนักงานที่มีอายุน้อย อายุงานน้อย รายได้น้อย มีทัศนคติในการมีคู่ครองดีกว่าพนักงานที่มีอายุมาก อายุงานมาก และรายได้มาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. พนักงานที่มีระดับการศึกษาสูงและพนักงานที่มีระดับการศึกษาปานกลางมีทัศนคติในการมีคู่ครองไม่แตกต่าง

4. พนักงานที่มีความใกล้เคียงกันมาก ความเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นมาก ความคล้ายคลึงกันทางบุคลิกภาพและทัศนคติมาก มีทัศนคติในการมีคู่ครองดีกว่าพนักงานที่มีความใกล้เคียงกันน้อย ความเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นน้อย ความคล้ายคลึงกันทางบุคลิกภาพและทัศนคติน้อย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. พนักงานที่มีสุขภาพจิตดีมีทัศนคติในการมีคู่ครองดีกว่าพนักงานที่มีสุขภาพจิตไม่ดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6. ตัวแปรพยากรณ์ที่สามารถทำนายทัศนคติในการมีคู่ครองของพนักงานการสื่อสารได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 3 ตัวแปร คือ อายุ โอกาสในการสร้างมิตรภาพ เพศตามลำดับ

BIOSOCIAL FACTORS, RELATIONSHIP BUILDING OPPORTUNITY HEALTH
AFFECTING MATE – SELECTING ATTITUDES OF THE PERSONNEL OF THE
COMMUNICATION AUTHORITY OF THAILAND

AN ABSTRACT
BY
MISSKADSAREE PRODTANASAN

Presented in partial fulfillment of the requirements
For the Master of Education degree in Development Psychology
At Srinakharinwirot University
September 2003

Kadsaree Prodtanasan. (2003). *Biosocial Factors, Relationship - Building Opportunities and Mental Health Affecting Mate – Selecting Attitudes of the Personnel of the Communication Authority of Thailand*. Master thesis, M.Ed. (Developmental Psychology). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee : Asso C. Prop. Dr.Nuanla-or Supaphol.

The Purposes of this research were 1) to compare the mate – selecting attitudes of the personnel of the Communication Authority of Thailand on their biosocial factors, relationship - building opportunities and mental health, and 2) to find the predictor variables that could predict the mate – selecting attitudes of the personnel of the Communication Authority of Thailand from their biosocial backgrounds as classified in terms of sex, age, level of education, working experience, level of income, relationship - building opportunities and mental health. The sample for this study consisted of 180 persons with single status, who were randomly drawn from the employees of the Communication Authority of Thailand. The instruments for collecting the data were (1) the biosocial factors test, (2) the mate – selecting attitudes test, (3) the relationship - building opportunity test, (4) the mental health test. The statistical procedures for analyzing the data were percentage, mean, t – test and stepwise multiple regression analysis.

The results of the study were concluded as follows :

The male personnel had more favorable mate – selecting attitudes than the female personnel at the .05 level of significance. The personnel with lower age, lower working experience, and lower income had more favorable mate – selecting attitudes than the personnel with higher age, higher working experience and higher income at the .05 level of significance. The personnel with higher level of education and the personnel with middle level of education were found to have no significant difference in their mate – selecting attitudes. The personnel who had more proximity, more advantage and similarity to others were found to have more favorable mate – selecting attitudes than the personnel who had less proximity, less advantage, and less similarity to others at the .05 level of significance. The personnel with good mental health had more favorable mate – selecting attitudes than the personnel with poor mental health at the .05 level of significance. The predictor variables that could predict the mate – selecting attitudes of the personnel

of the Communication Authority of Thailand were found to be their age, relationship
- building opportunities and sex respectively.

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการ
สอบได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

นางอภิลักษณ์

(รองศาสตราจารย์ ดร.นวลละอ อ สุภาพล)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

นางอภิลักษณ์

(รองศาสตราจารย์ ดร.นวลละอ อ สุภาพล) (ผู้ประสานงาน)

คณะกรรมการสอบ

นางอภิลักษณ์

(รองศาสตราจารย์ ดร.นวลละอ อ สุภาพล)

ประธาน

ป.น.น.

นางอภิลักษณ์

(รองศาสตราจารย์ อัจฉรา สุขารมณ)

กรรมการสอบ

พ.น.น.

นางอภิลักษณ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วัฒนา ศรีสัตย์วาจา)

กรรมการสอบ

พ.น.น.

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิตสาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

นางอภิลักษณ์

(รองศาสตราจารย์ สุภา ปานเจริญ) (ผู้พิมพ์)

คณบดีคณะมนุษยศาสตร์

พ.น.น.

วันที่ 23 กันยายน พ.ศ.2546

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความอนุเคราะห์และความเมตตาจากคณาจารย์และบุคลากรหลายท่าน ท่านแรกที่เป็นผู้จุดเทียนประกายทางความคิดในการศึกษาครั้งนี้คือ รศ.ดร. นวลละออ สุภาพผล ซึ่งประธานกรรมการควบคุมสารนิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้ความเอาใจใส่ให้คำแนะนำ และข้อคิดเห็นต่างๆในการทำวิจัย ตลอดจนให้กำลังใจด้วยดีมาตลอด ข้าพเจ้ารู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผศ.วัฒนา ศรีสัตยวาท รศ.อัจฉรา สุขารมณ อาจารย์ชญาณุช ลักษณะวิจารณ์ กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม ที่กรุณาให้คำแนะนำเกี่ยวกับข้อแก้ไขต่างๆ รวมทั้งคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิประสาทความรู้ต่างๆ ให้ผู้วิจัยได้นำมาใช้ในการวิจัยตราบนานทุกวันนี้

ขอขอบคุณคุณอุบลวรรณ บุญธง และพี่ๆพนักงานการสื่อสารแห่งประเทศไทย กองโทรคมนาคมทุกท่าน ที่ให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณพี่ๆทุกคนที่ไม่อาจกล่าวได้หมดในที่นี้ โดยเฉพาะคุณชญญา ลีศัตร์พ่าย คุณวรินทร์ ยุทธสิทธิ์โยธิน ซึ่งคอยช่วยเหลือและให้คำปรึกษาทั้งด้านการเรียนและการทำสารนิพนธ์ด้วยดีเสมอมา

ขอขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ ที่เป็นผู้จุดประกายให้ข้าพเจ้ามาสนใจศึกษาระดับมหาบัณฑิตและช่วยเหลือ มอบความหวังโย เป็นกำลังใจที่ดีในการทำสารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี และช่วยให้ชีวิตทุกสิ่งทุกอย่างแก่ลูกจนทำให้ลูกมีวันนี้ได้

ท้ายสุดนี้ คุณงามความดีและประโยชน์อันพึงมีจากสารนิพนธ์ฉบับนี้ ข้าพเจ้าขอน้อมบูชาแด่พระคุณของบิดามารดา ที่เป็นผู้ให้ชีวิต คณาจารย์ทุกท่าน ที่มอบวิชาความรู้ให้อย่างไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อย

เกสรี โปรดธนสาร

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	4
ตัวแปรที่ศึกษา.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
นิยามปฏิบัติการ.....	6
กรอบแนวความคิดในการทำวิจัย.....	8
สมมุติฐานในการวิจัย.....	9
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
ทัศนคติ.....	10
ความหมายของทัศนคติ.....	10
ประเภทของทัศนคติ.....	11
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีคู่ครอง.....	11
ความหมายของการมีคู่ครอง.....	11
หลักเกณฑ์ในการเลือกคู่ครอง.....	12
ปัจจัยก่อนการสมรส.....	14
มูลเหตุที่ทำให้ต้องมีคู่ครอง.....	16
อันตรายจากการมีคู่ครองที่ผิด.....	18
คุณสมบัติที่ควรสร้างขึ้นสำหรับคู่ครอง.....	19
กรอบแนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีการเลือกคู่ครอง.....	20
ปัจจัยทางชีวสังคมกับทัศนคติในการมีคู่ครอง.....	26
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องปัจจัยทางชีวสังคมกับทัศนคติในการมีคู่ครอง.....	29
โอกาสในการสร้างมิตรภาพกับทัศนคติในการมีคู่ครอง.....	37

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
2 (ต่อ)	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องโอกาสในการสร้างมิตรภาพกับทัศนคติในการมีคู่ครอง.....	39
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพจิต.....	48
	ความหมายสุขภาพจิต.....	48
	ความสำคัญของสุขภาพจิต.....	49
	ลักษณะของผู้ที่มีสุขภาพจิตดี.....	50
	ลักษณะของผู้ที่มีสุขภาพจิตไม่ดี.....	52
	สุขภาพจิตกับทัศนคติในการมีคู่ครอง.....	53
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องสุขภาพจิตกับทัศนคติในการมีคู่ครอง.....	53
3	วิธีดำเนินการวิจัย.....	56
	การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	56
	การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	56
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	62
	การจัดกระทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล.....	62
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	64
	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	64
	การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมาย.....	65
	ตอนที่ 1 แสดงข้อมูลพื้นฐานจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง.....	65
	ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบคะแนนทัศนคติในการมีคู่ครองของกลุ่มตัวอย่างพนักงานการสื่อสารเมื่อจำแนกตามตัวแปรปัจจัยทางชีวสังคม โอกาสในการสร้างมิตรภาพ สุขภาพจิต.....	66
	ตอนที่ 3 การศึกษาอำนาจในการทำนายทัศนคติในการมีคู่ครองของกลุ่มตัวอย่างพนักงานการสื่อสาร.....	71
5	สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	73
	สังเขปความมุ่งหมายสมมุติฐานและวิธีดำเนินการวิจัย.....	73
	สรุปผลการวิจัย.....	75

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 (ต่อ) อภิปรายผล.....	76
ข้อเสนอแนะ.....	81
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้.....	81
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	82
บรรณานุกรม.....	83
ภาคผนวก.....	92
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	104

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง โดยจำแนกตามตัวแปรเพศ อายุ ระดับการศึกษา อายุงาน รายได้.....	65
2	การเปรียบเทียบคะแนนทัศนคติในการมีคู่ครองของพนักงานการสื่อสารระหว่างพนักงานหญิงและพนักงานชาย	67
3	การเปรียบเทียบคะแนนทัศนคติในการมีคู่ครองของพนักงานการสื่อสารระหว่างอายุมากและอายุน้อย.....	67
4	การเปรียบเทียบคะแนนทัศนคติในการมีคู่ครองของพนักงานการสื่อสารระหว่างระดับการศึกษาสูงและระดับการศึกษาปานกลาง.....	68
5	การเปรียบเทียบคะแนนทัศนคติในการมีคู่ครองของพนักงานการสื่อสารระหว่างอายุงานมากและอายุงานน้อย.....	68
6	การเปรียบเทียบคะแนนทัศนคติในการมีคู่ครองของพนักงานการสื่อสารระหว่างรายได้มากและรายได้น้อย.....	69
7	การเปรียบเทียบคะแนนทัศนคติในการมีคู่ครองของพนักงานการสื่อสารระหว่างความใกล้เคียงกันมากและความใกล้เคียงกันน้อย.....	69
8	การเปรียบเทียบคะแนนทัศนคติในการมีคู่ครองของพนักงานการสื่อสารระหว่างความเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นมากและความเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นน้อย.....	70
9	การเปรียบเทียบคะแนนทัศนคติในการมีคู่ครองของพนักงานการสื่อสารระหว่างความคล้ายคลึงกันมากและความคล้ายคลึงกันน้อย.....	70
10	การเปรียบเทียบคะแนนทัศนคติในการมีคู่ครองของพนักงานการสื่อสารระหว่างสุขภาพจิตดีและสุขภาพจิตไม่ดี.....	71
11	แสดงตัวแปรอิสระที่ทำนายทัศนคติในการมีคู่ครองของพนักงานการสื่อสาร.....	72
12	แสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดทัศนคติในการมีคู่ครอง.....	102
13	แสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดโอกาสในการมีคู่ครอง.....	103

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

สังคมเรานั้นมีสถาบันที่สำคัญต่าง ๆ มากมาย สถาบันที่สำคัญที่สุดในสังคม คือสถาบันครอบครัวซึ่งเป็นสถาบันที่นับว่าเล็กที่สุดแต่สำคัญที่สุด เพราะเป็นสังคมแรกของมนุษย์ เป็นแหล่งสร้างสมาชิกใหม่ การเป็นครอบครัวได้ย่อมจะต้องประกอบไปด้วยบุคคลที่มาร่วมกันโดยการสมรสหรือความผูกพันทางสายโลหิต

ธรรมชาติของมนุษย์จะอยู่โดดเดี่ยวโดยขาดคู่คิดคู่ปรินาย่อมเป็นไปไม่ได้ จะต้องมีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ความคิดความต้องการที่จะมีเพื่อนคู่คิดหรือมีคู่ครอง จึงเป็นสิ่งที่สำคัญสำหรับมนุษย์ โดยเฉพาะวัยของคนหนุ่มสาว ที่มีความพร้อมในการที่จะมีคู่ครองเป็นฝั่งเป็นฝา ก็ย่อมจะคิดถึงการมีครอบครัวในอนาคต คนหนุ่มสาวทั้งหลายจึงมีการคบหาสมาคมกับเพื่อนต่างเพศ จุดมุ่งหมายที่สำคัญในหลาย ๆ ประการจากการคบหาสมาคมกันนั้นก็คือ ความต้องการที่จะมีคู่ครองอันแท้จริงในชีวิตครอบครัว (นิยม บุญมี. 2530 : 43 – 44)

ก่อนที่จะชายและหญิงจะสมรสกัน จะต้องประกอบด้วยกระบวนการทางสังคมที่มาก่อนการรวมเป็นครอบครัวซึ่งได้แก่ การเลือกคู่ครอง (Mate selection) เพราะเป็นการสร้างความสัมพันธ์ก่อนที่จะมีครอบครัวกับบุคคลที่ตนเลือกเพื่อใช้ชีวิตคู่ร่วมกันตลอดชีวิตนั่นเอง การเลือกคู่ครองถือได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญของชีวิตเป็นกระบวนการอย่างหนึ่งที่จะพิจารณาคูณสมบัติพื้นฐานของผู้ที่ได้รับเลือกที่จะได้เป็นคู่ครอง การมีคู่ครองที่ดีก็เท่ากับชีวิตครอบครัวได้ประสบความสำเร็จไปแล้วครึ่งหนึ่งนั่นเอง

ในสังคมต่าง ๆ การเลือกคู่ครองเป็นกระบวนการในการจำกัดคนเพื่อเลือกทั้งหลายออก โดยเริ่มพิจารณาแต่เฉพาะคนที่อยู่ในกลุ่มเดียวกัน คนที่มีคุณสมบัติคล้ายกันและคนที่มีบุคลิกภาพที่ผู้เลือกต้องการและสิ่งที่สำคัญในการตัดสินใจเลือกคู่ครองขั้นสุดท้าย คือ ความรักโดยผู้เลือกรักบุคคลที่ต้องการเพียงคนเดียวและผู้นั้นก็รักตอบกระบวนการเลือกคู่ก็สิ้นสุด (นวลละออ สุภาผล. 2523 : 56 – 57) และจะมีผลกระทบไปถึงระบบสังคมเป็นส่วนรวม เพราะในฐานะที่ปัจเจกบุคคลเป็นสมาชิกของสังคม เมื่อตัดสินใจเลือกใครเป็นคู่ครองจะครอบคลุมไปถึงการเลือกบุคคลเข้าร่วมเครือญาติร่วมเป็นสมาชิกในกลุ่มสังคมที่ตนอยู่ ดังนั้นนักสังคมวิทยาและนักจิตวิทยาจึงให้ความสนใจศึกษาและอธิบายสาเหตุที่ทำให้คนเลือกแต่งงานกับคู่ครองของตน ทฤษฎีของนักสังคมวิทยานั้นเห็นความสำคัญของปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมเป็นเครื่องกำหนดในการเลือกคู่ครอง โดยเห็นว่าบุคคลในวัยผู้ใหญ่ส่วนใหญ่แต่งงานกับคนที่อยู่ในกลุ่มหรือสังคมเดียวกับตน ส่วนทฤษฎีของนัก

จิตวิทยานั้น เน้นให้เห็นความสำคัญทางกายภาพและคุณลักษณะสำคัญทางจิตวิทยาของปัจเจกบุคคล เพื่อให้สามารถเลือกคู่ครองได้เหมาะสมกับตนและอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข

การมีคู่ครองในสังคมปัจจุบัน บิดา มารดามิบทบาทน้อยลง โดยให้อิสระบุตรในการมีคู่ครอง พิจารณาคุณลักษณะของคู่ครองด้วยตนเองมากขึ้น การแต่งงานเป็นการเริ่มต้นชีวิตใหม่อีกแบบหนึ่ง ซึ่งการมีคู่ครองนี้มีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของครอบครัวในอนาคต บางคนใช้เวลาในการเลือกคู่ครองนานพอสมควรเพื่อให้แน่ใจว่าบุคคลนั้นเหมาะสมกับตนเอง แต่ในบางคนไม่อาจตัดสินใจเลือกใครมาเป็นคู่ครองได้โดยลำพัง มักมีอิทธิพลของสภาพแวดล้อมทางสังคมเข้ามาแทรกแซงได้แก่ ค่านิยม ธรรมเนียม ประเพณี เช่น สังคมทั่วไปมักนิยมให้มีคู่ครองเป็นบุคคลที่อยู่ในสังคมระดับเดียวกัน ถ้าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้รับการตำหนิจากสังคมอย่างรุนแรงซึ่งมีผลต่อจิตใจอย่างมาก อาจถูกบุคคลอื่นขู่ว่าจะปดิดินหา ไม่คบค้าสมาคมด้วย เป็นต้น นอกจากนั้นในด้านปัจเจกบุคคลก็อาจเกิดความรู้สึกมีปมด้อย อาย ขาดความมั่นใจในตนเอง ส่งผลให้กลายเป็นคนเก็บตัว คิดมาก หลีกเลียงการติดต่อพบปะกับบุคคลอื่นในกลุ่มสังคมของตน และในที่สุดอาจทำให้ชีวิตการแต่งงานประสบปัญหายุ่งยาก ไม่สงบสุขจนถึงแตกหักกันได้ ในบางสังคมจึงให้ความสำคัญต่อการเลือกคู่ครองไว้มาก จนถึงกับจัดตั้งหน่วยงานที่ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาแนะนำกับผู้ที่กำลังจะแต่งงาน เพื่อให้สามารถมีคู่ครองที่เหมาะสมกับตนและอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข

บุคคลทุกคนอยากที่จะมีชีวิตคู่ที่ราบรื่น มีความสุขมีความสุขเข้าใจซึ่งกันและกันไปตลอดไม่
อยากมีความทุกข์ ไม่อยากให้มีการทะเลาะเบาะแว้งกันรุนแรง ผู้ที่กำลังเริ่มต้นชีวิตสมรสทั้งหลายคงมีความคาดหวังล่วงหน้าไว้ก่อนชีวิตคู่มากมายหลายประการ หากสามารถได้รับทุกสิ่งทุกอย่างตามความคาดหวัง ความสุขสมหวังคงเกิดขึ้นกับชีวิตคู่ของท่านอย่างแน่นอน แต่การใช้ชีวิตคู่คงจะไม่ราบเรียบประดุจถนนที่โรยด้วยกลีบกุหลาบเสมอไป ชีวิตคู่ทุกคู่ย่อมมีอุปสรรคบ้างไม่มากก็น้อย เราจะต้องปรับตัวเข้าหากัน และเตรียมตัวรับสภาพปัญหาไว้ล่วงหน้า และคิดว่าสิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องธรรมดาที่เกิดขึ้น

ก่อนที่จะมาเริ่มใช้ชีวิตคู่ การคบหาสนิทสนมในฐานะแฟนหรือคู่รักมีได้ระดับหนึ่ง เราไม่สามารถเรียนรู้จิตใจ พฤติกรรม ตลอดจนการแสดงออกยามเมื่อเกิดปัญหาต่างๆ ได้ทั้งหมด ก่อนที่จะใช้ชีวิตคู่ร่วมกันได้จะต้องปรับตัวเข้าหากันโดยมีเป้าหมายเดียวกันว่าจะพยายามถนอมความรัก ความเข้าใจของกันและกันตลอดไปไม่ว่าอะไรจะเกิดขึ้นต้องช่วยกันแก้ปัญหาด้วยความเห็นใจ ความเสียสละส่วนตน ก่อนมีปัญหาก็รุนแรงท่านต้องช่วยกันแก้ปัญหาตั้งแต่ต้นลม

การตัดสินใจมีคู่ครองจะขึ้นอยู่กับภูมิหลังของแต่ละคน ซึ่งจะต่างกันไปตามระดับอายุ ระดับการศึกษา ความเหมือนหรือคล้ายคลึงในด้านต่างๆ ของบุคคลและสังคม ฉะนั้นการเลือกคู่ครองอย่างรอบคอบโดยพิจารณาองค์ประกอบต่างๆ ทั้งองค์ประกอบภายนอกและองค์ประกอบทางจิตใจ เพื่อให้ตระหนักหรือเห็นถึงความรู้สึก ความต้องการและทัศนคติของตนเองอย่างแท้จริงก็จะเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้การมีคู่ครองประสบความสำเร็จ

มนุษย์เราเห็นความสำคัญของคนอื่นอย่างมาก ฉะนั้นการสร้างมิตรภาพในบางกรณีจึงเป็นสิ่งที่ทำได้ง่ายมาก ในกรณีที่บุคคลกำลังว่าเหวขาดผู้สนใจเอาใจใส่ย่อมจะรับมิตรภาพที่มีผู้

หยิบยื่นให้โดยง่ายตาย บุคคลที่สามารถดึงดูดใจผู้อื่นให้ได้รับความสนใจหรือให้การสนับสนุนตนได้ อย่างมากนี้ย่อมจะต้องมีคุณสมบัติพิเศษซึ่งบุคคลบางคนหรือบางกลุ่มถือเป็นสิ่งสำคัญ การมีความรู้ความสามารถพิเศษมีบางสิ่งซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นได้อยู่ใกล้เคียงกับผู้อื่นและได้พบปะสังสรรค์กับผู้อื่นบ่อยครั้ง หรือมีความคล้ายคลึงกับผู้อื่นในบุคลิกภาพและทัศนคติ การที่มีมิตรภาพจะเกิดกับบุคคลคู่ใดคนหนึ่งนั้นย่อมจะต้องขึ้นอยู่กับลักษณะของบุคคลทั้งสองและสภาพแวดล้อม

ความเป็นอยู่ในสังคมปัจจุบันนั้นเต็มไปด้วยการต่อสู้และแข่งขัน ซึ่งผู้ที่ดำรงตนอยู่ได้นั้นจะต้องมีความแข็งแรงทั้งกายและใจ เรื่องสุขภาพจิตจึงเป็นเรื่องสำคัญของชีวิต ถ้าสุขภาพจิตไม่ดีสภาพร่างกาย เศรษฐกิจและสังคมของบุคคลก็จะต้องล้มเหลว การที่จะให้คนเรามีสุขภาพจิตแข็งแรงต่อสู้ชีวิตได้ไม่ใช่จะตั้งต้นทำในวัยเด็กเท่านั้น ต้องตั้งต้นทำมาตั้งแต่ก่อนเด็กเกิด คือ พ่อแม่ต้องเป็นพืชนพันธุ์ที่ดี ฉะนั้นการเลือกคู่ครองของหญิงและชายการครองชีวิตสมรส เป็นการช่วยสร้างวางรากฐานของสุขภาพจิตที่ดีให้กับตัวเองและบุคคลรอบข้าง เพื่อให้มีความสุขสมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ ท่ามกลางสภาพแวดล้อมที่ดีพร้อม (สุภา มาลากุล ณ อยุธยา. 2521 : 64) เป็นที่ยอมรับทั่วไปว่าสุขภาพจิตที่ดีนั้นเริ่มต้นจากครอบครัว อีกทั้งไม่มีบุคคลใดปฏิเสธว่าสัมพันธภาพที่อบอุ่นระหว่างคู่สมรส จะมีผลต่อทั้งสุขภาพจิตของคู่สมรสนั้นๆและบุตรธิดาที่จะเกิดตามมา คนที่มีสุขภาพจิตดีแข็งแรงและรักคนอื่นนอกเหนือจากตัวเอง เขาจะมีความสามารถและปรารถนาที่จะดูแลเอาใจใส่เอื้ออาทรต่อคนอื่น เขาต้องการใกล้ชิดสนิทสนมกับคนอื่น

ในการมีคู่ครองของหญิงและชาย จะมีผลสะท้อนต่อสุขภาพจิตของบุคคลอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะการมีชีวิตคู่กันนั้นเป็นผลมาจากความรักเป็นพื้นฐานสำคัญ ปัญหาความรักเป็นปัญหาที่กระทบกระเทือนต่อสุขภาพจิตของคนได้ง่ายที่สุด

* การมีคู่ครองนั้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ ปัจจัยที่ผู้วิจัยได้ศึกษาที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับทัศนคติในการมีคู่ครอง คือ โอกาสในการสร้างมิตรภาพ ได้แก่ ความใกล้เคียงกัน ความเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น ความคล้ายคลึงกันทางบุคลิกภาพและทัศนคติ บุคคลที่อยู่ใกล้ชิดกันเมื่อคบหากันแล้วก็จะพบว่ามีอะไรเหมือนกัน เช่น ความเชื่อ ทัศนคติ การศึกษา ภูมิหลัง ความสนใจ เหล่านี้จะช่วยกระชับความสัมพันธ์ในการเจริญเติบโตเป็นความรัก ซึ่งในที่สุดก็จะเกิดการผูกมัดอย่างถาวร นอกจากนี้สุขภาพจิตก็เป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งในการมีคู่ครอง ผู้ที่มีสุขภาพดีย่อมมีความรู้สึกเป็นสุขอยู่ในจิตใจ ย่อมมองโลกและมองผู้อื่นในแง่ดี จึงน่าจะมีทัศนคติที่ดีต่อการมีคู่ครองมากกว่าผู้ที่มีสุขภาพจิตไม่ดี

เมื่อหญิงและชายแต่งงานกันแล้วมาอยู่ด้วยกันจะต้องปรับตัวให้ไปด้วยกันได้ แม้ว่าก่อนแต่งงานนั้นได้มีการไตร่ตรองอย่างรอบคอบ และใช้เวลาพิจารณาอย่างถี่ถ้วนแล้วก็ตาม ก็อาจจะมีหลายสิ่งหลายอย่างที่ไม่ลงตัวพอดี ทั้งนี้เนื่องจากการอยู่ร่วมกันอย่างยาวนานของบุคคลสองคน ซึ่งนอกจากมีความแตกต่างกันในเรื่องเพศแล้วยังต่างกันในด้านอื่นๆ ไม่มากนักน้อย เพราะบุคคลแต่ละคนมีเอกลักษณ์เฉพาะตน ตามปกติหญิงปรับตัวให้เข้ากับชายง่ายกว่าชายปรับตัวให้เข้ากับหญิง อย่างไรก็ตามการปรับตัวทั้งสองฝ่ายชีวิตคู่จึงจะสามารถดำรงอยู่ได้

ดังนั้นงานวิจัยเรื่องนี้ผู้วิจัยจึงมีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาทัศนคติในการมีคู่ครองของพนักงานการสื่อสารแห่งประเทศไทย ที่มีสถานภาพเป็นโสดเพื่อเป็นข้อมูลว่าบุคคลดังกล่าว มีทัศนคติทางบวกหรือลบในการมีคู่ครอง เมื่อวิเคราะห์จากปัจจัยทางชีวสังคม โอกาสในการสร้างมิตรภาพ ซึ่งได้แก่ ความใกล้ชิดเคียงกัน ความเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น ความคล้ายคลึงกันทางบุคลิกภาพ และสุขภาพจิต ซึ่งได้แก่ สุขภาพจิตดี สุขภาพจิตไม่ดี

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติในการมีคู่ครองของพนักงานการสื่อสารตามตัวแปร เพศ อายุ ระดับการศึกษา อายุงาน รายได้
2. เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติในการมีคู่ครองของพนักงานการสื่อสาร ที่มีโอกาสในการสร้างมิตรภาพที่แตกต่างกันคือ ความใกล้ชิดเคียงกันน้อย กับความใกล้ชิดเคียงกันมาก ความเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นน้อย กับความเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นมาก ความคล้ายคลึงกันทางบุคลิกภาพและทัศนคติน้อย กับความคล้ายคลึงกันทางบุคลิกภาพและทัศนคติมาก
3. เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติในการมีคู่ครองของพนักงานการสื่อสาร ที่มีสุขภาพจิตที่แตกต่างกันคือ สุขภาพจิตดี กับสุขภาพจิตไม่ดี
4. เพื่อศึกษาปัจจัยทางชีวสังคม คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อายุงาน รายได้ และ โอกาสในการสร้างมิตรภาพและสุขภาพจิตซึ่งสามารถทำนายทัศนคติในการมีคู่ครองของพนักงานการสื่อสาร

ความสำคัญของการวิจัย

ทำให้ทราบความแตกต่างของทัศนคติในการมีคู่ครองของพนักงานการสื่อสารแห่งประเทศไทย เมื่อพิจารณาจากเพศ อายุ การศึกษา อายุงาน รายได้ และโอกาสในการสร้างมิตรภาพ และสุขภาพจิต สามารถนำผลการวิจัยมาเป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อการศึกษา ส่งเสริมให้ความรู้ในการมีคู่ครองและเป็นประโยชน์ในการวิจัยต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยประชากรที่เป็นพนักงานการสื่อสารแห่งประเทศไทย กองโทรคมนาคมในเขตกรุงเทพมหานคร

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

การเลือกกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ เป็นพนักงานการสื่อสารแห่งประเทศไทย กองโทรคมนาคมในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 180 คน ที่มีสถานภาพโสด เป็นการสุ่มอย่างง่าย ในการตอบแบบสอบถามผู้วิจัยจะนำไปแจกด้วยตนเอง และมีการถามสถานภาพการแต่งงาน ถ้าพบว่าบุคคลที่สุ่มมานั้นแต่งงานแล้วก็จะตัดบุคคลนั้นออกไป และทำการสุ่มเพิ่มเติมให้ครบจำนวน 180 คน ผู้วิจัยจะใช้วิธีการเช่นนี้จนกว่าจะได้กลุ่มตัวอย่างเป็นบุคคลที่มีสถานภาพโสดครบจำนวน 180 คน

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. ตัวแปรต้น ได้แก่

1.1 ปัจจัยทางชีวสังคม

1.1.1 เพศ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

1.1.1.1 เพศหญิง

1.1.1.2 เพศชาย

1.1.2 อายุ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

1.1.2.1 อายุน้อย คือ อายุต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่ม

1.1.2.2 อายุมาก คือ อายุสูงกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่ม

1.1.3 ระดับการศึกษา แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

1.1.3.1 กลุ่มที่มีการศึกษาปานกลาง คือ กลุ่มที่มีการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี

1.1.3.2 กลุ่มที่มีการศึกษาสูง คือ กลุ่มที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี

1.1.4 आयुงาน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

1.1.4.1 आयुงานน้อย คือ กลุ่มที่มีอายุน้อยกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่ม

1.1.4.2 आयุงานมาก คือ กลุ่มที่มีอายุน้อยกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่ม

1.1.5 รายได้ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

1.1.5.1 รายได้น้อย คือ กลุ่มที่มีรายได้น้อยกว่า 10,000 บาท

1.1.5.2 รายได้มาก คือ กลุ่มที่มีรายได้สูงกว่า 10,000 บาท

1.2. โอกาสในการสร้างมิตรภาพ แบ่งเป็น 3 ด้าน คือ

1.2.1 ความใกล้ชิดเคียงกัน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

1.2.1.1 ความใกล้ชิดเคียงกันน้อย

1.2.1.2 ความใกล้เคียงกันมาก

1.2.2 ความเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

1.2.2.1 ความเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นน้อย

1.2.1.2 ความเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นมาก

1.2.3 ความคล้ายคลึงกันทางบุคลิกภาพและทัศนคติ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม

คือ

1.2.3.1 ความคล้ายคลึงกันทางบุคลิกภาพและทัศนคติน้อย

1.2.3.2 ความคล้ายคลึงกันทางบุคลิกภาพและทัศนคติมาก

1.3 สุขภาพจิต แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

1.3.1 สุขภาพจิตดี

1.3.2 สุขภาพจิตไม่ดี

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ทัศนคติในการมีคู่ครอง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. พนักงานการสื่อสาร หมายถึง บุคคลที่ทำงานการสื่อสารแห่งประเทศไทย กองโทรคมนาคมในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีสถานภาพโสด

นิยามปฏิบัติการของตัวแปร

1. ทัศนคติในการมีคู่ครอง หมายถึง ความรู้ความเข้าใจเชิงประเมินค่าว่าการมีคู่ครองเป็นสิ่งที่ดีมีประโยชน์ หรือไม่ดีไม่มีประโยชน์ และความรู้สึกพอใจหรือไม่พอใจต่อการมีคู่ครอง รวมทั้งการมีความพร้อมทางจิตใจ การวางแผนล่วงหน้าในการมีคู่ครอง

ตัวแปรนี้วัดโดยแบบวัดทัศนคติในการมีคู่ครอง ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้น ซึ่งเป็นประโยคประกอบด้วยมาตราส่วนประเมินค่า 5 หน่วย จาก “ เห็นด้วยอย่างยิ่ง ” ถึง “ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ” มีจำนวน 30 ข้อ คะแนนจึงมีพิสัยระหว่าง 30 – 150 คะแนน ผู้ที่ตอบ “ เห็นด้วยอย่างยิ่ง ” ในข้อที่แสดงถึงทัศนะทางบวกจะได้คะแนนสูง ส่วนผู้ที่ตอบ “ เห็นด้วยอย่างยิ่ง ” ในข้อที่แสดงถึงทัศนคติทางลบจะได้คะแนนต่ำ ในการนี้แบ่งผู้ตอบเป็น 2 กลุ่ม คือ ผู้ที่มีทัศนคติที่ดีในการมีคู่ครอง กับผู้ที่มีทัศนคติที่ไม่ดีในการมีคู่ครอง ใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มเป็นเกณฑ์ ผู้ที่ได้คะแนนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยจัดว่าเป็นผู้ที่มีทัศนคติที่ดีในการมีคู่ครอง ส่วนผู้ที่ได้คะแนนน้อยกว่าคะแนนเฉลี่ยจัดว่าเป็นผู้ที่มีทัศนคติที่ไม่ดีในการมีคู่ครอง

2. โอกาสในการสร้างมิตรภาพ หมายถึง โอกาสที่ทำให้บุคคล 2 คน เข้ามามีความใกล้ชิดเกี่ยวข้องกับกันซึ่งทำให้มิตรภาพเกิดขึ้น ซึ่งได้แก่โอกาส 3 ด้าน คือ ความใกล้เคียงกัน ความเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น ความคล้ายคลึงกันทางบุคลิกภาพและทัศนคติ

ตัวแปรนี้วัดโดยแบบวัดโอกาสในการมีคู่ครอง ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นประกอบด้วย ความใกล้เคียงกัน มีจำนวน 10 ข้อ ความเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น มีจำนวน 10 ข้อ ความคล้ายคลึงกันทางบุคลิกภาพและทัศนคติ มีจำนวน 15 ข้อ แบบวัดประกอบด้วยมาตราส่วนประเมินค่า 5 หน่วย จาก “จริงมากที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” คะแนนความใกล้เคียงกันและความเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นจึงมีพิสัยระหว่าง 10 – 50 คะแนน และความคล้ายคลึงกันทางบุคลิกภาพและทัศนคติจึงมีพิสัยระหว่าง 15 – 75 คะแนน ในการนี้แบ่งผู้ตอบเป็น 2 กลุ่ม คือ มีความใกล้เคียงกันมาก กับ มีความใกล้เคียงกันน้อย และความเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นมาก กับ ความเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นน้อย และความคล้ายคลึงกันทางบุคลิกภาพและทัศนคติมาก กับ ความคล้ายคลึงกันทางบุคลิกภาพและทัศนคติน้อย ใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มในแต่ละตอน ผู้ที่ได้คะแนนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยจัดว่าเป็นผู้ที่มีความใกล้เคียงกันมาก ความเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นมาก ความคล้ายคลึงกันทางบุคลิกภาพและทัศนคติมาก ส่วนผู้ที่ได้คะแนนต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยแสดงว่ามี ความใกล้เคียงกันน้อย ความเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นน้อย ความคล้ายคลึงกันทางบุคลิกภาพและทัศนคติน้อย

3. สุขภาพจิต หมายถึง สภาวะทางจิตที่อยู่ในสภาพสมดุลหรือไม่สมดุล โดยสุขภาพจิตที่ดี หมายถึง สภาวะทางจิตที่อยู่ในสภาพสมดุล ส่วนสุขภาพจิตที่ไม่ดี หมายถึง สภาวะทางจิตที่อยู่ในสภาพไม่สมดุล ซึ่งจะมีลักษณะต่อไปนี้ ความวิตกกังวล ความกลัวใจ โกรธง่าย ตื่นเต้นง่าย ขาดสมาธิ ขาดความกล้าและกลัวผิด

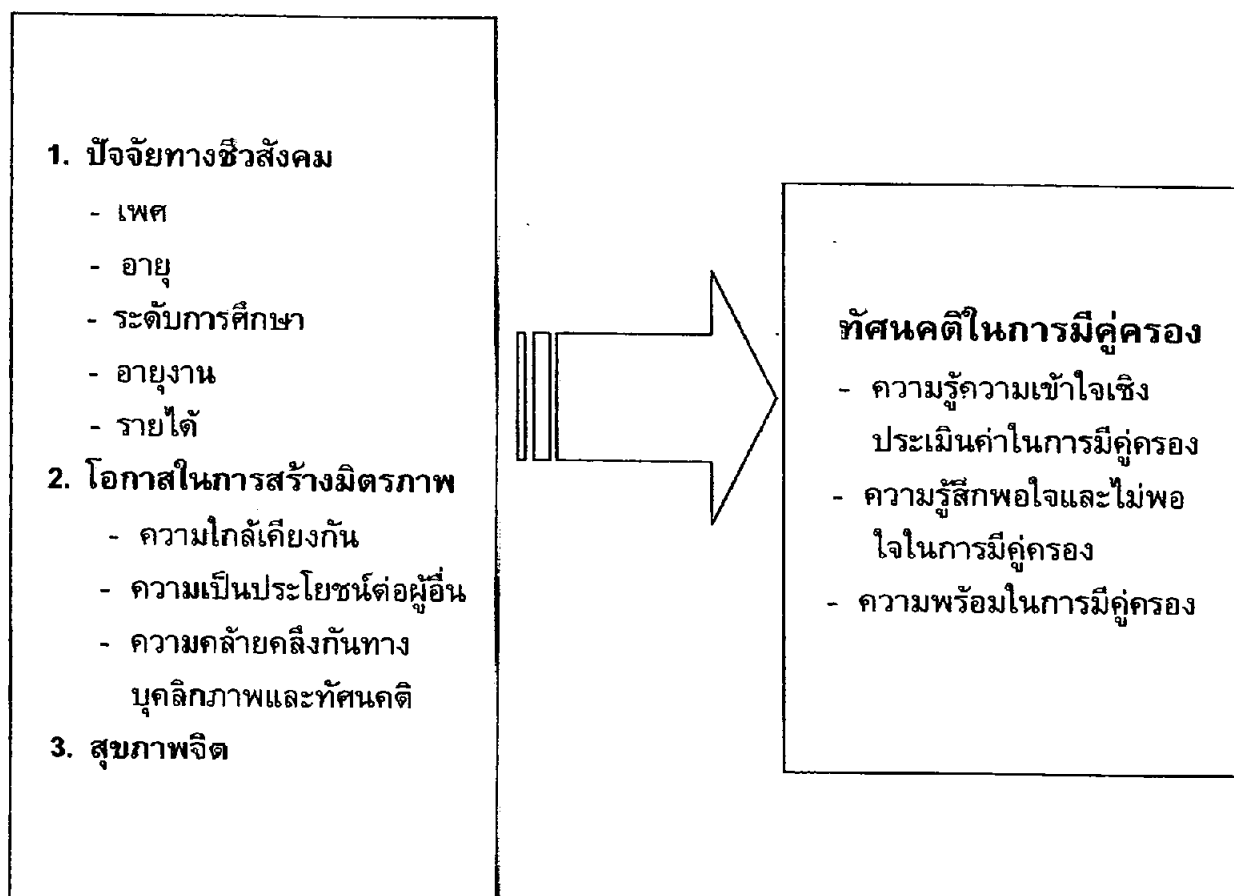
ตัวแปรนี้วัดโดยแบบวัดสุขภาพจิต ซึ่งวัดความวิตกกังวลต่างๆ สร้างขึ้นโดย ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2524) โดยใช้ประโยคประกอบด้วยมาตราส่วนประเมินค่า 6 หน่วย จาก “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงที่สุด” มีจำนวน 15 ข้อ คะแนนจึงมีพิสัยระหว่าง 15 - 90 คะแนน ผู้ที่ปฏิเสธว่ามีอาการที่เกิดจากความวิตกกังวลเหล่านี้จะได้คะแนนสูง ซึ่งแสดงว่ามีความวิตกกังวลน้อยและมีสุขภาพจิตดี ส่วนผู้ที่ตอบรับว่ามีอาการที่แสดงว่าวิตกกังวลมากจะได้คะแนนน้อย เป็นผู้มีสุขภาพจิตไม่ดี ในการแบ่งผู้ตอบออกเป็น 2 กลุ่ม ตามคะแนนความวิตกกังวลนี้ใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มผู้ที่ได้คะแนนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยจัดเป็นผู้ที่มีสุขภาพจิตค่อนข้างสูง ส่วนผู้ที่ได้คะแนนต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยจัดเป็นผู้ที่มีสุขภาพจิตค่อนข้างต่ำ

กรอบแนวความคิดในการทำวิจัย

จากการรวบรวมข้อมูลงานวิจัย ผู้วิจัยมุ่งศึกษาทัศนคติในการมีคู่ครองของพนักงานการสื่อสารว่าเป็นอย่างไร เกี่ยวข้องกับปัจจัยทางชีวสังคม และโอกาสในการสร้างมิตรภาพ และสุขภาพจิตหรือไม่ อย่างไร ซึ่งสรุปเป็นกรอบแนวความคิดในการทำวิจัยดังนี้

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

สมมุติฐานของการวิจัย

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำมาเป็นกรอบแนวคิดในการตั้งเป็นสมมุติฐาน ได้ดังนี้

1. พนักงานเพศหญิงมีทัศนคติในการมีคู่ครองดีกว่าพนักงานเพศชาย
2. พนักงานที่มีอายุมากมีทัศนคติในการมีคู่ครองดีกว่าพนักงานที่มีอายุน้อย
3. พนักงานที่มีระดับการศึกษาสูงมีทัศนคติในการมีคู่ครองดีกว่าพนักงานที่มีระดับการศึกษาปานกลาง
4. พนักงานที่มีอายุงานมากมีทัศนคติในการมีคู่ครองดีกว่าพนักงานที่มีอายุงานน้อย
5. พนักงานที่มีรายได้มากมีทัศนคติในการมีคู่ครองดีกว่าพนักงานที่มีรายได้น้อย
6. พนักงานที่มีความใกล้เคียงกันมากมีทัศนคติในการมีคู่ครองดีกว่าพนักงานที่มีความใกล้เคียงกันน้อย
7. พนักงานที่มีความเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นมากมีทัศนคติในการมีคู่ครองดีกว่าพนักงานที่มีความเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นน้อย
8. พนักงานที่มีความคล้ายคลึงกันทางบุคลิกภาพและทัศนคติมากมีทัศนคติในการมีคู่ครองดีกว่าพนักงานที่มีความคล้ายคลึงกันทางบุคลิกภาพและทัศนคติน้อย
9. พนักงานที่มีสุขภาพจิตดีมีทัศนคติในการมีคู่ครองดีกว่าพนักงานที่มีสุขภาพจิตไม่ดี
10. ปัจจัยทางชีวสังคมคือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อายุงาน รายได้ และโอกาสในการสร้างมิตรภาพและสุขภาพจิต สามารถทำนายทัศนคติในการมีคู่ครอง

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาปัจจัยทางชีวสังคม และโอกาสในการสร้างมิตรภาพ และสุขภาพจิตที่มีต่อทัศนคติในการมีคู่ครอง โดยผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ทัศนคติ
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีคู่ครอง
3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพจิต

1. ทัศนคติ (Attitude)

1.1 ความหมายของทัศนคติ

การให้ความหมายของคำว่าทัศนคตินั้น ได้มีผู้ให้ความหมายไว้มากมายดังนี้

✓เทอร์สโตน (ประภาเพ็ญ สุวรรณ. 2520 : 1 ; อ้างอิงจาก Thurston.) กล่าวว่าทัศนคติเป็นผลรวมทั้งหมดของมนุษย์เกี่ยวกับความรู้สึก อคติ ความคิด ความกลัวต่อบางสิ่งบางอย่าง การแสดงออกทางด้านการพูดเป็นความคิด (opinion) และความคิดนี้เป็นสัญลักษณ์ของทัศนคติ ดังนั้นถ้าเราอยากจะทำทัศนคติ เราก็สามารถทำได้โดยวัดความคิดของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่างๆ และ อัลพอร์ท (Allport. 1953 : 810) ให้ความหมายทัศนคติไว้ว่า เป็นความเชื่อที่มีบุคคลสิ่งของและสถานการณ์บางอย่าง ซึ่งทำให้บุคคลมีแนวโน้มที่จะตอบสนองโดยแสดงพฤติกรรมเฉพาะต่อบุคคล สิ่งของ หรือสถานการณ์นั้นเป็นพิเศษ ส่วนคนอื่นก็ได้ให้ความหมายไปในทำนองเดียวกัน เช่น วัฒนา ศรีสัตย์วาจา (2534) กล่าวว่าทัศนคติเป็นปรากฏการณ์ที่ไม่สามารถสังเกตได้โดยตรง แต่สามารถหยั่งได้จากการกระทำ โยธิน คินบุหรี (2533 : 339) ให้ความหมาย ทัศนคติ หมายถึง ทัศนคติเป็นความชอบหรือไม่ชอบ ความพอใจต่อการเกี่ยวข้องกับหรือความรังเกียจต่อสถานการณ์วัตถุสิ่งของของบุคคลและส่วนหนึ่งส่วนใดที่สามารถจำแนกได้ ทัศนคติจะแสดงออกซึ่งความรู้สึกที่เชื่อมโยงกับปัญหา หรือความรู้ความเข้าใจโดยเฉพาะกับความเชื่อเกี่ยวกับเป้าหมายของทัศนคตินั้นๆ และ เชิดศักดิ์ โฆวสินธุ์ (2520 : 38) ให้ความหมายทัศนคติ หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่างๆอันเป็นผลเนื่องมาจากการเรียนรู้ ประสบการณ์ และเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมหรือแนวโน้มที่จะตอบสนองต่อสิ่งเร้านั้นๆไปในทิศทางหนึ่งอาจเป็นไปในทางสนับสนุน หรือคัดค้านก็ได้ ซึ่งสอดคล้องกับ พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์ (2540 : 38) ให้ความหมาย ทัศนคติ คือการที่บุคคลให้ความหมายถึงวัตถุ คน สัตว์ ความคิดรวบยอดต่างๆ สภาพต่างๆกัน เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ หรือเกิดจากประสบการณ์ของบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการคิด การกระทำของสมาชิกจำนวนมากของสังคม

สรุปจากที่กล่าวมาข้างต้นได้ว่า ทักษะคติ (Attitude) เป็นลักษณะความรู้สึกของบุคคลที่ชอบหรือไม่ชอบต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในสภาวะต่างๆ ซึ่งอาจเกิดจากประสบการณ์และการเรียนรู้ทั้งสิ้น และเปลี่ยนแปลงได้ตามประสบการณ์และการเรียนรู้ใหม่ที่ได้รับเพิ่มขึ้น

1.2 ประเภทของทัศนคติ

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2527 : 181 – 182) ได้แบ่งประเภทของทัศนคติออกเป็น 2 ประเภทดังนี้

1. ทัศนคติทางบวก (Positive Attitude) หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่พร้อมเข้าหาเมื่อเกิดความรู้สึกชอบหรือพอใจต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น การคบเพื่อน ถ้าเราพอใจหรือชอบเพื่อนคนไหนก็คบหาสนิทสนมกับเพื่อนคนนั้น เป็นความรู้สึกชอบ ฟังพอใจ ส่งเสริมสนับสนุน และช่วยเหลือ

2. ทัศนคติทางลบ (Negative Attitude) หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่พร้อมจะถอยหนีหรือหลีกเลี่ยง เมื่อเกิดความรู้สึกไม่ชอบหรือไม่พอใจต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เช่น นักเรียนไม่ชอบครูหรืออาจารย์ผู้สอน เพราะครูหรืออาจารย์ผู้สอนดู นักเรียนผู้นั้นก็จะพยายามหลบหน้าหรือไม่เข้าไปหาครูหรืออาจารย์เท่านั้น

สรุปจากที่กล่าวมาข้างต้นได้ว่าทัศนคติเป็นความรู้สึกที่ชอบและไม่ชอบต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยจะทำให้เกิดการสนับสนุนหรือไม่สนับสนุนให้ทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งก็ได้

2. การมีคู่ครอง

2.1 ความหมายของการมีคู่ครอง

การมีคู่ครองหรือผู้ที่จะมีร่วมชีวิตเพื่อการสมรสนั้นถือเป็นงานขั้นพัฒนาการที่สำคัญอย่างหนึ่งที่เริ่มตั้งแต่วัยรุ่นตอนปลายจนถึงวัยผู้ใหญ่ตอนต้น การมีคู่ครองจึงถือว่าเป็นการเริ่มต้นของชีวิต เป็นกระบวนการอย่างหนึ่งที่จะพิจารณาคุณสมบัติพื้นฐานของผู้ที่จะได้รับเลือกให้เป็นคู่ครอง (นวลศิริ เปาโรหิตย์. 2543 : 220) เมื่อหนุ่มสาวถึงวัยอันสมควรและมีความพร้อมบางประการแล้ว ก็ย่อมคิดถึงการมีครอบครัวต่อไป หนุ่มสาวทั้งหลายจึงคบหาสมาคมกับเพื่อนต่างเพศ ความมุ่งหมายของการคบเพื่อนต่างเพศอาจมีหลายประการ แต่ความมุ่งหมายที่สำคัญประการหนึ่งก็คือการมีคู่ครอง (ก่อ สวัสดิพาณิชัย. 2518 : 125) ซึ่ง สุภา มาลากุล (2520 : 11) กล่าวว่า การมีคู่ครอง คือ การที่คนสองคนต่างภูมิหลังตัดสินใจที่จะใช้ชีวิตอยู่ร่วมกัน โดยประสงค์ที่จะสร้างครอบครัวใหม่ และสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจร่วมกัน ส่วนคนอื่นๆก็ได้ให้ความหมายไปในทำนองเดียวกัน เช่น โยธิน ศันสนยุทธ (2533 : 89) การเลือกคู่ครอง คือ การแสวงหาคู่ครอง จัดเป็นพฤติกรรมตามบรรทัดฐานของคนในวัยผู้ใหญ่ตอนต้น การมีคู่ครองของคนในวัยนี้ ส่วนใหญ่จะเลือกคู่ครองที่สอดคล้องกับความเป็นจริงในชีวิตของบุคคลมากกว่าความฝันเพียงแบบวัยรุ่น การเลือกคู่ครองของคนในวัยผู้ใหญ่ตอนต้นจะมีลักษณะเด่นคือ มีความคล้ายคลึง

กัน (ในด้านทัศนคติ ค่านิยม การนับถือศาสนา ระดับการศึกษา เป็นต้น) มีบุคลิกภาพที่ไปด้วยกันได้ (คล้ายคลึงกัน ไม่เหมือนกันแต่ไปด้วยกันได้ หรือตรงกันข้าม) มีระดับอายุใกล้เคียงกัน (โดยมากชายจะมากกว่าหญิง) มีอาชีพ มีความรักใคร่ผูกพันเคารพนับถือ นิยมชมชอบซึ่งกันและกัน มีรสนิยมทางเพศไปกันได้ มีวุฒิภาวะทางอารมณ์และสังคมรวมทั้งมีความรับผิดชอบ และ นิยม บุญมี (2530 : 47) กล่าวว่า การมีคู่ครอง หมายถึง การที่ชายหนุ่มหญิงสาวได้พิจารณาในเรื่องบุคลิกลักษณะและอุปนิสัยใจคอของกันและกัน รวมทั้งการสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกันก่อนที่จะตัดสินใจแต่งงานอยู่กินด้วยฉันท์สามีภรรยา ส่วน ภัสสร ลิมานนท์ (2516 : 1) ให้ความหมายว่า การมีคู่ครองเป็นกระบวนการทางสังคมที่มาก่อนการรวมเป็นครอบครัว และการที่หนุ่มสาวตัดสินใจเลือกบุคคลที่ตนพอใจมากที่สุดมาเป็นคู่สมรสเพื่อสร้างครอบครัวใหม่ของตนขึ้น (รัชนิกร เศรษฐโร. 2519 : 7) จะเริ่มต้นด้วยการมีเพื่อนต่างเพศหลายๆ คนคบหาสมาคมกันเป็นหมู่คณะและในที่สุดอาจมาถึงการสนใจเพื่อนคนใดคนหนึ่งโดยเฉพาะ (วารุณี บัณฑลสันต์ . 2525 : 58) ซึ่ง Kerckhoff และ Davis (1979 : 259 ; อ้างอิงจาก Burr และคณะ.) กล่าวว่า การมีคู่ครองเป็นกระบวนการสำคัญอันหนึ่งในวงจรชีวิตของปัจเจกบุคคล ในรูปของชุดเครื่องกรอง ซึ่งสามีภรรยาจะต้องผ่านกระบวนการดังกล่าว และ Bell (อ้างอิงจาก, ทวีริศมี ธนาคม. 2529 : 10) เสนอว่า การมีคู่ครองเป็นกระบวนการต่อเนื่องในการเลือกคู่ครองที่จะแต่งงาน โดยเริ่มพิจารณาแต่เฉพาะคนในกลุ่มเดียวกัน คนที่มีคุณสมบัติคล้ายกัน และคนที่มีบุคลิกที่ผู้เลือกต้องการ ซึ่ง กมลลา แสงสีทอง (2525 : 26) เสนอว่าการมีคู่ครองเป็นกระบวนการสำคัญอันหนึ่ง ก่อนที่จะเข้าสู่การแต่งงานและชีวิตครอบครัวสืบต่อไป

สรุปจากที่กล่าวมาข้างต้นได้ว่า การมีคู่ครอง หมายถึง การที่คนสองคนต่างเพศ ตัดสินใจที่จะใช้ชีวิตคู่ร่วมกัน การมีคู่ครองเป็นขั้นตอนหนึ่งก่อนการมีครอบครัว เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจเลือกบุคคลใดบุคคลหนึ่งมาเป็นคู่ครอง โดยพิจารณาลักษณะหลายๆอย่างประกอบกัน

2.2 หลักเกณฑ์ในการเลือกคู่ครอง

การแสวงหาคู่ครองเป็นเรื่องธรรมชาติสำหรับมนุษย์เราเมื่อถึงวัยอันสมควร เพราะมนุษย์เป็นสัตว์สังคมนั่นเอง สำหรับหลักเกณฑ์ในการเลือกคู่ครองที่จะนำไปสู่ชีวิตสมรสที่ผาสุกได้นั้น ก็มีผู้เสนอแนะไว้หลายประการ ดังนี้

เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ และคณะ (2518 : 143) ได้อ้างถึงหลักเกณฑ์การเลือกคู่ครองของนายแพทย์ประสพ รัตนกร จิตแพทย์ของไทย ซึ่งได้เสนอแนะไว้ให้พิจารณาหลายประการ กล่าวคือ การเลือกคู่ครองโดยคำนึงถึงเวลาในการตัดสินใจ สุขภาพของคู่รัก อายุ ฐานะทางสังคม และเศรษฐกิจ ตลอดจนลักษณะทางพันธุกรรมบางอย่าง เป็นต้น ต่อมา ชัยวัฒน์ ปัญญาพงษ์ และคณะ (2521 : 55) ได้อ้างถึงแนวความคิดเกี่ยวกับการเลือกคู่ครองของแมคเคย์ ที่ได้เสนอไว้หลายประการดังนี้ 1. คู่สมรสบางคู่จะเลือกคู่ครองมีสถานภาพ ลักษณะ และรสนิยมต่างๆ คล้ายคลึงกันกับตน เช่น สถานภาพทางสังคม การศึกษา อายุ รสนิยม เจตคติ เชื้อชาติ

ศาสนา สถานภาพทางเศรษฐกิจ และอื่นๆ เป็นต้น 2. คู่สมรสบางคู่จะเลือกคู่ครองที่มีสุขภาพ ลักษณะ และรสนิยมต่างๆ แตกต่างไปจากตน เช่น คนรวยแต่งงานกับคนจน คนมีการศึกษาสูง แต่งงานกับคนมีการศึกษาค่ำ และอื่นๆ เป็นต้น 3. คู่สมรสบางคู่จะเลือกคู่ครองโดยอาศัยการผสมผสานแนวความคิด ทั้งข้อที่ 1 และ 2 ที่กล่าวมาแล้ว หรือด้วยเหตุผลอื่นๆก็ได้ เช่น การสมรสเพื่อตอบแทนบุญคุณ การสมรสเพื่อปลดหนี้ การสมรสตามข้อตกลงของบุพการี และอื่นๆ เป็นต้น และ ศิริวิรัตน์ ศีลอาภรณ์ (2545, อ้างอิงจาก [http : // www.sanook.com](http://www.sanook.com)) ได้ศึกษาหลักเกณฑ์ในการเลือกคู่ครอง ดังนี้ ความรักและความพึงพอใจ วุฒิภาวะของคู่สมรส (วุฒิภาวะ หมายถึง ความพร้อมทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และการเข้าสังคม ได้แก่ อายุของคู่สมรส สุขภาพกายสมบูรณ์ วุฒิภาวะทางอารมณ์ ระดับสติปัญญา) บุคลิกภาพ ศาสนาและวัฒนธรรม ฐานะทางเศรษฐกิจ

เมื่อเราเข้าใจชีวิตคู่แล้ว เราต้องรู้จักเลือกคู่ครองให้เหมาะสมกับตัวของเรา เพื่อเป็นการเตรียมที่ดี เพราะหญิงหรือชายที่มาเป็นคู่ครอง มาเป็นคู่ทุกข์คู่ยาก เพื่อร่วมสุขร่วมทุกข์ ร่วมเป็นร่วมตาย ควรจะมีเกณฑ์หรือแนวทางที่จะใช้ในการเลือกคู่ครอง คือ (2545, อ้างอิงจาก [http : // www.google.com](http://www.google.com))

1. ความรัก ความเข้าใจ ความรักเป็นพื้นฐานสำคัญในการตัดสินใจที่จะมีใครเป็นคู่ครอง อาจจะเป็นรักแรกพบคือ เมื่อแรกพบกันเกิดความรู้สึกต้องใจ สนใจกันเป็นพิเศษ อาจจะเนื่องมาจากผู้หนึ่งมี คุณลักษณะตรงกับที่กำหนดไว้ในใจ หรือที่เรียกว่า บุพเพสันนิวาส หรือความรัก ที่เกิดขึ้นจากการได้อยู่ใกล้ชิดกัน ได้ช่วยเหลือเกื้อกูลกันในปัจจุบันทำให้เกิดความรัก การจะเลือกใครเป็นคู่ครองย่อมต้องมี ความรักความเข้าใจกันเป็นพื้นฐาน แต่ก็ไม่ควรจะยึดถือเอาความรักเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด ควรจะใช้วิจารณ์ญาณและเหตุผลอื่นประกอบด้วย

2. รูปร่างหน้าตา ปกติทั้งชายและหญิงจะใช้รูปร่างหน้าตาเป็นเครื่องตัดสินใจในการมีคู่ อยากจะแนะนำว่าความงามสำหรับคนๆหนึ่ง ไม่จำเป็นต้องเป็นความงามที่สังคมยกย่อง ควรเป็นความงามที่ผู้เลือกนิยม ตนเองมองแล้วเจริญหูเจริญตา เกิดความภูมิใจ ไม่ควรถือเป็นประเด็นหลัก เพราะความสวยงามย่อมเปลี่ยนแปลงไปตามวัย ไม่ยั่งยืนถาวร

3. อุปนิสัยใจคอ ชีวิตสมรสจะยั่งยืนย่อมเกิดจากนิสัยใจคอที่กลมกลืน สอดคล้องกัน จึงควรเลือกคู่ครองที่มีนิสัยเหมือนหรือคล้ายกันชีวิตคู่จะยั่งยืน แต่การศึกษานิสัยใจคอของกันและกัน ก่อนการสมรสย่อมเป็น การยากที่จะทราบนิสัยที่แท้จริง ควรใช้เวลาในการศึกษาและเมื่อทราบนิสัยที่ไม่ตรงกัน ก็ต้องดูว่าเราจะปรับตัวและทนได้หรือไม่

4. การศึกษา ความผาสุกและสำเร็จในชีวิตสมรส จะมีความสัมพันธ์กับการศึกษาของคู่สมรส คู่สมรสที่มีการศึกษาเท่ากันหรือใกล้เคียงกัน มักจะมีความสุขในชีวิตสมรสมากกว่าคู่สมรสที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมาก เพราะผู้มีการศึกษาใกล้เคียงกันย่อมมีความรู้ ประสบการณ์ เจตคติในการดำรงชีวิต และการควบคุมอารมณ์คล้ายคลึงกัน ใกล้เคียงและสอดคล้องกันมากกว่าคู่สมรส ที่มีการศึกษาแตกต่างกันมาก

5. ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ปัจจุบันสังคมให้ความสำคัญของความมั่งคั่ง ความมีฐานะในสังคมเป็นเรื่องสำคัญ การมีคู่ครองต้องคำนึงถึงสิ่งนี้ เพราะหากเลือกคู่ครองที่มีความแตกต่างทางฐานะเศรษฐกิจ และสังคมมากก็จะเกิดปมด้อยได้ ความสุขในชีวิตสมรสย่อมไม่เกิดขึ้น ควรพิจารณาให้ดีมีการยอมรับฐานะของแต่ละฝ่าย หากฐานะต่างกันแต่เห็นว่ามีสิ่งอื่นทดแทน เช่น มีความดี ความงาม ความฉลาด เป็นสิ่งทดแทน ฝ่ายที่มีฐานะดีกว่ายอมรับและมั่นใจก็ย่อมจะก่อให้เกิดความสุขในชีวิตสมรสได้

6. วัยและสุขภาพอนามัย วัยเป็นเรื่องที่ควรพิจารณา ซึ่งเป็นที่ยอมรับว่าวัยที่เหมาะสมของชีวิตสมรสของ ฝ่ายหญิงคือ 20 – 30 ปี ส่วนฝ่ายชายไม่ควรเกิน 45 ปี และ สุขภาพอนามัยก็ต้องสมบูรณ์คือ ไม่เจ็บไข้ได้ป่วย ร่างกายสมบูรณ์อารมณ์แจ่มใส สามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ดี ชีวิตสมรสย่อมมีความสุข วัยและสุขภาพก็ควรจะเป็นสิ่งที่ควรพิจารณา

7. อาชีพ บุคคลที่มีอาชีพการงานเป็นหลักฐานมั่นคงย่อมจะช่วยให้ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวมั่นคงด้วย และอาชีพยังเป็นสาเหตุหนึ่งที่จะทำให้คู่สมรสได้มีโอกาสพบปะใกล้ชิดกันมากขึ้น เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน มีเจตคติและค่านิยมที่สอดคล้องสัมพันธ์เหมาะสมกันด้วยจะช่วยให้ชีวิตสมรสเกิดความผาสุก

8. เชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรมประเพณี คนส่วนใหญ่จะนิยมเลือกคู่ครองที่เป็นเชื้อชาติเดียวกัน เพราะจะมีศาสนาและวัฒนธรรมประเพณีคล้ายกันและสิ่งอื่น ๆ ก็จะคล้ายกันไปด้วย จะช่วยให้มีการปรับตัวให้เข้ากันได้ง่ายกว่าคนที่มิใช่เชื้อชาติ ศาสนาและวัฒนธรรมแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง เรื่องเชื้อชาติ ศาสนา ก็เป็นเรื่องที่ควรคำนึงด้วย การตัดสินใจเลือกใครเป็นคู่ครองจะต้องพิจารณาถึงสิ่งที่ได้กล่าวมา โดยใช้ระยะเวลาเพื่อความเข้าใจอันดี มีข้อมูล มีเหตุผลในการตัดสินใจที่จะมีผู้ที่จะมาเป็นคู่ชีวิตได้อย่างเหมาะสม

สรุปจากที่กล่าวมาข้างต้นได้ว่า การตัดสินใจเลือกคู่ครองได้เหมาะสมกับตนเอง จะส่งผลให้ชีวิตการครองเรือนประสบความสำเร็จได้ ก่อนจะตัดสินใจเลือกใครมาเป็นคู่ครองควรศึกษาซึ่งกันและกันให้ถ่องแท้ โดยใช้ข้อมูลทั้งสองฝ่ายใช้เวลาพิจารณาไตร่ตรองด้วยตนเองและต้องอาศัยบิดามารดา ญาติผู้ใหญ่ เพื่อสนิทมิตรสหายได้ช่วยพิจารณาให้ความเห็น ซึ่งจะต้องพิจารณาจากความรัก ความพึงพอใจซึ่งกันและกัน ความเหมาะสมทางสุขภาพร่างกาย ลักษณะนิสัย ความคิด สติปัญญา ระดับการศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม วัย อาชีพ เชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรมอื่นๆที่เกี่ยวข้อง หากสอดคล้องเหมาะสมกันทั้งสองฝ่ายจึงตัดสินใจเลือกเป็นคู่ครอง ไม่ควรยึดมั่นและตัดสินใจจากเหตุผลเฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เช่น ยึดมั่นในความรักเพียงอย่างเดียว ไม่พิจารณาเหตุผลอื่นในการตัดสินใจ เพราะจะทำให้เกิดการผิดพลาดได้ง่าย

2.3 ปัจจัยก่อนการสมรส

ปัจจัยก่อนการสมรสของคู่สมรสที่มีผลการที่คู่สมรสจะมีคุณภาพชีวิตสมรสเป็นอย่างไรมีหลายประการ ได้แก่ ความคล้ายคลึงกันระหว่างคู่สมรส คุณลักษณะของคู่สมรส แบบอย่างจาก

บิดามารดาของทั้งสองฝ่าย การสนับสนุนจากบุคคลที่มีความสำคัญต่อคู่สมรส (บุคคลนี้สำคัญ) และปัจจัยที่เป็นตัวแปรอิสระอื่นๆปัจจัยต่างๆที่กล่าวมา มีรายละเอียดดังนี้ (ฉันทนา วุฒิกไกรจรัส. 2544 : 7 – 8)

1. ความคล้ายคลึงกัน

คู่สมรสที่มีความคล้ายคลึงกันในด้านต่างๆทั้งด้านชีวสังคม อายุ ระดับการศึกษา สถิติปัญหา ด้านเศรษฐกิจรวมไปถึงเชื้อชาติ ศาสนา ฐานะทางสังคม อาชีพ ฯลฯ มากเท่าใดคุณภาพชีวิตสมรสจะดีเท่านั้น เนื่องจากความคล้ายคลึงกันย่อมทำให้บุคคลทั้งสองมีความคิดไม่แตกต่างกัน เมื่อมาอยู่รวมกันก็ย่อมมีความราบรื่นและมีโอกาสมีความสุขได้มาก

2. คุณลักษณะของคู่สมรสก่อนการสมรส

คุณลักษณะของคู่สมรสก่อนการสมรสที่จะเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตสมรสหลายประการ ได้แก่ มีการศึกษาพอเพียง มีอายุเหมาะสมเมื่อแรกสมรส มีชนชั้นทางสังคมที่ดีในระดับใกล้เคียงกันก่อนสมรส การคบกันก่อนการสมรส มีสุขภาพดีทั้งกายและใจ มีการมองตนในแง่ดี และมีวุฒิภาวะ คุณลักษณะต่างๆเหล่านี้หากหญิงชายมีในระดับดีมาก่อนการสมรสย่อมจะยังผลให้คู่สมรสมีคุณภาพชีวิตสมรสที่ดี

3. แบบอย่างจากบิดามารดาของคู่สมรส

แบบอย่างจากบิดามารดาของคู่สมรส หมายถึง การที่คู่สมรสได้สัมผัสกับคุณภาพชีวิตสมรสของบิดามารดา และมีความประทับใจในบทบาทของพ่อและแม่ที่ตนได้เห็นมา บทบาทที่ฝ่ายชายควรได้เห็น คือ การที่พ่อของตนมีความรับผิดชอบต่อครอบครัวเป็นผู้นำหรือฝ่ายหญิงจะได้รับความรับผิดชอบในการดูแลครอบครัว เข้มแข็งเป็นกำลังใจให้แก่หัวหน้าครอบครัว ได้เห็นความรักใคร่ ผูกพัน อดทน ประนีประนอมกันระหว่างการใช้ชีวิตร่วมกัน ได้เห็นการร่วมมือกันแก้ไขปัญหของครอบครัว ฯลฯ การที่ทั้งชายหญิงได้เห็นบทบาทที่เหมาะสมที่พ่อแม่ของตนกระทำต่อหน้าที่ในครอบครัวทั้งคู่ย่อมจะยึดมาเป็นแบบอย่าง ทั้งในการคัดเลือกคนที่เหมาะสมมาเป็นคู่ชีวิต และการที่ตนจะได้ทำบทบาทหน้าที่นั้นๆเมื่อถึงเวลาที่ตนมีชีวิตสมรสด้วย

4. การสนับสนุนจากบุคคลนัยสำคัญ

การสนับสนุนจากบุคคลนัยสำคัญ หมายถึง การที่คู่สมรสได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนจากพ่อแม่แต่ละฝ่ายรวมไปถึงเครือญาติ หรือแม้แต่เพื่อนฝูง คนใกล้ชิดอื่นๆ การที่บุคคลจะตัดสินใจเลือกใครสักคนมาเป็นคู่ครอง หากมีเสียงคัดค้านจากคนรอบข้าง หรือส่วนใหญ่แสดงความคิดเห็นด้วย บุคคลนั้นย่อมเกิดความไม่ประทับใจ ไม่อบอุ่นใจ หากตัดสินใจเลือกคนดังกล่าวเป็นคู่ครองแล้วพบว่ามีปัญหาภายหลังอาจจะทำให้เกิดการโทษตัวเองที่ไม่ฟังความคิดเห็นจากครอบครัว หรือแม้แต่คู่สมรสสามารถครองคู่อยู่กันไปได้ แต่คนใกล้ชิดกลับห่างเหิน หรือยังแสดงการไม่ยอมรับ คู่สมรสอาจเกิดความเครียด นำมาสู่ปัญหาการปรับตัวได้เช่นกัน

สรุปจากที่กล่าวมาข้างต้นได้ว่า ปัจจัยก่อนการสมรสเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อคู่สมรส ความคล้ายคลึงกันของคู่สมรสในด้านอายุ ระดับการศึกษา เชื้อชาติ ศาสนา ฐานะทางเศรษฐกิจ

อาชีพ ต้องอยู่ในระดับใกล้เคียงกัน ย่อมจะทำให้บุคคลทั้งสองมีความคิดไม่แตกต่างกันจึงจะทำให้คู่สมรสมีคุณภาพชีวิตสมรสที่ดี และแบบอย่างที่คู่สมรสได้มาจากบิดามารดาจะทำให้คู่สมรสยึดแบบอย่างและคิดเลือกบุคคลที่เหมาะสมมาเป็นคู่ชีวิตเมื่อถึงเวลาที่เหมาะสม ส่วนบุคคลอื่นๆก็มีส่วนสำคัญในการตัดสินใจมีคู่ครอง แต่การตัดสินใจมีคู่ครองที่สำคัญที่สุดก็อยู่ที่ตัวบุคคลนั้นเป็นผู้เลือกและตัดสินใจเอง

2.4 มูลเหตุที่ทำให้ต้องมีคู่ครอง

ธรรมชาติในการดำรงชีวิตของมนุษย์มีความต้องการจำเป็นขั้นพื้นฐานอยู่หลายประการ การตอบสนองความต้องการทางเพศเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญคนเราจึงต้องมีคู่ครอง ตลอดจนความต้องการที่จะมีคนรักคนห่วงใยและเป็นผู้คิดคู่ปรึกษาในบั้นปลายของชีวิต ดังนั้นมูลเหตุที่สำคัญของการมีคู่ครองมีดังต่อไปนี้ (นิยม บุญมี. 2530 : 44 - 47)

1. ความต้องการทางเพศและความรักอันมั่นคง คนในสมัยปัจจุบันให้ความสำคัญในเรื่องความรักอยู่ในความรู้สึกที่สูงมาก ซึ่งก็เป็นความคิดที่ถูกต้อง เพราะชีวิตครอบครัวหรือชีวิตสมรส ถ้าไม่ได้เกิดขึ้นบนรากฐานของความรักอันแท้จริงแล้วก็ยากแก่การที่จะเข้าใจและมีความสัมพันธ์อันดีแก่กันและกันได้ แต่อีกหลายๆคนก็ยังมีความเข้าใจที่ผิด และก็มีมักจะทักท้วงเอาว่า ความรักที่เกิดขึ้นในชีวิตสมรสนั้นเป็นความต้องการทางเพศก่อนความต้องการอื่นๆ ถึงแม้ความรักระหว่างหนุ่มสาวจะมีความต้องการทางเพศอยู่ในระดับสูงก็ตาม แต่ถ้าแยกความรักออกเป็นสัดส่วนให้ชัดเจนไม่ได้ก็จะเป็นปัญหาในการปรับตัวของคู่สามีภรรยา เพราะการเอาความรักไปแปลความหมายว่าเป็นความต้องการทางเพศเพียงอย่างเดียวก็จะทำให้หญิงชายที่ไม่มีเสน่ห์ทางเพศหมดโอกาสที่จะมีคู่ครอง ดังนั้นความต้องการความรักอันเป็นรากฐานสำคัญของการมีคู่ครองจึงต้องมีความหมายและขอบเขตกว้างขวางกว่าความต้องการทางเพศมากนัก และในขณะเดียวกันไม่ว่าจะเป็นสังคมใดๆก็ตามจะถือว่าการร่วมเพศที่ถูกต้องตามกฎหมาย ตามประเพณีวัฒนธรรมก็คือการร่วมเพศระหว่างสามีภรรยาเท่านั้น ฉะนั้นเมื่อคนมีความต้องการทางเพศโดยไม่ได้แต่งงานถูกต้องตามกฎหมายตามวัฒนธรรมประเพณีที่ติงาม ก็อาจสนองความต้องการทางเพศได้ด้วยวิธีอื่นที่ไม่เปิดเผย ซึ่งก็ไม่ได้ได้รับความสะดวกและการยอมรับจากสังคมเหมือนอย่างการร่วมเพศของผู้เป็นสามีภรรยากัน

2. ความต้องการส่วนบุคคล โดยทั่วไปแต่ละบุคคลย่อมมีความชอบ ความสนใจ ความต้องการในกิจกรรมต่างๆไม่เหมือนกันและไม่เท่ากัน แต่จะมีหลักที่ตรงกันในเรื่องของความสะดวกสบายแก่ตนเอง เช่น เมื่อบุคคลเห็นว่าการมีคู่ครองมีครอบครัวจะเป็นการสนองความต้องการบางอย่างให้ดีกว่า ก็ย่อมจะเต็มใจเลือกการแต่งงานดีกว่าที่จะต้องยอมอยู่อย่างโดดเดี่ยว เพราะการแต่งงานนอกจากจะเป็นการเปลี่ยนฐานะความเป็นอยู่หลายด้านในสังคมให้ดีขึ้นแล้ว ก็จะทำให้เกิดความสุข สะดวกสบายและมีอิสระอย่างเปิดเผยอีกด้วย

3. การปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมของสังคม การดำรงชีวิตของมนุษย์ย่อมเป็นไปตามหลักเกณฑ์และขอบข่ายของขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมที่สังคม

นั้นๆได้กำหนดไว้ บุคคลที่เติบโตเป็นผู้ใหญ่และมีความพร้อมที่จะมีครอบครัวสร้างหลักฐานให้มั่นคงเป็นปีกแผ่นในวันข้างหน้า ก็จะมีการเลือกคู่ครองและแต่งงานในที่สุด แต่บางคนอาจจะไม่ประสงค์ที่จะมีคู่ครองก็ได้ เป็นความต้องการและพึงพอใจเฉพาะบุคคล ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมก็ไม่สามารถบังคับใจฝืนใจได้ แต่โดยทั่วไปอิทธิพลทางขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมที่เคยถือปฏิบัติมาจะมีผลทำให้บุคคลคิดแต่งงานสร้างฐานะครอบครัวมากกว่าที่จะอยู่โดดเดี่ยว

4. ความต้องการที่จะยกฐานะทางเศรษฐกิจ ฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับครอบครัวการตัดสินใจแต่งงานมีคู่ครองของบุคคลบางคนจึงพิจารณาในด้านที่ยกฐานะทางเศรษฐกิจของตนให้ดีขึ้น การมองหาคู่ครองจึงดูที่พื้นฐานทางเศรษฐกิจของครอบครัวเดิมเป็นสำคัญ และอาจมองข้ามในเรื่องความรัก ความเข้าใจ ความมีน้ำใจ กิริยามารยาท และพื้นฐานทางการศึกษา การมีคู่ครองโดยพิจารณาเฉพาะพื้นฐานทางเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียวมีแนวโน้มที่จะทำให้ชีวิตสมรสเกิดปัญหาในภายหลังได้ หากทั้งคู่เกิดการขัดแย้งและไม่พยายามปรับตัวเข้าหากัน จริงอยู่ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวเป็นสิ่งที่สำคัญ แต่การมีคู่ครองไม่ควรมองข้ามคุณลักษณะที่สำคัญประการอื่นๆด้วย

5. การยอมรับและความคาดหวังทางสังคม หลายคนมีความเชื่อและมีแนวโน้มที่จะเป็นความจริงว่า สถาบันทางสังคมจะตั้งอยู่อย่างมั่นคงได้ก็ด้วยการที่ชายหญิงแต่งงานมีครอบครัวเป็นหลักฐาน สังคมมักจะมองคนที่ไม่มีคู่ครองไม่ได้แต่งงานด้วยความสงสัย หรือมองด้วยความไม่มั่นใจในความเป็นปกติของบุคคลนั้นๆ แม้กระทั่งพฤติกรรมส่วนตัวอันเป็นธรรมชาตินิสัยที่บุคคลนั้นแสดงออกมาสู่สายตาของสังคม ก็ยังไม่สามารถสร้างความมั่นใจหรือเป็นที่ยอมรับของสังคมเป็นอย่างดีเหมือนสภาพของบุคคลที่มีคู่สมรสได้ งานบางตำแหน่งบางอาชีพ บุคคลที่มีครอบครัวจะได้รับการพิจารณาคัดเลือกก่อน เพราะความคาดหวังของสังคมมีอยู่ว่าบุคคลนั้นจะมีความพร้อมความมั่นคงทางอารมณ์ที่ดีกว่า ในบางประเทศบุคคลที่ไม่แต่งงานจะต้องเสียภาษีให้รัฐมากกว่าคนที่แต่งงานแล้ว สำหรับหญิงสาวที่อยู่ในวัยอันควรจะมีคู่ครองแล้ว หากยังไม่ได้แต่งงานจะถูกสังคมมองว่าผิดปกติด้วยเหตุผลต่างๆตามแต่พฤติกรรมของผู้นั้นแสดงออกมา ถ้าเป็นคนที่มียุติสนัยเห็นแก่ตัว จู้จี้ ไม่เอื้อเฟื้อด้วยแล้ว มักจะถูกสังคมนิทาในทางที่ว่า " เพราะอุปนิสัยอย่างนี้เองจึงไม่มีชายโดยยอมมาเป็นคู่ครอง " หรืออาจถูกมองไปว่าคงมีบุคลิกเฉพาะตัวที่ไม่สามารถสร้างความสนใจดึงดูดใจผู้ชายได้ ด้วยค่านิยมของสังคมที่ให้ความคาดหวังและยอมรับการมีคู่ครองของหญิงสาวเช่นนี้ หญิงโสดหลายคนจึงตัดสินใจแต่งงาน ในบางสังคมหญิงหม้ายยังเป็นที่ยอมรับมากกว่าหญิงโสดเสียอีก กรณีเป็นผู้ชายที่ถึงวัยอันควรแต่ยังไม่มีคู่ครอง ถึงแม้ว่าจะได้เปรียบทางสังคมกว่าผู้หญิง แต่ก็ไม่พ้นความสงสัยในสายตาของคนอื่นว่า " บุคคลนั้นอาจมีลักษณะบางประการที่ผิดปกติ " จนไม่มีหญิงใดที่จะยอมเป็นคู่ครองด้วย อาทิเช่น อาจเป็นคนที่หยาบคาย ขี้รำยักกษพะ เอาแต่ใจตนเอง เป็นคนเอารัดเอาเปรียบ ขาดความรับผิดชอบ ลำมะเลเตเมา เหล่านี้เป็นต้น แต่อย่างไร

ก็ตาม ผู้ชายโดยทั่วไปก็ยอมหนีกฎธรรมชาติในเรื่องการมีคู่ครองไปไม่ได้ ผู้ชายส่วนใหญ่จึงแต่งงานมีคู่ครองมากกว่าที่อยู่เป็นโสด

สรุปจากที่กล่าวมาข้างต้นได้ว่า การมีชีวิตคู่จะช่วยเติมเต็มในสิ่งต่างๆ ที่แต่ละคนขาดไป เนื่องจากมนุษย์เป็นสัตว์สังคมจะอยู่โดดเดี่ยวโดยไม่มีสังคมไม่ได้ ฉะนั้นจึงมีเหตุต่างๆ ที่ทำให้มนุษย์ต้องมีคู่ครอง ซึ่งแต่ละคนก็มีเหตุต่างๆ กันไป อาทิ ความรักเมื่อพบกันเกิดความรู้สึกต้องใจและสนใจ หรือมีคุณลักษณะที่เหมือนกับที่ตนกำหนดไว้จึงเกิดความสนใจนำมาสู่ชีวิตคู่ หรือความต้องการเพื่อยกฐานะทางเศรษฐกิจ ต้องการให้เกิดการยอมรับและเป็นไปตามความคาดหวังทางสังคม เหตุต่างๆ เหล่านี้จึงทำให้มนุษย์เราต้องมีคู่ครอง

2.5 อันตรายจากการมีคู่ครองที่ผิด

ชายหญิงที่มีเป้าหมายในการมีคู่ครองดังต่อไปนี้ อาจได้รับการผิดหวังได้คือ (วารุณี ปิณฑสันต์. 2521 : 58 – 62)

1. คิดว่าถ้ามีคู่แล้วจะสามารถเปลี่ยนแปลงนิสัยใจคอหรือท่าทีหรือความประพฤติของเขาตามที่เรต้องการได้ ความคิดดังกล่าวอาจพบความผิดหวังได้ ทั้งนี้เพราะบุคลิกภาพของคนย่อมอาจเปลี่ยนแปลงได้ในบางลักษณะเท่านั้น แต่บุคลิกภาพที่เป็นพื้นฐานสร้างลักษณะของบุคคลแต่ละคนขึ้นมาแล้วยังอยู่เป็นส่วนใหญ่เพราะได้ประพฤติปฏิบัติมาจนเป็นนิสัยฝ่ายหนึ่งมักนึกว่าตนจะมีอิทธิพลเหนืออีกฝ่ายหนึ่งและสามารถจะทำให้อีกฝ่ายหนึ่งเปลี่ยนแปลงคล้อยตามไปกับตนเพราะถือว่าสนิทสนมรักใคร่ ฉะนั้นความขัดแย้งในท่าที ความคิดเห็น ทศนคติที่มีอยู่และเห็นขณะเมื่อเป็นคู่รักหรือคู่หมั้นนั้น ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งคิดหวังจะทำให้เปลี่ยนไปตามที่ตนคาดหวังเป็นการยากอาจผิดหวังได้ง่าย

2. คิดจะมีคู่เพื่อความมั่นคง เพื่อฐานะหรือเพื่อความสะดวกสบาย เพื่อหาที่พึ่ง ฯลฯ การเลือกคู่เพื่อหาความสะดวกสบาย หาความมั่นคงและเพื่อเชยิบฐานะเหล่านี้มักจะมุ่งหวังในเรื่องคู่ครองไปอีกรูปหนึ่ง ความรักซื่อหากันไม่ได้ และความสุขก็มีได้ขึ้นอยู่กับการมีฐานะมั่นคงอย่างเดียว ความผาสุกในชีวิตคู่ขึ้นอยู่กับความรู้สึกรักและเข้าใจกันอย่างดี ฐานะความมั่งมีเป็นปัจจัยส่งเสริมให้ความรักราบรื่นยิ่งขึ้น

3. คิดจะมีคู่กับชายหญิงที่ย่ำแย่และมีลูกติดเพื่อต้องการให้ความเป็นพ่อแม่สมบูรณ์การเลือกผู้ที่เคยหย่าร้างมีลูกติดย่อมมีส่วนเพิ่มปัญหาเช่นกัน ชีวิตคู่ครั้งที่ 2 อาจประสบความผาสุกถ้าไม่มีลูกติด แต่การหย่าร้างครั้งแรกอาจทิ้งรอยร้าวติดอยู่ในจิตใจจนเป็นสาเหตุให้ลืมยากถึงแม้จะมีคู่ครองคนใหม่ การมีลูกติดอาจเป็นการเพิ่มความยุ่งยากขึ้น ทั้งนี้เนื่องมาจากปัญหาการยอมรับของลูกเลี้ยงและบิดามารดาเลี้ยงเป็นสำคัญ การจะหาผู้ที่ทำหน้าที่เป็นพ่อแม่ใหม่ให้ลูกเพราะนึกว่าลูกต้องการนั้นเป็นเรื่องยังสงสัย ถ้าพ่อแม่และลูกเลี้ยงไม่ยอมรับซึ่งกันและกันก็จะเป็นปัญหา

4. คิดว่าความรักจะเอาชนะความแตกต่างในภูมิหลังของคนได้ การที่จะคิดหรือยึดถือว่าความรักจะบันดาลทุกสิ่งทุกอย่างได้ มองข้ามสิ่งที่แตกต่าง ภูมิหลังของกันและกันเสียได้ แต่ทาง

ปฏิบัติที่แท้จริงแล้วเมื่อความรักจืดจางลง ความแตกต่างมักจะเด่นชัดขึ้นจนกลายเป็นปัญหาค้างคา

5. คิดจะมีคู่เพื่อหนีสถานการณ์ เช่น หนีความจน อยากเป็นอิสระจากพ่อแม่ หนีบ้านที่รู้สึกว่าย่ำแย่ไม่เป็นสุข การมีคู่เพื่อหนีสถานการณ์หรือด้วยความจำเป็นบางประการย่อมจะก่อให้เกิดผิดพลาดในการดำเนินชีวิต เพราะอาศัยเหตุการณ์และสถานการณ์หรืออารมณ์เป็นพื้นฐาน

สรุปจากที่กล่าวมาข้างต้นได้ว่าการมีคู่ครองที่ดีก็เท่ากับว่าชีวิตครอบครัวได้ประสบความสำเร็จไปแล้วครึ่งหนึ่ง แต่ในทางตรงกันข้ามถ้ามีคู่ครองที่ผิดก็จะทำให้เกิดการผิดหวังและชีวิตรักล้มเหลวได้ และการคิดว่าจะเปลี่ยนแปลงเขาในสิ่งต่างๆที่เราต้องการนั้นอาจไม่สมหวังดังที่เราต้องการก็ได้ ฉะนั้นก่อนที่จะมีชีวิตคู่ต้องพิจารณาและไตร่ตรองกันก่อนและใช้เวลาพอสมควรในการคบหากันระยะหนึ่ง

2.6 คุณสมบัติที่ควรสร้างขึ้นสำหรับคู่ครอง

อุดมศิลป์ ศรีแสงนาม (2530 : 18) ได้กล่าวถึงคุณสมบัติที่ควรสร้างขึ้นสำหรับคู่ครองดังนี้

1. เข้าใจและเห็นอกเห็นใจผู้อื่น เป็นคนที่ปรับตัวได้และรู้จักผ่อนปรนประนีประนอม
2. มีความรับผิดชอบ เป็นผู้ที่ไว้วางใจเชื่อถือได้
3. มีความอดกลั้นไม่โมโหจนเฉียวง่าย
4. มองเห็นการณ์ไกลและเสียสละได้
5. เมื่อมีเหตุการณ์ผลักดันทางรสเพศ หาทางออกได้ถูกต้องและเห็นเพศสัมพันธ์มีความสำคัญต่อชีวิตสมรส

6. ยอมรับว่าคุณค่าสูงสุดของชีวิตคือ ครอบครัวและบ้าน
7. เห็นความสำคัญในการแสดงออกของความรักที่ผู้อื่นเข้าใจได้ถูกต้องตามกาลเทศะ
8. มีความอดทนและสามารถทำงานหนักได้
9. มีสามัญสำนึก
10. ซื่อสัตย์และจงรักภักดี
11. มีศรัทธาและภูมิใจในคู่สมรสของตนเสมอ
12. มีอารมณ์ขัน ทำจิตใจให้เบิกบานแจ่มใสอยู่เสมอ
13. เมื่อเกิดปัญหาชอบปรับความเข้าใจมากกว่าเก็บไว้นใจ
14. มีความร่วมมือและชอบช่วยเหลือ
15. เป็นคนใจเย็นและรอบคอบ

สรุปจากที่กล่าวมาข้างต้นได้ว่าการคบหาระยะหนึ่งที่นานพอสมควร รวมทั้งการคบเพื่อนของผู้ที่จะเป็นคู่หมายจะทำให้ชายหญิงที่กำลังมีคู่พบว่าอีกฝ่ายหนึ่งมีคุณสมบัติดังกล่าวหรือไม่ คุณสมบัติเหล่านี้เป็นลักษณะที่ปลูกหรือฝึกฝนให้มีขึ้นได้

2.7 กรอบแนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีการเลือกคู่ครอง

กรอบแนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีการเลือกคู่ครอง จำนวน 5 กรอบ ได้แก่ ทฤษฎีความคล้ายคลึง (homogamy theory), ทฤษฎีความใกล้ชิด (propinquity theory), ทฤษฎีคู่สมรสในอุดมคติ (ideal mate theory), ทฤษฎีภาพพจน์ของบิดา-มารดา (parental image theory) และทฤษฎีการชดเชยสิ่งที่ขาดไปให้สมบูรณ์ (complementary need theory)

1. ทฤษฎีความคล้ายคลึง (homogamy theory) การเลือกคู่ครองนั้นบุคคลมีแนวโน้มที่จะเลือกผู้ที่มีความคล้ายคลึงกันกับตนเอง หรือมีความเหมือนกันในลักษณะต่างๆ โดยแบ่งออกเป็น ความคล้ายคลึงเกี่ยวกับบุคคล (personal homogamy) และความคล้ายคลึงเกี่ยวกับสังคม (social homogamy) ความคล้ายคลึงเกี่ยวกับบุคคล แบ่งออกได้ดังนี้ (Kirkpatrick. 1955 : 302 - 303)

- ความคล้ายคลึงทางกายภาพ (physical traits) ได้แก่ ส่วนสูง, น้ำหนัก, ความงามทางกายและสุขภาพ ตัวอย่างเช่น ชายและหญิงที่มีความสูงใกล้เคียงกันมีแนวโน้มที่จะแต่งงานกัน มากกว่าคู่ที่มีความสูงแตกต่างกันมาก

- ความคล้ายคลึงทางสติปัญญา (intellectual ability) บัณฑิตบุคคลมีแนวโน้มที่จะเลือกคู่สมรสที่มีระดับการศึกษาเท่าเทียมกับตน การศึกษาที่มีพื้นฐานบนคะแนนการทดสอบเชาว์ปัญญา ได้แสดงแนวโน้มที่คล้ายคลึงกันกับความคล้ายคลึงทางเชาว์ปัญญา

- ความคล้ายคลึงทางทัศนคติ (attitudes) เป็นลักษณะความคล้ายคลึงระหว่างคู่สมรสที่มีต่อเรื่องต่าง ๆ เช่น ศาสนา เศรษฐกิจ ความคิดในเรื่องการแต่งงาน เด็ก การมีส่วนร่วมในสังคม ฯลฯ

- ความคล้ายคลึงทางบุคลิกภาพและอารมณ์ (temperament and personality characteristics)

- ความคล้ายคลึงเกี่ยวกับสังคม (social homogamy) ได้แก่ ความคล้ายคลึงทางชาติพันธุ์ (ethnic homogamy), ความคล้ายคลึงทางถิ่นที่อยู่อาศัย (locality homogam), ความคล้ายคลึงทางสถานภาพสมรส (marital status homogamy), ความคล้ายคลึงทางอาชีพ (occupational homogamy), ความคล้ายคลึงทางการศึกษา (educational homogamy) และความคล้ายคลึงสถานภาพทางสังคม (Kirkpatrick. 1955 : 382 - 385) สำหรับความคล้ายคลึงอย่างที่สองนี้ นักวิชาการบางคนเรียกว่า assortative mating (Kephart. 1961 : 267)

บัณฑิตบุคคลมีแนวโน้มที่จะเลือกคู่ครองที่มีลักษณะเหมือนกันในด้านกายภาพ ได้แก่ ส่วนสูง สีผิว สีผม สีตา หรือในด้านจิตใจ เช่น สติปัญญา ความร่าเริง อารมณ์ หรือในด้านสังคม เช่น อายุ การศึกษา ฯลฯ กมลา แสงสีทอง (2525 : 31) กล่าวว่า ผู้ที่มีสังคมคล้ายกันหรือมีความเหมือนกันในสิ่งต่าง ๆ เป็นต้นว่า เชื้อชาติ ศาสนา ฐานะทางสังคม อาชีพ การศึกษา ฯลฯ มีโอกาสได้แต่งงานกัน ทั้งนี้อาจสืบเนื่องมาจากเหตุผลดังต่อไปนี้ ประการแรก เนื่อง

มาจากบุคคลที่อยู่ในลักษณะเดียวกันมีโอกาสได้พบปะติดต่อกันมากกว่าบุคคลที่มีความแตกต่างกัน ประการที่สอง อาจเนื่องมาจากภาวะทางสังคมที่ผลักดันให้บุคคลจำกัตัวอยู่ในกลุ่มเดียวกัน เช่น กลุ่มสีผิวเดียวกัน ลัทธิศาสนาเดียวกัน ฐานะทางเศรษฐกิจ หรือการศึกษาอยู่ในระดับเดียวกัน เป็นต้น ประการที่สาม อาจเนื่องมาจากความสามารถที่จะเข้าใจกันและกันได้โดยง่ายกว่าผู้ที่มีความแตกต่างกัน และ Kerckhoff (1962) เสนอว่า สิ่งซึ่งเป็นปัจจัยให้มีการเลือกคู่ครองระหว่างกันมากที่สุด ก็คือ การมีระดับการศึกษา ชั้นทางสังคม ศาสนา และการเป็นผู้อาศัยอยู่ในเขตเมือง เหมือนกัน เป็นต้น เช่นเดียวกับงานวิจัยของ Thomas and Ktsane (อ้างอิงจาก Cavan. 1965 : 137) แสดงให้เห็นถึงว่าบุคคลที่แต่งงานแล้วมีแนวโน้มจะมีความเหมือนกันในด้านการหลากหลายของบุคลิกลักษณะ ตัวอย่างเช่น ชั้นทางสังคม ภูมิหลังทางจริยธรรม ระดับการศึกษา ศาสนา อาชีพ และที่พักอาศัย

จากที่กล่าวมาเราพอสรุปได้ว่า ปัจจัยบุคคลมีแนวโน้มที่จะเลือกคู่ครองที่มีลักษณะต่างๆ คล้ายคลึงกับตนเองในด้านของสังคม เช่น อายุ เชื้อชาติ ชั้นทางสังคม อาชีพ ระดับการศึกษา ศาสนา เป็นต้น และในด้านของบุคคล ได้แก่ ทางกายภาพ ทางสติปัญญา ทางทัศนคติ และทางบุคลิกภาพและอารมณ์ ลักษณะเหล่านี้เป็นการกลั่นกรองทางสังคมของคู่ครองที่มีความคล้ายคลึงกัน

2. ทฤษฎีความใกล้ชิด (propinquity theory)

การเลือกคู่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบทางด้านความใกล้ชิดเป็นการศึกษาทางสังคมวิทยา ด้านพฤติกรรมครอบครัวโดยนักสังคมวิทยาได้ให้ความหมายของความใกล้ชิด (propinquity) แตกต่างกันไป ดังนี้

- ความใกล้ชิดทางถิ่นที่อยู่อาศัย (residential propinquity) หมายถึง การมีบ้านใกล้เคียง คือ ที่อยู่อาศัยใกล้เคียงกัน การที่บ้านใกล้เคียงกันทำให้มีโอกาสพบกันบ่อยครั้ง

- ความใกล้ชิดที่เป็นลักษณะความคล้ายคลึง (homogamy) หมายถึง ลักษณะที่มีความคล้ายคลึงกันทางเชื้อชาติ ศาสนา ฐานะทางการศึกษา ซึ่งมีใช้มีความใกล้ชิดกันในเรื่องที่อยู่อาศัย

- ความใกล้ชิดในแง่ของกลุ่มเดียวกัน (endogamy) คือ ความใกล้เคียงกันในฐานะของกลุ่มเผ่าพันธุ์เดียวกัน โดยเลือกคู่ครองอยู่เฉพาะกลุ่มเผ่าพันธุ์เดียวกันเท่านั้น

- ความใกล้ชิดกันในเรื่องการทำงาน (occupational) จะเป็นไปในลักษณะที่มีที่ทำงานอยู่ในที่เดียวกันหรือใกล้เคียงกัน ทำให้หนุ่มสาวมีโอกาสพบปะชอพบพอกัน และเลือกคู่ครองจากผู้ที่ทำงานอยู่ในสถานที่ใกล้เคียงกันกับตนมากกว่าผู้ที่ทำงานห่างไกล และไม่มีโอกาสพบกันเลย (กมลลา แสงสีทอง. 2525 : 32)

ทฤษฎีความใกล้ชิดสันนิษฐานว่า บุคคลมีแนวโน้มที่จะแต่งงานกับคนที่อยู่ใกล้ชิดกับเขาคือ เป็นเพื่อนเล่นกับเขา คนที่ไปโรงเรียนด้วยกัน และคนที่ทำงานร่วมกัน ทฤษฎีนี้ยืนยันว่า

การที่บุคคล 2 คน มีโอกาสพบปะซึ่งกันและกัน ความใกล้ชิดจะเป็นส่วนให้พวกเขาได้ตกหลุมรักกัน (fall in love) นำไปสู่การแต่งงานตามลำดับ (Burgess และ Locke. 1950 : 362)

จากที่กล่าวมาเราพอสรุปได้ว่า ปัจเจกบุคคลมีแนวโน้มที่จะแต่งงานกับคนที่มีความใกล้ชิดทางที่อยู่อาศัยกับเขา คนซึ่งเป็นเพื่อนเล่นกับเขา คนที่ไปโรงเรียนด้วยกัน และคนซึ่งทำงานร่วมกัน ลักษณะที่กล่าวมาความใกล้ชิดน่าจะเป็นองค์ประกอบต่อการเลือกคู่ครองของประชากร

3. ทฤษฎีคู่สมรสในอุดมคติ (ideal mate theory)

แนวความคิดทางทฤษฎีคู่สมรสในอุดมคติ เสนอว่าปัจเจกบุคคลที่สร้างภาพพจน์เกี่ยวกับบุคลิกลักษณะของบุคคลผู้ที่ปรารถนาจะได้เป็นคู่ครอง เป็นการแสดงจินตนาการซึ่งวัยรุ่นหรือวัยหนุ่มสาวสร้างลักษณะของบุคคลที่เขาต้องการจะแต่งงาน หนุ่มสาวเกือบทุกคนจากการใช้ชีวิตในโรงเรียนมัธยมศึกษาหรือในยุคแรกจะยึดมั่นภาพในจินตนาการของเขา บางครั้งก็ชัดเจนและจำกัดมากใน “ หญิงในความฝัน ” หรือ “ ชายในความฝัน ” ลักษณะที่โรแมนติกนี้พรรณนาโครงสร้างทางกายภาพอย่างชัดเจน และการปรากฏของคู่ครองในอนาคตตามพิจารณาและวาดภาพลักษณะทางกายภาพที่พึงปรารถนา ในลักษณะทางอารมณ์ ลักษณะทางศีลธรรม และลักษณะทางสังคม ซึ่ง Coombs (1961 : 54) เชื่อว่าแนวความคิดเกี่ยวกับ คู่ครองในอุดมคติจะอยู่ภายในกรอบของค่านิยมในสังคมนั้น ๆ นั่นเอง

จากที่กล่าวมาเราพอสรุปได้ว่า ปัจเจกบุคคลมีแนวโน้มที่จะเลือกคู่ครองที่มีลักษณะการสร้างภาพพจน์เกี่ยวกับบุคลิกลักษณะและค่านิยมต่าง ๆ ของผู้ที่ปรารถนาจะได้เป็นคู่สมรส เป็นการแสดงจินตนาการคาดหวังไว้ล่วงหน้าในการเลือกคู่ครองของแต่ละบุคคล

4. ทฤษฎีภาพพจน์ของบิดา-มารดา (parental image theory) กรอบแนวคิดทฤษฎีนี้ตั้งอยู่บนพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกลักษณะของบิดามารดา โดยเสนอว่า บุคคลมีแนวโน้มที่จะรักเพศตรงข้ามที่มีลักษณะบางอย่างคล้ายกับบิดามารดา ซึ่งเป็นเพศตรงข้ามกับตนอย่างไม่รู้สีกตัว Coombs (1961) ได้สรุปเรื่องนี้ว่าในฐานะที่ครอบครัวเป็นตัวแทนการอบรมขัดเกลาทางสังคม บิดามารดาและเด็ก จึงถือค่านิยมอย่างเดียวกันซึ่งเป็นพื้นฐานของการเลือกบุคคลที่มีบุคลิกลักษณะและค่านิยมคล้ายบิดา หรือมารดาของตนมาเป็นคู่ครอง

Burgess and Locke (1950 : 366) เสนอว่า สมมุติฐานในบทบาทของทฤษฎีภาพพจน์ของบิดามารดานี้ว่า บุคคลที่แนวโน้มโดยจิตได้สำนึกปกติทั่วไปจะมีความรักกับบุคคลที่คล้ายคลึงกับคู่ปกครองที่มีเพศตรงข้ามกับเขาหรือเธอ กล่าวคือ ในวัยเด็กตอนต้น บุคคลพัฒนาความสัมพันธ์ที่แสดงความพึงพอใจอย่างเข้มแข็งกับบุคคลหนึ่งหรือมากกว่าในครอบครัวทั่วไปซึ่งมีทิศทางในกรณีของเด็กชายกับแม่ของเขา หรือเด็กหญิงกับพ่อของเธอ บางทีการหยุดชะงักนี้อาจให้ผลกลับกันในการตอบสนอง การพึงพอใจส่วนใหญ่ของเด็กชายไปสู่พ่อ และของเด็กหญิงไปสู่แม่ บางโอกาสเด็กชายหรือเด็กหญิงจะรู้สึกผูกพันอย่างพึงพอใจมากกว่าพี่สาวหรือพี่ชาย บ่อยครั้งที่ปฏิกิริยาความรักไม่ได้มีจุดยืนบนสมาชิกในครอบครัว แต่กับเด็กชายมันแผ่ขยายไปยังแม่ของเขาและพี่สาว และกับเด็กหญิงไปสู่พ่อและพี่ชาย หรือมันอาจจะอยู่ในกรณีทั้งพ่อและแม่ นอกจากนี้

Strauss (อ้างอิงจาก Landis. 1975 : 175) เสนอว่า บิดามารดาจะมีอิทธิพลต่อการเลือกหา บัณฑิตบุคคลที่มีความสัมพันธ์ไปในทางที่ดีกับบิดามารดา เขาก็จะเลือกบุคคลที่มีลักษณะต่าง ๆ เหมือนบิดามารดา แต่ถ้าความสัมพันธ์เป็นไปในทางที่ไม่น่าปรารถนา เขาก็จะแสดงออกโดยการ แสวงหาคู่ครองที่มีลักษณะแตกต่างไปจากบิดาหรือมารดา เช่น ลูกสาวที่ต้องทนรำคาญต่อสภาพ พ่อที่ดื่มเหล้าเมามาเป็นประจำ หรือสุมบุหรี่ปั่นควันเหม็นตลบตลอดเวลา จะไม่แต่งงานกับชายที่ ดื่มเหล้าหรือสูบบุหรี่เป็นต้น จะเห็นได้ว่าเป็นลักษณะความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดระหว่างเด็กกับผู้ปกครอง ได้แสดงถึงความชื่นชอบและไม่ชอบนำไปสู่การเลือกคู่สมรสในแบบลักษณะที่แตกต่างกัน จากที่กล่าวมาเราพอจะสรุปได้ว่า บัณฑิตบุคคลมีแนวโน้มจะเลือกคู่ครองที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับ บิดามารดาที่มีเพศตรงข้ามกับเขา ถ้าความสัมพันธ์เป็นไปในลักษณะที่มีความประทับใจในตัวบิดา มารดา ในทางตรงข้ามถ้าความสัมพันธ์เป็นลักษณะที่ไม่มีความประทับใจเขาก็จะเลือกคู่ครองที่มี ลักษณะแตกต่างจากบิดามารดาของเขา ในบางครั้งการเลือกคู่ครองอาจจะเกิดขึ้นในลักษณะที่ คล้ายคลึงกับพี่สาวหรือพี่ชายที่เป็นเพศตรงข้ามกับตนเองลักษณะเหล่านี้เป็นรูปแบบที่คล้ายคลึงกับ บิดา-มารดาที่น่าจะมีผลต่อการเลือกคู่ครอง

5. ทฤษฎีการชดเชยสิ่งที่ขาดไปให้สมบูรณ์ (complementary need theory)

กรอบแนวความคิดนี้ Winch (1974) เป็นผู้เสนอข้อความที่ว่า “ ลักษณะตรงข้ามที่ดึงดูด ” (opposite attract) กล่าวคือ บัณฑิตบุคคลจะแสวงหาคู่ครองที่ช่วยประกอบบุคลิกภาพที่เขา ยังขาดอยู่ให้สมบูรณ์ขึ้น จุดเริ่มต้นของทฤษฎีเกิดจากการสังเกตการณ์ในสังคมอเมริกัน ซึ่งการ เลือกคู่ครองมักมีแบบแผนเกิดจากความสมัครใจและความรัก โดยเฉพาะในชนชั้นกลาง การแต่งงานส่วนใหญ่จะแสดงถึงความเหมือนกันทางด้านอายุ เชื้อชาติ ศาสนา ชั้นสังคม ถิ่นที่อยู่อาศัย และสถานภาพสมรส ตัวแปรเหล่านี้จะเป็นปัจจัยกำหนดขอบเขตของผู้ที่อาจได้รับเลือกเป็นคู่ครอง (field of eligibles) หลังจากนั้นบุคคลจะแสวงหาผู้ที่สามารถให้ความพอใจสูงสุดแก่เขาได้ นั่นคือ เขาจะเลือกบุคคลที่มีบุคลิกลักษณะตรงข้ามกับเขาเพื่อที่จะช่วยเสริมโครงสร้างบุคลิกภาพในส่วนที่เขา ยังขาดอยู่ให้สมบูรณ์ขึ้น ตัวอย่างเช่น บุคคลที่มีบุคลิกไม่เป็นผู้ร่าเริงเพื่อชดเชยบุคลิกที่ตนไม่มีแต่ ต้องการ กับผู้ที่มีบุคลิกเป็นผู้ร่าเริงเพื่อชดเชยบุคลิกที่ตนไม่มีแต่ต้องการจะมี เช่น คนที่ไม่ช่างพูด ชอบคนที่ช่างพูด คนที่ขี้อายชอบคนที่ร่าเริงสนุกสนาน คนที่ชอบใช้อำนาจชอบคนที่อยู่ใต้อำนาจ เป็นต้น นั่นคือคู่ครองแต่ละฝ่ายต่างก็ดึงดูดซึ่งกันและกัน ดึงดูดในสิ่งที่ตนขาดและอีกฝ่ายมีอยู่

จากที่กล่าวมาเราพอสรุปได้ว่า บัณฑิตบุคคลมีแนวโน้มที่จะเลือกคู่ครองที่มีบุคลิกลักษณะ ตรงกันข้ามกับเขา เพื่อที่จะช่วยเสริมโครงสร้างบุคลิกภาพและอารมณ์ในส่วนที่เขา ยังขาดอยู่ให้ สมบูรณ์ยิ่งขึ้น หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่าเป็นการชดเชยสิ่งที่ขาดไปให้สมบูรณ์

หนังสือตำราครอบครัวสัมพันธ์ (ทวีรัสมิ ธนาคม. 2529 : 128 – 132) ได้สรุปทฤษฎี การเลือกคู่ครอง ไว้ 2 ด้าน คือ ด้านสังคมวิทยา กล่าวว่าคนเลือกคู่ครองโดยมีปัจจัยทางสังคม

และวัฒนธรรมเป็นเครื่องกำหนด และด้านจิตวิทยา มีเหตุผลส่วนตัวและอารมณ์ของผู้เลือกคู่ครองเป็นหลัก ทฤษฎีที่กล่าวถึงการเลือกคู่ครองมีดังนี้

1. ทฤษฎีความคล้ายคลึง (Homogamy Theory) บุคคลมักจะเลือกแต่งงานกับผู้ที่มีความสมบัติคล้ายคลึงกับตนเป็นคู่ครอง (Burgess และ Locke. 1950) โดยคุณสมบัติที่คล้ายคลึงหรือเหมือนกันนี้ ประกอบด้วยคุณสมบัติส่วนบุคคลซึ่งได้แก่

ก. ระดับของสติปัญญา เช่น คนฉลาดแต่งงานกับคนที่มีปัญญากัน

ข. ลักษณะทางกาย เช่น คนสูงเลือกแต่งงานกับคนสูง ส่วนคนงามนั้นจะกล่าวว่าหญิงสาวแต่งงานกับชายรูปงามก็ได้เพราะเหตุว่าความงามนั้นเป็นความรู้สึกของทั้งสังคมและส่วนบุคคลคนงามจึงมีหลายลักษณะขึ้นอยู่กับความรู้สึกของแต่ละสังคมและบุคคลด้วย

2. ทฤษฎีความใกล้ชิด (Propinquity Theory) บุคคลมีแนวโน้มจะสมรสกับผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกันมากกว่าอยู่ห่างไกล หากคู่สมรสไม่ได้มีที่อยู่อาศัยใกล้กัน ก็มักจะมีอาชีพการงาน เชื้อชาติ ศาสนา วัย ระดับการศึกษา และชั้นของสังคมเดียวกัน

3. ทฤษฎีอุดมคติ (Ideal Mate Theory) บุคคลมักมีภาพ (image) ของคนที่ตนประสงค์จะเลือกไว้เป็นคู่ครอง โดยได้จากประสบการณ์ในชีวิตตั้งแต่เกิด พ่อแม่มีอิทธิพลต่อภาพนี้ ยิ่งกว่าประสบการณ์ใดๆ ตัวอย่างเช่น ลูกชายมักแต่งงานกับหญิงที่มีลักษณะคล้ายแม่ของตน แต่มีข้อสังเกตอยู่ว่าสัมพันธ์ภาพระหว่างแม่กับลูกชายต้องเป็นสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวัยเด็ก หากเป็นสัมพันธ์ภาพที่ไม่ดีอาจเกิดผลตรงกันข้าม เช่น ลูกที่ต้องทนรำคาญพ่อตีแม่เหล้าเมามาเป็นประจำ หรือสูบบุหรี่พ่นควันเหม็นตลบตลอดเวลา จะไม่แต่งงานกับชายที่ดื่มเหล้าและสูบบุหรี่

4. ทฤษฎีความต้องการที่ตรงกันข้าม (Complimentary needs theory) บุคคลจะเลือกแต่งงานกับคนที่มีคุณสมบัติที่จะสนองความต้องการจำเป็นของเขาได้ และคนที่จะสนองความต้องการของเขาได้ดีที่สุด จะต้องมีความต้องการหรือคุณสมบัติที่ตรงข้ามกับเขามากกว่า

สรุปได้ว่าทฤษฎีการเลือกคู่ครองดังกล่าวมาแล้ว การเลือกคู่ครองจะเริ่มพิจารณาจากคนที่อยู่ในกลุ่มเดียวกัน คนที่มีคุณสมบัติคล้ายกันและคนที่มีบุคลิกที่ผู้เลือกต้องการ สิ่งสำคัญที่ช่วยในการตัดสินใจเลือกคู่ครองขั้นสุดท้ายคือ ความรักหมายความว่าผู้เลือกตกหลุมรักคนที่มีบุคลิกภาพที่ตนต้องการเพียงหนึ่งคนและผู้นั้นก็รักตอบขบวนการเลือกคู่ครองก็สิ้นสุดลง

หนังสือพฤติกรรมศาสตร์ ได้กล่าวถึงทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลมีอยู่มากมายหลายทฤษฎีแต่ในที่นี้จะกล่าวถึงเฉพาะทฤษฎีทางจิตวิทยา นักจิตวิทยาสังคมได้ให้ความสนใจศึกษาเรื่องความดึงดูดใจระหว่างบุคคล และได้รวบรวมการศึกษาในเรื่องนี้จัดเป็นหลักเกี่ยวกับมนุษย์สัมพันธ์ไว้ว่ามิตรภาพระหว่างบุคคลคู่ใดคู่หนึ่งนั้น อาจเกิดขึ้นได้ในโอกาส 3 ประเภท คือ การอยู่ใกล้เคียงกัน ความเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น และความคล้ายคลึงกัน ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2523 : 80 – 88)

1. การอยู่ใกล้เคียงกัน มิตรภาพจะเกิดขึ้นได้เมื่อบุคคลสองคนอยู่ในสถานที่ใกล้เคียงกัน เช่น นักเรียนที่ถูกจัดให้เรียนห้องเดียวกันและนั่งที่ติดกัน เป็นคนในหอพักเดียวกัน บุคคลที่อยู่บ้านใกล้เคียงกันหรือคนที่ทำงานในสถานที่เดียวกัน เป็นต้น การที่บุคคลซึ่งอยู่ใกล้เคียงกันจะเลือกคบหากันมากกว่าคนที่อยู่ไกลกันนั้นเป็นเพราะว่า เมื่อบุคคลอยู่ใกล้เคียงกันเป็นเวลานาน ทำให้ติดต่อกันได้บ่อยครั้ง และการเกี่ยวข้องกันทำให้บุคคลได้รับความรู้ต่างๆเกี่ยวกับบุคคลที่ใกล้ชิดมากขึ้น

2. ความเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น บุคคลที่สามารถก่อประโยชน์ให้ผู้อื่นได้ ย่อมจะเป็นที่รักใคร่ชอบพองของคนเหล่านั้น ส่วนผู้ที่ก่อโทษให้ผู้อื่นย่อมจะเป็นที่รังเกียจียดจันท์ ซึ่งเป็นหลักการเสริมแรงที่สามารถใช้อธิบายบ่อเกิดของมิตรภาพได้เป็นอย่างดี บุคคลที่สามารถจะให้รางวัลที่หาได้ยากแก่ผู้อื่น ย่อมจะดึงดูดใจผู้รับให้ชอบพอดนได้มากกว่าบุคคลที่ให้รางวัลซึ่งมีอยู่ดาษดื่น บุคคลจะเลือกคบผู้ที่จะทำให้ตนได้กำไรในการคบหานั้น ผลกำไรนี้ยังมีมากเท่าไร ก็จะทำให้บุคคลนั้นเป็นที่น่าคบหามากยิ่งขึ้น นอกจากนี้การที่บุคคลจะคบหาผู้นั้นต่อไปตามเดิม หรือจะเปลี่ยนไปคบคนใหม่นั้น ย่อมขึ้นอยู่กับ การคาดคะเนว่าใครจะทำให้ตนได้กำไรในการคบหา มากกว่ากัน ในบางครั้งบุคคลอาจจะทนคบหาเพื่อนซึ่งเอาเปรียบตนทุกอย่าง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าบุคคลนั้นเห็นว่า เพื่อนคนนี้มีค่าความเลวน้อยกว่าคนอื่น ๆ จึงยังทนคบหาต่อไป

3. ความคล้ายคลึงกัน จากการสังเกตโดยทั่วไป มักมีผู้พบว่าคู่รักคู่สมรส นั้น ส่วนมากจะมีลักษณะต่างๆทั้งทางร่างกาย ทางสังคม และทางจิตใจที่คล้ายคลึงกันหลายประการ ทั้งที่เป็นดังนี้อาจเนื่องมาจากสาเหตุต่างๆ คือ การที่บุคคลมีลักษณะสำคัญที่คล้ายคลึงกัน เช่น มีความคิดเห็นคล้ายคลึงกันหรือมีระดับสติปัญญาเท่าเทียมกัน เป็นต้น จึงเป็นเหตุให้เกิดความสนใจชอบพอกัน คนที่มีลักษณะต่างๆคล้ายคลึงกันย่อมมีโอกาสได้อยู่ในสถานที่ใกล้เคียงกันได้มากกว่าคนที่มีลักษณะแตกต่างกัน และเมื่อบุคคลมาอยู่ใกล้กันก็จะเกิดมิตรภาพขึ้นได้

ความคล้ายคลึงกันซึ่งได้รับความสนใจ ในการศึกษาเกี่ยวกับมนุษย์สัมพันธ์มี 2 ประเภทคือ ความคล้ายคลึงกันทางความเชื่อและทัศนคติ และความคล้ายคลึงกันทางบุคลิกภาพ ซึ่งอธิบายได้ดังนี้

3.1 ความคล้ายคลึงกันทางความเชื่อและทัศนคติ จากการศึกษาพบว่าบุคคลที่เป็นเพื่อนกันหรือเป็นคู่สมรสกันมีทัศนคติต่อเรื่องต่างๆที่สอบถามคล้ายคลึงกันมากกว่าบุคคลที่เขาไม่รู้จักและพบว่าความคล้ายคลึงกันทางทัศนคติต่อสิ่งต่างๆเป็นปัจจัยสำคัญอันหนึ่ง ซึ่งจะทำให้คนแปลกหน้าเกิดความชอบพอกันขึ้นได้ ซึ่ง ดวงเดือน พันธุมนาวิน ได้อธิบายถึงสาเหตุที่ทำให้บุคคลที่มีทัศนคติคล้ายคลึงกันเกิดความชอบพอกันว่า มีสาเหตุประการใดประการหนึ่งหรือหลายประการดังนี้ ประการแรก เมื่อบุคคลใดบุคคลหนึ่งพบว่า คนอื่นมีความคิดเห็นเหมือนตน ทำให้บุคคลนั้นเกิดความพอใจที่ความคิดเห็นของตนได้รับการยืนยันว่าถูกต้อง ประการที่สอง การที่บุคคลมีความชอบพอกันในสิ่งเดียวกัน ทำให้คาดหวังว่าเมื่อเกี่ยวข้องกันแล้วต่างคนต่างจะมีการพูดจา

และการกระทำในเรื่องนี้ ซึ่งจะก่อให้เกิดความพอใจทั้งสองฝ่าย ประการสุดท้ายการที่บุคคลใดทราบว่ามีทัศนคติคล้ายคลึงกับผู้อื่นทำให้บุคคลนั้นคาดได้ว่า ผู้ที่มีทัศนคติคล้ายตนจะต้องชอบพอตน จึงเป็นเหตุให้บุคคลที่เกิดความคาดหวังนี้ให้ความชอบพอผู้นั้นก่อน

3.2 ความคล้ายคลึงกันทางบุคลิกภาพ จากการวิจัยทางด้านนี้โดยใช้แบบวัดบุคลิกภาพประเภทต่างๆวัดบุคลิกภาพของบุคคลที่เป็นเพื่อนกัน และบุคคลที่ไม่รู้จักกันมาก่อน แล้วนำผลการวัดบุคคลมาเปรียบเทียบกัน ผลปรากฏว่าบุคคลที่เป็นเพื่อนกัน จะมีบุคลิกภาพประเภทต่างๆในปริมาณที่ใกล้เคียงกันมากกว่าบุคคลที่มีได้เป็นเพื่อนกัน และจากการศึกษาบุคลิกภาพของคู่รักคู่สมรสนั้น ก็ปรากฏผลเช่นเดียวกันว่าคู่รักคู่สมรสที่มีความสุขมีบุคลิกภาพต่างๆที่คล้ายคลึงกัน มากกว่าคู่สมรสที่คลอนแคลน

จากทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล สรุปได้ว่ามิตรภาพและการเลือกคู่ครองนั้นจะเกิดจากการที่บุคคลสองคนได้มาใกล้ชิดกันโดยอำนาจผลักดันของสังคม ความใกล้ชิดกันนี้ทำให้บุคคลพบว่าอีกคนหนึ่งมีประโยชน์ต่อตน หรืออาจทำประโยชน์ให้ตนได้จึงเกิดการคบหาเป็นมิตรกันขึ้น

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำกรอบแนวคิดเกี่ยวกับโอกาสในการสร้างมิตรภาพ ซึ่งเป็นทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลมาใช้ในการวิจัย

2.8 ปัจจัยทางชีวสังคมกับทัศนคติในการมีคู่ครอง

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมตัวแปรที่คิดว่าจะจะเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ส่งผลต่อทัศนคติต่อการมีคู่ครอง โดยได้ศึกษาและรวบรวมตำราและเอกสารอ้างอิงต่างๆ ดังจะได้กล่าวถึงต่อไป โดยการศึกษาครั้งนี้ได้นำปัจจัยทางชีวสังคม ประกอบการพิจารณาซึ่งจะอธิบายรายละเอียดของตัวแปรได้ดังนี้

ปัจจัยทางชีวสังคม ได้แก่

1. เพศกับทัศนคติในการมีคู่ครอง

มูลเหตุที่นำตัวแปรเพศมาศึกษา เนื่องจากสังคมไทยในปัจจุบันเพศชายและเพศหญิงมีความเท่าเทียมกันไม่เหมือนในอดีตที่กำหนดบทบาทของชายหญิงไว้ชัดเจน ดังนั้นเพศน่าจะเป็นตัวแปรที่มีผลต่อทัศนคติในการมีคู่ครอง

อุดมศิลป์ ศรีแสงนาม (2530 : 17) กล่าวว่า เพศชายส่วนใหญ่แต่งงานเพื่อต้องการเพื่อน เพศหญิงส่วนใหญ่แต่งงานเพื่อความมั่นคงในชีวิตและความมีหน้ามีตาเป็นที่ยอมรับในสังคม

สรุปจากที่กล่าวมาข้างต้นได้ว่าเพศชายและเพศหญิงมีความคิดเห็นต่างกันในเรื่องการแต่งงาน

2. อายุกับทัศนคติในการมีคู่ครอง

อายุเป็นตัวแปรที่สะท้อนให้เห็นภูมิหลังและประสบการณ์ที่ผ่านมา เพราะว่ามีบุคคลที่มีอายุแตกต่างกันมีโอกาสในการเรียนรู้ทางสังคมแตกต่างกัน โดยอาจมีทัศนคติ ความคิดต่างกันไป ดังนั้นอายุน่าจะเป็นตัวแปรที่มีผลต่อทัศนคติในการมีคู่ครอง

การมีคู่ครองเป็นสิ่งสำคัญมาก การมีคู่ครองผิดย่อมนำไปสู่ความไม่ผาสุกในชีวิตการแต่งงานหรือเป็นเหตุแห่งการหย่าร้าง ฉะนั้นเราควรพิจารณาดังนี้ อายุ ควรจะมีอายุบรรลุนิติภาวะแล้วเพื่อภาวะร่างกายจะได้เติบโตสมควรแก่การแต่งงาน ถ้าห่างวัยกันมากสภาพจิตใจต่างวัยก็ต่างกันอาจทำให้เกิดปัญหา (วารุณี บิณฑลันต์. 2521 : 63) ซึ่งคู่ครองที่มีวัยแตกต่างกันย่อมมีภูมิหลังและความสนใจที่แตกต่างกัน เพื่อนของแต่ละฝ่ายก็มีวัยแตกต่างกันด้วย ถึงแม้ว่าทั้งคู่จะรักกันแต่ความแตกต่างกันในหลายๆสิ่งรวมทั้งมีช่องว่างระหว่างวัยอาจทำให้ทั้งคู่เกิดความอึดอัดใจ จิตแพทย์ได้ชี้ให้เห็นว่าความต้องการทางเพศก็แตกต่างกันไปตามวัย ความไม่เหมาะสมกันในเรื่องความต้องการทางเพศอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ชีวิตคู่ไม่ราบรื่น โดยมากวัยของคู่สมรสที่เหมาะสมกันนั้น ผู้ชายควรมีอายุแก่กว่าผู้หญิงไม่ควรเกิน 5 ปี (นิยม บุญมี. 2530 : 50) และไม่มี การค้นคว้าว่าวัยใดเหมาะสมในการมีคู่มากที่สุด โดยทั่วไปวัยที่เหมาะสมสำหรับหญิงคือ 21 – 25 ปี และชาย 27 – 30 ปี ไม่ควรแตกต่างกันเกิน 10 ปี เพราะความต่างวัยจะทำให้คู่ครองปรับตัวเข้าหากันไม่ได้ เนื่องจากความต้องการและความสนใจในกิจกรรมแตกต่างกันทำให้เกิดปัญหาอื่นๆตามมา เช่น ความหึงหวง การทะเลาะเบาะแว้ง รสนิยม ฯลฯ ชีวิตคู่ควรเริ่มต้นเมื่อสองฝ่ายสำเร็จการศึกษาและมีอาชีพพอที่จะประกันความมั่นคงแก่ครอบครัวได้ (อุดมศิลป์ ศรีแสงนาม. 2530 : 15) วัยสมรสและความต่างวัยของคู่สมรส เป็นการยากที่กำหนดแน่ลงไปว่าวัยใดเหมาะสมแก่การสมรสมากที่สุด ด้วยเหตุที่วัยกับคุณสมบัติไม่ได้ไปด้วยกันเสมอไป แม้วัยจะคู่ไปกับการศึกษาได้บ้าง ในกรณีนี้ยังไม่มีการศึกษาค้นคว้าที่บ่งว่าคนอายุเท่าไรเหมาะสมที่จะสมรสมากที่สุด แต่มีการศึกษาแสดงว่าโดยทั่วไปหญิงจะสมรสในระหว่างอายุ 21 – 25 ปี ชายอายุระหว่าง 28 – 35 ปี ด้วยเหตุที่ชายต้องการรู้สึกว่าเขาเหนือกว่าหญิง เป็นผู้ปกป้องดูแลหญิง ชายก็ควรอายุมากกว่า แต่ก็มีคู่สมรสที่ชายอายุอ่อนกว่าหญิงก็มีชีวิตสมรสที่เป็นสุขได้ (พรหมทิพย์ ศิริวรรณบุศย์. 2540 : 34) ระยะเวลาสร้างตัวสร้างครอบครัว เป็นช่วงระยะต้น อายุระหว่าง 20 – 35 ปี อาจจะมากน้อยกว่านี้แล้วแต่บุคคล ระยะเวลาเป็นระยะที่ผู้ชายกำลังมุ่งมั่นสร้างตัวในการทำงาน แต่งงาน และเป็นระยะที่เขาสร้างรากฐานความมั่นคงให้แก่ครอบครัว (ลลิตา วีระสิริ. 2536 : 25) ในการเลือกคู่ครองนั้น เราควรคำนึงถึงอายุที่เหมาะสมสำหรับการสมรส ชายควรมีอายุไม่น้อยกว่า 24 ปี และหญิงควรมีอายุไม่น้อยกว่า 20 ปี เพราะอายุในเกณฑ์นี้เป็นผู้ใหญ่พอที่จะรู้จักเอาอกเอาใจกัน รู้จักผ่อนหนักผ่อนเบา และทำให้ชีวิตสมรสมีความสุข บุคคลทั้งสองคนควรมีการศึกษาและภูมิหลังที่ไม่แตกต่างกัน (ฮาโรลด์ ไชรีย็อค. 2541 : 17 – 26) อายุที่เหมาะสมกับการสมรสชายหญิง ก็คือ ชายควรมีอายุมากกว่าหญิง 5 – 7 ปี (จารุณี สงขกุล. 2523 : 19) เรื่องอายุก็เป็นปัจจัยที่ควรนำมาพิจารณา การที่คนสองคนมีอายุต่างกันมากมาร่วมชีวิตอยู่ด้วยกันปัญหาย่อมมีเป็นธรรมดาในเรื่องของชีวิตส่วนตัว ความต้องการในด้านต่างๆ ช่วงห่างของอายุที่ดีที่สุดสำหรับคู่รัก คู่ชีวิตน่าจะอยู่ระหว่าง 2 – 5 ปี (วิภาเพ็ญ เจียสกุล. 2542 : 71)

สรุปจากที่กล่าวมาข้างต้นได้ว่า คนส่วนมากมักแต่งงานกันตามช่วงระยะของอายุหรือตามวัยที่เหมาะสมของตนเอง โดยทั่วไปวัยที่เหมาะสมสำหรับหญิงคือไม่น้อยกว่า 20 ปี และชายควร

มีอายุมากกว่าหญิงแต่ก็ไม่ควรต่างกันมาก เพราะโอกาสที่จะมีความสุขมักจะน้อยลงเพราะความสนใจมักจะต่างกัน ตามปกติหญิงมักไม่นิยมแต่งงานกับชายที่มีอายุน้อยกว่าตนมากนักและในทำนองเดียวกันชายก็มักจะไม่ค่อยนิยมแต่งงานกับหญิงที่มีอายุสูงกว่ากันจนเกินไป ทั้งนี้เนื่องจากคำนึงถึงชีวิตในอนาคต หนึ่งหญิงเป็นผู้ให้กำเนิดบุตร เลี้ยงดูบุตร ร่างกายทรุดโทรมหญิงจึงมักจะแก่เร็วกว่าชาย หญิงจึงควรมีอายุน้อยกว่าชาย คู่สมรสที่ชายอายุอ่อนกว่าหญิงก็มีชีวิตสมรสที่มีความสุขได้ ถ้ามีคุณสมบัติอื่นๆที่ผูกพันคนทั้งสองได้อย่างแน่นแฟ้น

3. ระดับการศึกษากับทัศนคติในการมีคู่ครอง

ระดับการศึกษาเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติ ความเชื่อ ค่านิยม และเป็นปัจจัยสำคัญที่เป็นตัวอิทธิพลผลักดันให้เป็นคนมีความคิดก้าวหน้า ดังมีผู้กล่าวดังนี้

จารุณี สงขกุล (2523 : 20) กล่าวว่าการศึกษาหรือหญิงจะเกิดความสุขใจยินดีที่จะอยู่ร่วมกันแบบสามีภรรยาจนเกิดสภาพครอบครัวนั้น ควรพิจารณาด้าน การศึกษา ควรเลือกคู่ครองที่มีการศึกษาใกล้เคียงกัน ถ้าต่างกันมากผู้ที่มีความรู้สูงมักเหยียดหยามผู้ที่มีความรู้ต่ำ ผู้ที่มีความรู้ต่ำมักมีปมด้อยพูดกันไม่รู้เรื่อง และนิยม บุญมี (2530 : 50) กล่าวว่า คู่ครองที่ดีควรมีระดับการศึกษาและความสามารถทางสติปัญญาใกล้เคียงกัน คนที่ได้รับการศึกษาแตกต่างกันมาก ๆ ย่อมมีความสนใจและรสนิยมแตกต่างกันระดับความคิดและการกระทำก็แตกต่างกันไปด้วย คู่ครองที่มีลักษณะดังกล่าวมักจะเกิดปัญหา ระดับการศึกษาสูงมิได้หมายความว่าเฉพาะการเรียนที่สำเร็จขั้นสูงกว่าเพียงอย่างเดียว แต่หมายถึงการมีประสบการณ์ชีวิตที่ได้จากการปฏิบัติและเรียนรู้ด้วยตนเอง ถึงแม้ไม่ได้เรียนมาสูงนักแต่การศึกษาด้วยตนเองก็อาจทำให้มีระดับความรู้ที่เทียบเท่ากันได้ความสามารถทาง สติปัญญาเป็นสิ่งที่มนุษย์ติดตัวมาตั้งแต่กำเนิด คนที่มีความเฉลียวฉลาดแตกต่างกันมากย่อมดำรงชีวิตด้วยกันฉันท์สามีภรรยาได้ยาก แม้ว่าฝ่ายที่มีสติปัญญาดำกว่าจะยอมทำตามอีกฝ่ายหนึ่งแทบทุกอย่าง อีกฝ่ายหนึ่งก็อยากมีความภูมิใจและพึงพาอาศัยคู่สมรสในด้านความคิดอยู่บ้าง ถ้าช่วยเหลือกันไม่ได้เลยก็ยากที่จะทำให้ชีวิตคู่ราบรื่น การศึกษาค้นคว้าในสหรัฐอเมริกา มีข้อประสบว่าความสุขในชีวิตสมรสมีความสัมพันธ์กับการศึกษาของคู่สมรส ผู้ที่มีระดับการศึกษาสูง มักจะมีความสุขในชีวิตสมรสมากกว่าคู่ที่ระดับการศึกษาต่ำ เห็นจะเป็นว่าเพราะการศึกษาสูงนั้นนำไปสู่อาชีพที่ดีซึ่งเป็นเครื่องประกันฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว นอกจากนี้การได้รับการศึกษาหมายถึงการมีความรู้ มีประสบการณ์ช่วยให้บรรลุวุฒิภาวะทางอารมณ์มากขึ้น มีทรรศนะในการดำรงชีวิตดี เหล่านี้ช่วยให้สามีภรรยาปรับตัวเข้าหากันได้มากขึ้น ชายหญิงโดยทั่วไปจึงมักนิยมเลือกคู่ที่มีระดับการศึกษาเท่าเทียมตนหรือต่ำกว่าไม่มากนัก (ทวีริสมี ธนาคม. 2529 : 140)

สรุปจากที่กล่าวมาข้างต้นได้ว่า ระดับการศึกษาสูงนั้นนำไปสู่อาชีพที่ดี ซึ่งเป็นเครื่องประกันฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว การได้รับการศึกษาจะทำให้มีความรู้มีประสบการณ์ช่วย

ให้มีพรรณะในการดำรงชีวิตดี ชายหญิงโดยทั่วไปจึงมักนิยมเลือกคู่ที่มีระดับการศึกษาเท่าเทียมกับตนหรือต่ำกว่าไม่มากนัก

4. อายุงานกับทัศนคติในการมีคู่ครอง

อายุงานเป็นตัวแปรสำคัญต่อการพิจารณาามีคู่ครอง เพราะบุคคลที่ทำงานมานานก็จะมีประสบการณ์ในด้านชีวิตและการทำงาน มีความพร้อม มีความเข้าใจในสิ่งต่างๆ ได้ดี ดังนั้นอายุงานน่าจะเป็นตัวแปรที่มีผลต่อทัศนคติในการมีคู่ครอง

5. รายได้กับทัศนคติในการมีคู่ครอง

รายได้เป็นตัวแปรสำคัญในการพิจารณาเกี่ยวกับการมีคู่ครอง เพราะชีวิตที่ราบรื่น และมีความสุขนั้นต้องมีส่วนประกอบหลายอย่าง แต่รายได้ก็อาจจะทำให้มีทัศนคติและแนวคิดการมีคู่ครองต่างกันได้

รายได้ของครอบครัวมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อครอบครัวดังมีคำกล่าวว่า ถ้าสามารถจัดความจนได้เท่ากับเป็นการลดอัตราในการหย่าร้าง เป็นความจริงที่ว่าคู่สมรสที่ประสบความล้มเหลวและการไม่มีความสุขในชีวิตสมรสนั้นส่วนใหญ่แล้วเป็นเพราะปัญหาทางเศรษฐกิจ เมื่อคู่สมรสมีรายได้ไม่พอเพียงที่จะตอบสนองความต้องการ สภาวะเช่นนี้จะนำมาซึ่งความขัดแย้งและความไม่ลงรอยกัน ความมั่นคงในชีวิตสมรสมีความเกี่ยวข้องกับระดับรายได้ที่สูงและรายได้ที่มั่นคง การขาดทรัพย์สินสมบัติ รายได้ที่ลดลง และการว่างงานจะทำให้ชีวิตสมรสต้องแตกแยก คู่ครองที่มีฐานะแตกต่างกันไม่ว่าจะเป็นฐานะทางเศรษฐกิจหรือทางสังคม อาจจะมีปัญหาในการอยู่ร่วมกันไม่มากนักน้อย อุปสรรคเบื้องต้นก็คือคนที่รู้จักฐานะของทั้งสองฝ่ายมักไม่เห็นชอบด้วย บางทีก็แสดงความคิดเห็นตรงๆ โดยไม่เกรงใจ คนคู่หนึ่งไม่เหมาะสมที่จะแต่งงานกัน อุปสรรคขั้นต่อไปก็คือ ถ้าแต่งงานกันแล้ว ความเคยชินหรือนิสัยของอีกฝ่ายหนึ่งมักจะทำให้อีกฝ่ายหนึ่งหนักอกหนักใจ นอกจากนั้นเพื่อนฝูงและญาติพี่น้องของแต่ละฝ่ายมักคบหาสมาคมด้วยกันได้ยาก ถึงแม้จะเป็นส่วนประกอบภายนอก แต่ก็ทำให้คู่ครองเกิดความอึดอัดใจได้ การเลือกคู่ครองซึ่งมีฐานะใกล้เคียงกันจึงถือว่าเป็นหลักเกณฑ์ที่ควรพิจารณาอย่างมาก ความรักของคนที่มีฐานะแตกต่างกันมากๆ ตามแบบที่นักเขียนนวนิยายเรียกว่า “ รักอมตะ ” นั้นหากนำมาปฏิบัติในชีวิตที่เป็นจริงมักจะไม่วานishingเหมือนดังนักประพันธ์เขียนบรรยายไว้ (นิยม บุญมี. 2530 : 49)

สรุปจากที่กล่าวมาข้างต้นได้ว่าชีวิตสมรสที่ราบรื่นและมีความสุขนั้นจะต้องมีส่วนประกอบหลายอย่าง ซึ่งนอกจากคู่สมรสจะต้องมีความเห็นอกเห็นใจ ความเข้าใจซึ่งกันและกันแล้ว คู่สมรสจะต้องมีรายได้พอสมควรในการทำให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันฉันท์สามีภรรยาได้ชีวิตสมรสจึงจะมีความสุข

2.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องปัจจัยทางชีวสังคมกับทัศนคติในการมีคู่ครอง

ในการศึกษารังนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมตำรา และเอกสารอ้างอิงต่างๆ ดังจะได้กล่าวถึงต่อไป ซึ่งเป็นการศึกษาถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติในการมีคู่ครอง ในขอบข่าย

ของปัญหานี้ยังมีอยู่น้อยมาก ผู้วิจัยจึงได้นำผลการศึกษาถึงปัจจัยอันเดียวกันนี้ แต่เป็นการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างและขอบข่ายของปัญหาอื่นมารวบรวมไว้ในที่นี้ด้วยเพื่อประโยชน์ในการทำให้ผู้วิจัยได้ทราบถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติในการมีคู่ครอง

ตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้นว่า การมีคู่ครอง หมายถึง การที่คนสองคนต่างเพศ ตัดสินใจที่จะใช้ชีวิตคู่ร่วมกัน การมีคู่ครองเป็นขั้นตอนหนึ่งก่อนการมีครอบครัว เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจเลือกบุคคลใดบุคคลหนึ่งมาเป็นคู่ครอง โดยพิจารณาลักษณะหลายๆอย่างประกอบกัน โดยจะแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆของแต่ละบุคคล การศึกษาครั้งนี้ได้นำปัจจัยทางชีวสังคมประกอบการพิจารณาซึ่งจะอธิบายรายละเอียดของตัวแปรได้ดังนี้

ปัจจัยทางชีวสังคม ได้แก่

1. เพศกับทัศนคติในการมีคู่ครอง

มีงานวิจัยหลายชิ้นที่สามารถสรุปได้ว่า “ เพศ ” เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อทัศนคติในการมีคู่ครอง ดังนี้

จริยา พงศ์วิวัฒน์ (2516 : 128 - 132) ศึกษาความรู้ ทัศนคติและความต้องการของนักศึกษาปีที่ 1 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในเรื่องเพศศึกษา พบว่านักศึกษาหญิงมีความรู้เรื่องเพศมากกว่านักศึกษาชาย นักศึกษามีทัศนคติที่ดีต่อการคบเพื่อนต่างเพศ การเลือกคู่ครอง การอยู่เป็นโสด และการแต่งงาน และนักศึกษาทั้งสองเพศมีทัศนคติแตกต่างกันในด้านการคบเพื่อนต่างเพศ แต่นักศึกษาที่จบจากโรงเรียนชาย โรงเรียนสตรี และโรงเรียนสหศึกษามีทัศนคติไม่แตกต่างกันในด้านการคบเพื่อนต่างเพศ ซึ่ง Sprecher และคณะ (1994) ได้ทำการศึกษาถึงความแตกต่างระหว่างเพศชายและเพศหญิงในการเลือกคุณลักษณะของคู่ครองที่คิดว่าตนเองจะแต่งงานด้วย โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 3 กลุ่ม คือช่วงอายุ 23 - 27 ปี และช่วงอายุ 28 - 35 ปี และพบความแตกต่างระหว่างกลุ่มในแต่ละช่วงอายุคือ เพศชายจะเลือกคุณลักษณะของคู่ครองที่มีรายได้ต่ำกว่าตนเองมากกว่าเพศหญิงโดยกลุ่มช่วงอายุ 23 - 35 ปี จะเลือกคุณลักษณะแบบนี้มากกว่าอีก 2 กลุ่ม เพศหญิงจะเลือกคู่ครองที่มีการศึกษามากกว่าตนเองมากกว่าเพศชาย และ บุญวดี เพชรรัตน์ (2527 : 74) ศึกษาการเปรียบเทียบทัศนคติต่อการมีคู่ครองของเด็กวัยรุ่นที่มาจากครอบครัวสมบูรณ์และครอบครัวแตกแยก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นเด็กวัยรุ่นที่มาจากครอบครัวสมบูรณ์และครอบครัวแตกแยก โดยสุ่มแบบแบ่งหลายชั้น ผลการศึกษาพบว่า เด็กวัยรุ่นตอนต้นและเด็กวัยรุ่นตอนกลาง ทั้งเพศชายและเพศหญิงที่มาจากครอบครัวสมบูรณ์และครอบครัวแตกแยกมีทัศนคติต่อการมีคู่ครองแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับ วิยดา มาโนช (2535 : บทคัดย่อ ก,ข) ศึกษาทัศนคติเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศ การเลือกคู่ครอง และการสมรสของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย วัดฤประสงค์เพื่อศึกษาทัศนคติเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศ การเลือกคู่ครอง และการสมรสของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4,5,6 จำนวน 349 คน ผลการศึกษา

พบว่า นักเรียนเพศชายและเพศหญิงมีทัศนคติเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศ การเลือกคู่ครอง และการสมรสแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนที่มีอายุต่างกันมีทัศนคติเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศ การเลือกคู่ครอง และการสมรสไม่แตกต่างกัน นักเรียนที่ศึกษาต่างระดับชั้นกันมีทัศนคติเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศ การเลือกคู่ครอง และการสมรส แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีความเห็นพิจารณาจัดเรียงลำดับของผู้ที่จะเลือกเป็นคู่ครองสอดคล้องกัน คือ ความประพฤตินิสัยดี การมีความรักและความเข้าใจซึ่งกันและกัน ระดับการศึกษาสูง ตามลำดับ นอกจากนั้น Rose K. Goldsen (1960 ; อ้างอิงจาก กรพินธุ์ พรหมศิริ. 2537 : 58) ได้ศึกษาความคิดเห็นของนิสิตมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับการเลือกคู่ครองและการสมรส จากมหาวิทยาลัย 12 แห่งในอเมริกาโดยใช้เวลานาน 12 ปี ผลการวิจัยพบว่าทั้งเพศชายและหญิงเห็นความสำคัญของการนัดกับเพื่อนต่างเพศ ในการมีนัดของชายและหญิงนั้น แต่ละฝ่ายควรมีอิสระ เสรีภาพเป็นตัวของตัวเอง เพศชายต้องการสมรสเมื่ออายุ 25 ปีขึ้นไป ส่วนเพศหญิงต้องการสมรสเมื่ออายุ 20 – 25 ปี และ อนุลักษณ์ นิติรัช (2525 : บทคัดย่อ) ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศ การเลือกคู่ครอง การสมรส และการหย่าร้างของนักศึกษาวิทยาลัยครุภาคตะวันตก ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาชายจะมีทัศนคติในการเลือกคู่ครองต่ำกว่าเพศหญิง เพราะรู้สึกสูญเสียอิสระภาพของชีวิตโสด ในทางตรงกันข้ามนักศึกษาหญิงจะมีทัศนคติที่ดีกว่าเนื่องจากเพศหญิงที่มีอายุมากกว่า 30 ปีขึ้นไป กลัวว่าการแต่งงานเมื่ออายุมากจะทำให้มีผลต่อบุตรที่จะเกิดมา เช่น เป็นโรคปัญญาอ่อน และจากรายงานการวิจัยของ เกสรี โปรดธนสารและคณะ (2544) ทำการศึกษาตัวแปรหลายตัวแปรที่มีผลต่อทัศนคติในการเลือกคู่ครองของบุคคลวัยทำงาน กับกลุ่มตัวอย่างที่ทำงานอยู่ในบริษัท เมโทรซิสเต็ม จำกัด และบริษัท ไทยแอร์ฟอร์ต ก้าวรด์ เซอร์วิสเชส จำกัด ซึ่งอยู่ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 100 คน ในส่วนของตัวแปรเพศ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่าพนักงานเพศหญิงมีทัศนคติในการเลือกคู่ครองดีกว่าพนักงานเพศชาย

จากหลักฐานการวิจัยที่นำกล่าวข้างต้นพบว่า เพศที่แตกต่างกันทำให้มีทัศนคติในการมีคู่ครองมากน้อยแตกต่างกันไป ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำมาตั้งสมมุติฐานว่า พนักงานเพศหญิงมีทัศนคติในการมีคู่ครองดีกว่าพนักงานเพศชาย

2. อายุกับทัศนคติในการมีคู่ครอง

อายุเป็นตัวบ่งชี้หนึ่งถึงทัศนคติของบุคคล ทั้งนี้อายุที่มากขึ้นก็เปรียบเสมือนประสบการณ์ที่ผ่านมามีผู้ศึกษาไว้ดังนี้

นิตยา รุ่งสกลิต (2544 : 64) ศึกษาค่านิยมเกี่ยวกับการสมรสของดาราวัยรุ่นไทย วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบของตัวแปรด้าน เพศ อายุ การศึกษา ที่อยู่อาศัย การอบรมเลี้ยงดู อาชีพ และรายได้ ต่อค่านิยมเกี่ยวกับการสมรส กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ที่มีอาชีพเป็นนักแสดงหรือนักร้อง อายุระหว่าง 13 – 20 ปี และเป็นโสด จำนวน 105 คน ผลการศึกษาพบว่าดาราวัย

รุ่นไทยมีค่านิยมเกี่ยวกับการสมรสดังนี้ ส่วนใหญ่คาดหวังที่จะแต่งงานในอนาคต โดยเน้นความรัก ความเข้าใจเป็นอันดับแรก โดยอายุแรกสมรสโดยเฉลี่ยที่กลุ่มตัวอย่างคิดว่าเหมาะสมที่สุดคือ 26.6 ปี โดยยังมีค่านิยมที่จะจัดพิธีสมรส โดยสามีมีหน้าที่ตัดสินใจเรื่องสำคัญๆ ภายในครอบครัว ในเรื่องการใช้จ่ายเงินของครอบครัว การศึกษาบุตร ส่วนภรรยาทำหน้าที่ทำงาน และดูแลบ้านตลอดจนทำงานนอกบ้านด้วย และหากเกิดปัญหาขัดแย้งกันจนไม่อาจอยู่ร่วมกันได้ก็จะหย่าขาดไป โดยมีแนวโน้มจะแต่งงานใหม่ เพราะเชื่อว่าจะประสบความสำเร็จในชีวิตคู่มากกว่าเดิม เนื่องจากได้ประสบการณ์จากคู่เดิมเป็นเครื่องสอนใจมาแล้ว และ เพ็ญจันทร์ สุขุม (2524 : บทคัดย่อ) ศึกษาการสำรวจทัศนคติของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหงที่มีต่อการเลือกคู่ครองและการวางแผนชีวิต (ศึกษากรณีเฉพาะรหัส 21...) วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทัศนคติของนักศึกษาที่มีต่อการเลือกคู่ครองและการวางแผนชีวิตของนักศึกษาชายและหญิง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์รหัส 21... ผลการศึกษาพบว่าในด้านทัศนคติของนักศึกษาที่มีต่อการวางแผนชีวิต นักศึกษาส่วนใหญ่ตั้งใจจะแต่งงานเมื่ออายุ 25 – 30 ปี หรือกำหนดแน่นอนไม่ได้ จะแต่งงานเมื่อมีงานทำและสร้างฐานะเองได้และมีความคิดเห็นว่าสามีภรรยาควรร่วมกันรับผิดชอบเรื่องการเงินในครอบครัว และช่วยกันหารายได้โดยออกทำงานนอกบ้านทั้งคู่ และเมื่อมีปัญหาทางการเงินก็ควรจะแก้ปัญหาโดยการหารายได้เพิ่มเติม เช่นทำงานพิเศษนอกเหนือจากงานที่ทำอยู่ นักศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่าคู่สมรสควรจะมีความคล้ายคลึงกันทั้งอายุ การศึกษา เศรษฐกิจ ศาสนา บุคลิกภาพและความสนใจต่างๆ แต่ถ้าจะแตกต่างกันก็ไม่ถือว่าเสียหายน่าละอายหรือมีปมด้อยแต่อย่างใด สำหรับอาชีพนั้นถ้าคู่สมรสไม่จำเป็นต้องมีความคล้ายคลึงกันด้านอาชีพ และไม่การเสียหายถ้าชายประกอบอาชีพต่ำกว่าคู่ครองของตน ควรเลือกคู่ครองด้วยตนเองดีที่สุด นักศึกษาชายส่วนใหญ่มีความเห็นแตกต่างจากนักศึกษาหญิงด้านอายุการแต่งงานคือนักศึกษาชายส่วนใหญ่จะกำหนดอายุการแต่งงานไม่ได้ แต่รองลงมาจะแต่งงานอายุ 30 ปีขึ้นไป ในขณะที่นักศึกษาหญิงส่วนใหญ่วางแผนจะแต่งงานเมื่ออายุ 25 – 30 ปี ซึ่งสอดคล้องกับ กัสกิน (Guskina ; อ้างอิงจาก สิริธยา แก้วจินดา. 2544 : 49) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับกลุ่มนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และ นักศึกษาวิทยาลัยครูพบว่าคิดจะแต่งงานเมื่ออายุ 25 – 30 ปี ส่วนหญิงต้องการแต่งงานกับผู้ที่มีการศึกษาสูงกว่า อายุแก่กว่า มีอาชีพรับราชการ แพทย์ ครูและอื่นๆ อายุที่เห็นว่าเหมาะสมสำหรับการแต่งงานคือ 22 – 28 ปี รวมทั้งงานวิจัยของ ภัสสร ลิมานนท์ และคณะ (2529 : 38) ศึกษาทัศนคติและค่านิยมของสตรีเกี่ยวกับการสมรส ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษต่ำกว่าปริญญาตรีจนถึงปริญญาโท ส่วนใหญ่เห็นว่าอายุแต่งงานที่เหมาะสมของชายควรจะอยู่ในช่วง 26 – 30 ปี และรองลงไปเห็นว่าอายุช่วง 31 – 35 ปี น่าจะเป็นอายุการแต่งงานที่เหมาะสม และอายุแต่งงานที่เหมาะสมของหญิงมีผู้ให้ความเห็นที่แตกต่างกันออกไปตามระดับการศึกษา กล่าวคือ ส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างที่สำเร็จการศึกษต่ำกว่าระดับปริญญาตรีเห็นว่าช่วงอายุที่เหมาะสม 21 – 25 ปี ผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทอายุการแต่งงานของผู้หญิงน่าจะเป็นช่วง 26 – 30 ปี ซึ่งความแตกต่างนี้น่าจะเกิดจากอิทธิพลของระดับการศึกษาที่สูงกว่า ที่ทำให้เห็นว่าผู้หญิง

ไม่ควรแต่งงานเมื่ออายุน้อย ยิ่งไปกว่านั้นผลการศึกษาของ สุวิทย์ รุ่งวิสัย (2531 : บทคัดย่อ) ศึกษา ทศนคติต่อการเลือกคู่ครองของหนุ่มสาว กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาที่ลงเรียนวิชาสถาบันครอบครัว ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2528 ผลการศึกษาพบว่าอายุที่เหมาะสมแก่การแต่งงาน เห็นว่าอายุ 24 ปี ส่วนช่วงอายุที่ควรแต่งงานในระดับรองลงไปได้แก่อายุ 27 ปี สำหรับเพศหญิง และอายุ 30 ปี สำหรับเพศชาย และเห็นว่าคู่สมรสควรมีฐานะทางเศรษฐกิจ การศึกษาและสังคมใกล้เคียงกัน ในด้านศาสนาหนุ่มสาวร้อยละ 66 สามารถแต่งงานกับคนที่ต่างศาสนาได้โดยแต่ละฝ่ายไม่ต้องเปลี่ยนศาสนา เกี่ยวกับเชื้อชาติร้อยละ 88 ยินดีแต่งงานกับคนต่างเชื้อชาติ ซึ่งในจำนวนนี้ร้อยละ 25 ยินดีแต่งงานกับคนเอเชียด้วยกัน ร้อยละ 52 จะแต่งงานกับคนเอเชียหรือคนผิวขาวก็ได้ และอีกร้อยละ 11 แต่งงานกับคนผิวดำก็ได้ เกี่ยวกับเรื่องอายุที่เหมาะสมกับการแต่งงานนั้น เรืองใจ เฉลิมชัยกร (2523 : บทคัดย่อ) ศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงชั้นปีที่ 4 ที่มีต่อการเลือกคู่ครอง (ศึกษาเฉพาะกรณี นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ รหัส 204...) วัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการเลือกคู่ครองด้านต่างๆว่าเป็นในลักษณะใด 2. เพื่อจะทราบข้อเท็จจริงว่านักศึกษาชายและนักศึกษาหญิง จะมีความคิดเกี่ยวกับการเลือกคู่ครองแตกต่างกันหรือไม่ 3. เพื่อจะทราบถึงความคิดเห็นที่นักศึกษาที่มีต่อการแต่งงานในทัศนะใหม่และเก่า กลุ่มตัวอย่าง เป็นเพศหญิง 108 คน เพศชาย 46 คน ส่วนใหญ่อายุระหว่าง 21 – 25 ปี ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันความรักเป็นสิ่งสำคัญในการเลือกคู่ครอง ในเรื่องช่วงอายุที่เหมาะสมสำหรับการแต่งงานคือ 26 – 30 ปี และเห็นว่าผู้ชายควรแต่งงานเมื่ออายุ 25 – 29 ปี สำหรับผู้หญิงนั้นนักศึกษาส่วนใหญ่มีความเห็นแตกต่างกันคือ นักศึกษาชายมีความคิดเห็นว่าผู้หญิงควรแต่งงานเมื่ออายุ 20 – 24 ปี ส่วนนักศึกษาหญิงเห็นว่าคู่ครองควรมีอายุห่างกันประมาณ 1 – 5 ปี สำหรับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่สำคัญสำหรับคู่ครองนั้น นักศึกษาส่วนใหญ่มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันมากนัก คือทั้งสองกลุ่มเลือกความประพฤติดีเป็นอันดับแรก ส่วนอันดับที่สองนั้นแตกต่างกันคือ นักศึกษาชายจะเลือกรูปร่างหน้าตาดี ส่วนนักศึกษาหญิงจะเลือกเป็นผู้ที่มีระดับการศึกษาสูง สำหรับอันดับสามนั้นทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกันคือมีความคิดเห็นว่าจะเลือกความมีสุขภาพอนามัยดี ด้านเชื้อชาตินักศึกษาส่วนใหญ่มีความเห็นไม่แตกต่างกัน คือมีความคิดเห็นว่าคู่ครองควรมีเชื้อชาติเดียวกัน และเห็นว่าการแต่งงานกับคนต่างชาติเป็นเรื่องธรรมดา ในด้านการศึกษานักศึกษาส่วนใหญ่มีความเห็นไม่แตกต่างกัน คือเห็นว่ามีคนรักขณะกำลังศึกษาอยู่ได้ และคู่ครองควรมีระดับการศึกษาเดียวกันเพราะถ้าต่างกันมากจะนำไปสู่ความล้มเหลวในชีวิตสมรส ด้านฐานะทางเศรษฐกิจนักศึกษาส่วนใหญ่มีความเห็นไม่แตกต่างกัน คือเห็นว่าควรมีการสร้างหลักฐานไว้ให้พร้อมจึงแต่งงาน คู่ครองควรมีฐานะเท่าเทียมกันหรือไม่แตกต่างกันมากนัก ด้านอาชีพนักศึกษากลุ่มใหญ่มีความเห็นไม่แตกต่างกัน คือเห็นว่าคู่ครองควรประกอบอาชีพทั้งคู่ และคนละประเภท สำหรับเรื่องการเลือกบุคคลในอาชีพต่างๆเป็นคู่ครองนั้นนักศึกษากลุ่มใหญ่มีความคิดเห็นแตกต่างกันคือ นักศึกษาหญิงเห็นว่าจะเลือกคู่ครองที่มีอาชีพบริหารการ ส่วนนักศึกษาชายเห็นว่าจะเลือกคู่ครองที่มีอาชีพอะไร

ก็ได้ ด้านศาสนานักศึกษาส่วนใหญ่มีความคิดเห็นแตกต่างกันคือ กลุ่มครองศรัทธาศาสนาเดียวกัน ด้านบุคลิกภาพนักศึกษาส่วนใหญ่มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน คือกลุ่มครองศรัทธาศาสนาเดียวกัน และอุปนิสัยเหมือนหรือคล้ายคลึงกัน สำหรับรายงานการวิจัยของ เกสรี โปรตชนสารและคณะ (2544) ได้ทำการศึกษาดำเนินการหลายตัวแปรที่มีผลต่อทัศนคติในการเลือกคู่ครองของบุคคลวัยทำงาน กับกลุ่มตัวอย่างที่ทำงานอยู่ในบริษัท เมโทรซิสเต็ม จำกัด และบริษัท ไทยแอร์ฟอร์ต การาวด์ เซอร์วิส จำกัด ซึ่งอยู่ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 100 คน ในส่วนของตัวแปรอายุ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่าพนักงานที่มีอายุน้อยมีทัศนคติในการเลือกคู่ครองไม่แตกต่างกับพนักงานที่มีอายุมาก ซึ่งรายงานการวิจัยนี้เป็นรายงานการวิจัยที่มีกลุ่มตัวอย่างน้อย และประกอบกับเอกสารและงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำมาตั้งสมมุติฐานว่า พนักงานที่มีอายุมากมีทัศนคติในการเลือกคู่ครองดีกว่าพนักงานที่มีอายุน้อย

3. ระดับการศึกษากับทัศนคติในการมีคู่ครอง

บุคคลที่มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน ย่อมจะต้องมีความคิดที่ต่างกัน ระดับการศึกษาจึงเป็นตัวแปรหนึ่งที่มีผลต่อทัศนคติในการมีคู่ครอง ซึ่งมีผู้ศึกษาไว้ดังนี้

สิรินยา แก้วจินดา (2544 : บทคัดย่อ , ง) ศึกษาการเลือกคู่ของพยาบาลสังกัดโรงพยาบาลของรัฐในกรุงเทพมหานคร วัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบถึงองค์ประกอบของการเลือกคู่และเหตุผลในการเลือกคู่ประกอบนั้นๆ กลุ่มตัวอย่างเป็นพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลของรัฐในเขตกรุงเทพมหานคร ที่สมรสแล้วจำนวน 360 คน วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกรายบุคคล จำนวน 36 คน ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญขององค์ประกอบด้านความรักมากที่สุด ส่วนองค์ประกอบที่กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญน้อยที่สุดคือ องค์ประกอบทางด้านเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรส, องค์ประกอบด้านความเหมาะสม เป็นองค์ประกอบที่สามารถนำมาอธิบายถึงแนวโน้มในการเลือกคู่ได้ร้อยละ 79.64 ตัวชี้วัดคือ รายได้ ฐานะทางเศรษฐกิจ หน้าที่การงาน ความมั่นคง ความคาดหวังทางเศรษฐกิจ การศึกษา ความคาดหวังทางการศึกษา และ Udry (1971 ; อ้างอิงจาก เอมอร มณีวัฒนา. 2538 : 43) สรุปผลการศึกษาของเขาว่า การสมรสของคนที่มีภูมิหลังแตกต่างกัน มีแนวโน้มที่จะมีชีวิตครอบครัวที่ล้มเหลว เช่น การมีระดับการศึกษาที่แตกต่างกันของกลุ่มสมรส โดยผลการศึกษาพบว่าในกลุ่มที่สามีมีระดับการศึกษาต่ำกว่าภรรยา กว่าร้อยละ 50 มีชีวิตสมรสที่ล้มเหลว และ วารี ว่องพินัยรัตน์ (2516 : 37 - 39) ศึกษาการเปรียบเทียบความมีเหตุผลเกี่ยวกับการสมรสและชีวิตครอบครัวระหว่างผู้มีการศึกษาสูงและผู้มีการศึกษาน้อย วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความมีเหตุผลเกี่ยวกับการสมรสและชีวิตครอบครัวระหว่างผู้มีการศึกษาสูงและผู้มีการศึกษาน้อย โดยสุ่มตัวอย่างประชากรกลุ่มละ 120 คน แต่ละกลุ่มจำแนกออกเป็น 2 อาชีพ คือ ข้าราชการ และไม่ใช่ข้าราชการ แต่ละอาชีพแบ่งออกเป็น 3 รุ่น คือรุ่นที่ 1 อายุเฉลี่ย 60 ปี รุ่นที่ 2 อายุเฉลี่ย 40 ปี และรุ่นที่ 3 อายุเฉลี่ย 20 ปี ผลการศึกษาพบว่า ผู้ที่มีการศึกษาสูงมีเหตุผลเกี่ยวกับการสมรสและชีวิต

ครอบครัวดีกว่าผู้ที่มีการศึกษาต่ำอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 จากรายงานการวิจัยของ เกสรี โปรตธนสารและคณะ (2544) ได้ทำการศึกษาดัชนีหลายตัวแปรที่มีผลต่อทัศนคติในการเลือกคู่ครองของบุคคลวัยทำงาน กับกลุ่มตัวอย่างที่ทำงานอยู่ในบริษัท เมโทรซิสเต็ม จำกัด และบริษัท ไทยแอร์ฟอร์ต กราวด์ เซอร์วิส เซส จำกัด ซึ่งอยู่ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 100 คน ในส่วนของตัวแปรระดับการศึกษา ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่าพนักงานที่มีระดับการศึกษามีทัศนคติในการเลือกคู่ครองไม่แตกต่างกับพนักงานที่มีระดับการศึกษาสูง ซึ่งรายงานการวิจัยนี้เป็นรายงานการวิจัยที่มีกลุ่มตัวอย่างน้อย และประกอบกับเอกสารและงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้นนั้น ระดับการศึกษาเป็นองค์ประกอบที่สามารถนำมาอธิบายถึงแนวโน้มในการมีคู่ครอง ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำมาตั้งสมมุติฐานว่า พนักงานที่มีระดับการศึกษาสูงมีทัศนคติในการมีคู่ครองดีกว่าพนักงานที่มีระดับการศึกษาปานกลาง

4. อายุงานกับทัศนคติในการมีคู่ครอง

จากรายงานการวิจัยของ เกสรี โปรตธนสารและคณะ (2544) ได้ทำการศึกษาดัชนีหลายตัวแปรที่มีผลต่อทัศนคติในการเลือกคู่ครองของบุคคลวัยทำงาน กับกลุ่มตัวอย่างที่ทำงานอยู่ในบริษัท เมโทรซิสเต็ม จำกัด และบริษัท ไทยแอร์ฟอร์ต กราวด์ เซอร์วิส เซส จำกัด ซึ่งอยู่ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 100 คน โดยให้ตอบแบบวัดทัศนคติในการเลือกคู่ครอง ในส่วนของตัวแปรอายุงาน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่าพนักงานที่มีอายุงานน้อยมีทัศนคติในการเลือกคู่ครองไม่แตกต่างกับพนักงานที่มีอายุมาก ซึ่งรายงานการวิจัยนี้เป็นรายงานการวิจัยที่มีกลุ่มตัวอย่างน้อย และจากการที่ผู้วิจัยเกิดข้อสงสัยที่ว่าอายุงานมากกับอายุงานน้อย น่าจะมีผลต่อทัศนคติในการมีคู่ครองแตกต่างหรือไม่และมากน้อยเพียงใด ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำมาตั้งสมมุติฐานว่า พนักงานที่มีอายุงานมากมีทัศนคติในการมีคู่ครองดีกว่าพนักงานที่มีอายุงานน้อย

5. รายได้กับทัศนคติในการมีคู่ครอง

รายได้เป็นตั้งบ่งชี้ถึงฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ผู้ที่มีรายได้พอเพียงจะสนองความต้องการได้มากกว่าผู้ที่มีรายได้น้อย จึงมีผู้สนใจศึกษา ดังนี้

กัญญา แสงสุชาติ (2510 : 51 - 53) ศึกษาการเปรียบเทียบค่านิยมทางสังคมระหว่างผู้ใหญ่และหนุ่มสาวในระดับการศึกษาสูงเกี่ยวกับครอบครัวและการสมรส วัดอุปประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบค่านิยมทางสังคมของคนไทยในระดับการศึกษาสูงเกี่ยวกับครอบครัวและการสมรสระหว่างผู้ที่เคยเป็นหนุ่มสาวในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 กับผู้เป็นหนุ่มสาวในปัจจุบัน กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตปีสุดท้ายของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 365 คน เป็นชาย 150 คน เป็นหญิง 214 คน และกลุ่มผู้ใหญ่ซึ่งเคยเป็นหนุ่มสาวในสมัยก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 จำนวน 110 คน เป็นชาย 72 คน เป็นหญิง 38 คน ผลการศึกษาพบว่าคุณสมบัติที่สำคัญในการเลือกคู่ครอง คือ คุณธรรม การศึกษา สุขภาพอนามัย นอกจากนี้ชายหนุ่มมีแนวโน้มปรารถนาที่จะมีคู่ครองมากกว่าหนึ่งคน แต่ไม่ปรารถนาให้ผู้หญิงมีคู่ครองมากกว่าหนึ่งคน สำหรับการศึกษาของกัญญา แสงสุชาติ ยังได้

ศึกษาเรื่องอายุในการสมรสผลการศึกษาพบว่า ชายควรสมรสเมื่ออายุ 30 ปีหรือมากกว่า และหญิงควรสมรสเมื่ออายุ 25 – 29 ปี และรายได้ของหนุ่มสาวเป็นอุปสรรคที่สำคัญในการสมรส หน้าที่ที่สำคัญที่สุดของชายภายในครอบครัวคือ เป็นผู้นำครอบครัว หารายได้มาสู่ครอบครัว และให้การศึกษากับบุตร หน้าที่ของหญิงคือดูแลครอบครัวให้ได้รับความสุข เป็นแม่บ้านอบรมเลี้ยงดูบุตรและให้การศึกษาแก่บุตร นอกจากนี้ ภัทสร ลิมานนท์ (2516 : บทคัดย่อ ,ง-ช) ศึกษาการเปรียบเทียบทัศนคติของบิดามารดาในเขตเมืองและเขตชนบทที่มีต่อการเลือกคู่ การตั้งครัวเรือน ภายหลังการสมรสของบุตร วัตถุประสงค์เพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับประชากรซึ่งมีสถานภาพเป็นบิดามารดาในเขตเมือง และเขตชนบทของประเทศไทย อันมีภาวะแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม และปัจจัยทางประชากรแตกต่างกัน จะมีแนวความคิดต่อการเลือกคู่สมรสของบุตร รวมทั้งการตั้งครัวเรือนภายหลังการสมรสของบุตรแตกต่างกันหรือไม่ และถ้ามีความแตกต่างกัน จะมีมากน้อยประการใดและเป็นในลักษณะใด ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ ข้อมูลจากการวิจัยของโครงการวิจัยต่อเนื่องระยะยาวเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสังคม เศรษฐกิจและประชากรในประเทศไทย ในส่วนที่เป็นการวิจัยทั้งเขตชนบทและเขตเมือง ระหว่างเดือนเมษายน – พฤษภาคม พ.ศ. 2512 และพ.ศ. 2513 ตามลำดับ ดำเนินงานวิจัยโดยสถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผลการศึกษาพบว่า ในเขตเมืองผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจสูง ต้องการให้บุตรเลือกคู่สมรสโดยต้องขอความยินยอมจากบิดามารดา แต่ผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำต้องการให้บุตรเลือกคู่สมรสด้วยตนเอง บิดามารดาในเขตเมืองและชนบทซึ่งมีสภาวะแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม และประชากรต่างกัน จะมีแนวโน้มของความคิดในเรื่องการเลือกคู่และการตั้งครัวเรือนภายหลังการสมรสคล้ายกัน และจากการศึกษาของ ฟิลลิปส์ คัทโลธ (1971 : 296 – 299 ; อ้างอิงจาก พิมพรรณ สุรนันท์. 2535 : 17) พบว่ารายได้ของกลุ่มสมรสมีผลกระทบต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรส และกลุ่มสมรสที่มีรายได้สูงจะมีความมั่นคงในชีวิตสมรสมากกว่ากลุ่มสมรสที่มีรายได้ต่ำ โดยเขาแสดงให้เห็นถึงสถิติของการหย่าร้าง โดยการเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มที่มีรายได้สูงกับกลุ่มที่มีรายได้ต่ำ เขาอธิบายว่ารายได้จะเป็นสิ่งที่เชื่อมโยงโดยตรงในการทำให้เกิดแบบแผนพฤติกรรมบริโภคภายในครอบครัว การบริโภคจึงเป็นกิจกรรมประจำวันที่เป็นกลางบอกเหตุให้ภรรยารู้สึกว่ามีได้ทำหน้าที่ในบทบาทผู้หาเลี้ยงครอบครัว ซึ่งจากการศึกษาของ Stinnett และ Walters (1984 : 80) พบว่าครอบครัวที่มีรายได้สูงนั้นมีความพึงพอใจในชีวิตสมรสมากกว่าครอบครัวที่มีรายได้ต่ำ และจากรายงานการวิจัยของ เกสรี โปรตธนสารและคณะ (2544) ได้ทำการศึกษาตัวแปรหลายตัวแปรที่มีผลต่อทัศนคติในการเลือกคู่ครองของบุคคลวัยทำงาน กับกลุ่มตัวอย่างที่ทำงานอยู่ในบริษัท เมโทรซิสเต็ม จำกัด และบริษัท ไทยแอร์พอร์ต กราวด์ เซอร์วิสเชส จำกัด ซึ่งอยู่ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 100 คน ในส่วนของตัวแปรรายได้ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่าพนักงานที่มีรายได้มากมีทัศนคติในการเลือกคู่ครองไม่แตกต่างกับพนักงานที่มีรายได้น้อย ซึ่งรายงานการวิจัยนี้เป็นรายงานการวิจัยที่มีกลุ่มตัวอย่างน้อย และประกอบกับเอกสารและงานวิจัยที่

กล่าวมาข้างต้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงนามาตั้งสมมุติฐานว่า พนักงานที่มีรายได้มากมีทัศนคติในการมีคู่ครองดีกว่าพนักงานที่มีรายได้น้อย

2.10 โอกาสในการสร้างมิตรภาพกับทัศนคติในการมีคู่ครอง

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาและรวบรวมตำรา เอกสารอ้างอิงต่างๆที่คิดว่าน่าจะเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ส่งผลต่อทัศนคติในการมีคู่ครอง โดยการศึกษาครั้งนี้ได้นำโอกาสในการสร้างมิตรภาพประกอบการพิจารณาซึ่งจะอธิบายรายละเอียดของตัวแปรได้ดังนี้

โอกาสในการสร้างมิตรภาพ ได้แก่

1. ความใกล้เคียงกันกับทัศนคติในการมีคู่ครอง

โดยสถิติแล้วกว่า 50 % ของคู่แต่งงานมักอยู่ใกล้กัน ถึงห่างกันก็มักไม่เกิน 3 - 4 กิโลเมตร (ลลิตา ธีระสิริ. 2536 : 25) การเลือกคู่ครองที่มีรสนิยมใกล้เคียงกัน จะทำให้การดำเนินชีวิตไปได้ราบรื่นกว่าผู้ที่มีความรู้ในระดับใกล้เคียงกัน ในการพูดจาปรึกษาหารือก็จะทำได้ง่ายกว่าเข้าใจได้กว่า (วิภาเพ็ญ เจียสกุล. 2542 : 71) ด้านสติปัญญา และระดับการศึกษา คู่สมรสที่อยู่ด้วยกันอย่างมีความสุขส่วนมากมักจะมีสติปัญญาในระดับใกล้เคียงกัน ถ้าฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดมีสติปัญญาในระดับสูงกว่ามาก เป็นการยากที่อีกฝ่ายหนึ่งจะเข้าใจและรอบรู้ทันกันได้ ฝ่ายที่มีสติปัญญาสูงมาก ย่อมเกิดความรำคาญ แต่ก็ยังมีอีกหลายคู่ที่ไม่ต้องการให้อีกฝ่ายหนึ่งรู้เท่าทันตนเอง (อุดมศิลป์ ศรีสงนาม. 2530 : 15)

สรุปจากที่กล่าวมาข้างต้นได้ว่าคู่แต่งงานที่อยู่ใกล้กัน มีรสนิยมใกล้เคียงกัน จะทำให้การดำเนินชีวิตไปได้ราบรื่น

2. ความเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นกับทัศนคติในการมีคู่ครอง

สังคมในปัจจุบันให้ความสำคัญแก่ความมั่นคงมาก ฉะนั้นคนที่แต่งงานและร่ำรวยขึ้นก็มีผู้เห็นว่าฉลาด สังคมไม่เห็นด้วยที่คนจนจะแต่งงานกับคนจน จะเห็นได้จากคำ “ เดียอุม่คอม ” หรือ “ การรักกันจนยินดีไปกีดกันเกลือกิน ” ในทางปฏิบัติจะไม่ทำให้เกิดผลดีแก่ใคร ฉะนั้นพ่อแม่ส่วนใหญ่จึงอยากให้ลูกมีฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้นหลังสมรส อย่างน้อยพึ่งตนเองได้ไม่ต้องรบกวนพ่อแม่และผู้อื่น หากลูกได้รับการอบรมมาว่าเงินเป็นถ่านนิยมนที่สูงสุด ลูกอาจใช้เงินหรือทรัพย์สินสมบัติของอีกฝ่ายหนึ่งมาช่วยตัดสินใจเลือกคู่มากกว่าคุณสมบัติบางประการที่มีอยู่ในบุคลิกภาพของอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งถ้าขาดไปก็จะทำให้ชีวิตการแต่งงานไม่มีความสุข หรือถึงกับแตกสลายได้ ด้วยเหตุที่สังคมของเรานิยมวัตถุนิยมใหญ่ ฐานะทางเศรษฐกิจจึงมักช่วยเลื่อนฐานะทางสังคมด้วย (ทวีริศม์ ธนาคม. 2529 : 122) การสมรสเป็นการสนองความต้องการจำเป็น ซึ่งบุคคลจะหาได้ยากหากไม่ได้ทำการสมรส ได้สอบถามชายหญิงที่แต่งงานแล้วไม่เกิน 1 ปี พบว่าความต้องการจำเป็นของชายหญิงไม่แตกต่างกันมากนัก หญิงตระหนักในความต้องการของตนมากกว่าชาย การสมรสที่มีความสุขคือ คู่ที่ได้รับสนองความต้องการจำเป็นที่มีความรู้ต้องการเหล่านี้ทำให้คนหลายคนแต่งงาน เช่น รักตน แสดงความรักใคร่ต่อตน ตนปรึกษาหารืออย่างไร้ใจได้ นับถืออุดมคติของ

ตน ช่วยหนุนให้ตนผจญความลำบากได้เมื่อมีความทุกข์ยาก เหล่านี้เป็นเหตุผลประการสำคัญที่ทำให้คนแต่งงาน (ทวีริศม์ ธนาคม. 2529 : 122 ; อ้างอิงจาก Landis & Landis. 1975 : 50 – 51) โดยทั่วไปหญิงที่แต่งงานกับชายที่มีฐานะทางสังคมสูงกว่า จะเลื่อนฐานะทางสังคมของตนสูงกว่าเดิม แต่ผู้ชายมีทางเลือกฐานะของตนเองได้มากกว่า และชายบางคนก็หยิ่งในตนมากกว่าที่จะฟัง “ โบราณ ” ส่วนผู้หญิงนั้นสังคมยอมรับการเปลี่ยนสถานภาพในสังคมจากการแต่งงานมากกว่าผู้ชาย สังคมปัจจุบันให้ความสำคัญแก่เศรษฐกิจมาก พ่อแม่ส่วนใหญ่จึงอยากให้ลูกมีฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้นหลังการสมรส ลูกอาจใช้ฐานะทางเศรษฐกิจหรือทรัพย์สินสมบัติของอีกฝ่ายหนึ่งมาช่วยตัดสินใจเลือกคู่มากกว่าคุณสมบัติบางประการที่มีอยู่ในบุคลิกภาพของอีกฝ่ายหนึ่ง (พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์. 2530 : 20) บางคนอาจแต่งงานด้วยเหตุผลที่ต้องการเพื่อนแก้ความเหงา หรืออาจแต่งงานเพราะถูกใจในเพศสตอบสนองความต้องการซึ่งกันและกันได้ (นิยม บุญมี. 2534 : 45) โดยทั่วไปแต่ละบุคคลย่อมมีความชอบ ความสนใจ ความต้องการในกิจกรรมต่างๆไม่เหมือนกันและไม่เท่ากัน แต่จะมีหลักที่ตรงกันในเรื่องของความสะดวกสบายแก่ตนเอง เมื่อบุคคลเห็นว่าการมีคู่ครองมีครอบครัวยังจะเป็นการสนองความต้องการบางอย่างได้ดีกว่า ก็ย่อมจะต้องเต็มใจเลือกการแต่งงานดีกว่าที่จะต้องยอมอยู่อย่างโดดเดี่ยว เพราะการแต่งงานนอกจากจะเป็นการเปลี่ยนฐานะความเป็นอยู่ในสังคมให้ดีขึ้นแล้ว ก็ยังจะทำให้เกิดความสุขสะดวกสบายมีอิสระอย่างเปิดเผยอีกด้วย

สรุปจากที่กล่าวมาข้างต้นได้ว่าการมีคู่ครองเพื่อเป็นการตอบสนองความต้องการเพื่อประโยชน์ หรือทรัพย์สินสมบัติของอีกฝ่ายหนึ่งก็จะทำให้บุคคลใช้เป็นส่วนหนึ่งในการตัดสินใจมีคู่ครอง

3. ความคล้ายคลึงกันกับทัศนคติในการมีคู่ครอง

การแต่งงานจะอยู่กันยืดยาวมีความสุข อยู่ที่มีการมีคู่ครองอย่างถูกต้อง และทุกสิ่งทุกอย่างต้องอยู่ใกล้เคียงกันนับตั้งแต่อายุ ฐานะ ความรู้ ความสามารถ ความเชื่อถือ ศาสนา รูปร่างหน้าตา นิสัยใจคอ และสิ่งที่สำคัญอย่างหนึ่งก็คือ ผู้ที่เกี่ยวข้อง ญาติพี่น้อง พ่อแม่ ของแต่ละฝ่ายต้องเข้ากันได้ ซึ่งก็มีผู้กล่าวไปในทำนองเดียวกันดังนี้ วารุณี ปิณฑสันต์. (2521 : 64) การมีคู่ครองทั้งสองฝ่ายต้องอยู่ในระดับที่คล้ายคลึงกัน เช่น ระดับสังคม ระดับการศึกษา ศาสนา ปรารถนาในชีวิต ค่านิยม เชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ ถ้ามีความแตกต่างกันมากในภูมิหลังหรือนิสัยใจคอของแต่ละคน ย่อมนำมาซึ่งปัญหาของทั้งสองฝ่าย การมีความสนใจคล้ายคลึงกันเป็นปัจจัยสำคัญในการเลือกคู่ครอง การพูดจาเข้าใจกันและรู้เรื่องย่อมจะพัฒนาให้ทั้งสองฝ่ายมีความสนใจในสิ่งต่างคล้ายคลึงกัน จารุณี สงขกุล (2523 : 16 – 18) การมีคู่ควรเลือกคู่ครองที่นับถือศาสนาเดียวกัน มีขนบธรรมเนียมประเพณีเหมือนกัน เพื่อมิให้เกิดปัญหายุ่งยากในการปฏิบัติตนเกี่ยวกับศาสนาและความเชื่อถือของแต่ละฝ่าย ความสนใจและรสนิยม คู่ครองที่มีความสนใจและรสนิยมตรงกันจะเป็นรากฐานอันมั่นคง ซึ่งจะช่วยให้ชีวิตสมรสยาวนาน พิศวร ธรรมนันทา (2523) การมีคู่ครองและการสมรสของไทย ชายหญิงไทยส่วนใหญ่เลือกคู่ครองที่มีความคล้ายคลึงกับตน (Homogamy) ด้านเชื้อชาติ ศาสนา ฐานะ อายุ รสนิยม สถานะภาพทางสังคม และการศึกษาในระดับใกล้เคียง

กันหรือคล้ายคลึงกัน นิยม บุญมี (2526 : 157) การมีคู่ครองอาจเกิดขึ้นจากความคล้ายคลึงกัน ทางด้านอาชีพ ระดับการศึกษา เมื่อชายหญิงที่มีภูมิหลังคล้ายกันโดยบุคคลที่มีฐานะการเงิน การศึกษาดีมักมองหาคู่ในระดับเดียวกัน จึงไม่ค่อยมีปัญหาในการเปรียบเทียบภูมิหลัง (พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์ . 2540 : 30 - 35) หนุ่มสาวจะเลือกคู่ครองที่มีนิสัยที่เหมือนหรือกลมกลืนกับเรา และผู้ชายมีอายุมากกว่าผู้หญิงเพราะผู้ชายต้องการรู้สึกว่าตนเหนือกว่าหญิง เป็นผู้ปกป้องดูแล หญิง โดยทั่วไปคนส่วนใหญ่นิยมเลือกคู่ครองที่มีเชื้อชาติ ศาสนาเดียวกัน เพราะวัฒนธรรมจะคล้ายคลึงกัน ปรับตัวเข้าหากันง่ายกว่าคนที่มีความแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง

สรุปจากที่กล่าวมาข้างต้นได้ว่า ตัวแปรความคล้ายคลึงกันเป็นปัจจัยที่บุคคลจะใช้เป็นส่วนหนึ่งในการมีคู่ครอง บุคคลจะเลือกคู่ครองที่คล้ายคลึงกันกับตนในด้านเชื้อชาติ ศาสนา ฐานะทางเศรษฐกิจ อายุ ระดับการศึกษา รสนิยม สถานะภาพทางสังคม เมื่อบุคคลมีปัจจัยต่างๆที่คล้ายคลึงกันแล้วก็จะไม่เกิดปัญหาในชีวิตคู่

2.11 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องโอกาสในการสร้างมิตรภาพกับทัศนคติในการมีคู่ครอง

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารอ้างอิง และรวบรวมตำรา ซึ่งเป็นการศึกษาถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติในการมีคู่ครอง ในขอบข่ายของปัญหานี้ยังมีอยู่น้อยมาก ผู้วิจัยจึงได้นำผลการศึกษาถึงปัจจัยอันเดียวกันนี้ แต่เป็นการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างและขอบข่ายของปัญหาอื่นมารวบรวมไว้ในที่นี้ด้วย การศึกษาครั้งนี้ได้นำโอกาสในการสร้างมิตรภาพ ประกอบการพิจารณา ซึ่งจะอธิบายรายละเอียดของตัวแปรได้ดังนี้

โอกาสในการสร้างมิตรภาพ ได้แก่

1. ความใกล้เคียงกันกับทัศนคติในการมีคู่ครอง

วิชุดา มาตันบุญ (2544 : บทคัดย่อ) ศึกษาการสื่อสารเพื่อการเลือกคู่ของกลุ่มวัยรุ่นชอบเที่ยวกลางคืน วัดภูประสงค์เพื่อศึกษาวิถีชีวิตรวมทั้งรูปแบบ และวิธีการสื่อสารเพื่อการเลือกคู่ของกลุ่มวัยรุ่นที่ชอบเที่ยวกลางคืน กลุ่มตัวอย่างคือ วัยรุ่นชอบเที่ยวดิสโกเธคในเขตเมืองเชียงใหม่ จำนวน 10 คน แยกเป็นชาย 5 คน หญิง 5 คน อายุระหว่าง 13 - 25 ปี ทั้งที่ยังเรียนหนังสือและไม่ได้เรียนหนังสือ โดยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก วัยรุ่นแต่ละคนในแต่ละด้านอย่างละเอียดและครอบคลุม ผลการศึกษาพบว่าวิถีชีวิตของกลุ่มวัยรุ่นที่ชอบเที่ยวกลางคืน แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มวัยรุ่นที่เรียนหนังสือและกลุ่มวัยรุ่นที่ทำงานแล้ว พบว่าช่วงเวลากลางวันต่างคนต่างทำหน้าที่ตามบทบาทและสถานภาพของตนเอง ส่วนเวลากลางคืนวัยรุ่นจะมีวิถีชีวิตที่คล้ายคลึงกัน คือ วัยรุ่นส่วนใหญ่นิยมเที่ยวในคืนวันศุกร์ วันเสาร์ และวันหยุดราชการ และส่วนมากจะหลงใหลในวัฒนธรรม และนำไปสู่การมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศจะมีการหาคู่หรือเลือกคู่ในลักษณะการเลือกคู่ที่ไม่ถาวร โดยมีรูปแบบและวิธีการสื่อสารในการเลือกคู่ 2 ลักษณะดังนี้ รูปแบบการสื่อสารในกลุ่มที่มีแนวคิดและพฤติกรรมใกล้เคียงกัน เช่น แต่งกายใกล้เคียงกัน ชอบดื่มเหล้า มีปัญหาส่วนตัวและครอบครัวเหมือนกัน มีการถ่ายทอดข่าวสารข้อมูลอย่างใกล้ชิด ส่วนรูปแบบการสื่อสาร

ระหว่างกลุ่ม จะเป็นการสื่อสารระหว่างวัยรุ่น 2 กลุ่ม โดยถ่ายทอดความหมาย หรือความต้องการผ่านสัญลักษณ์โดยใช้ภาษาท่าทางให้ฝ่ายตรงข้ามเข้าใจ บางครั้งใช้การสื่อสารแบบเผชิญหน้า และการสื่อสารโดยผ่านสื่อกลางไปพร้อมๆกัน และ ฉันทนา วุฒิไกรจารี (2544 : 85 - 86) ศึกษาปัจจัยก่อนการสมรส ปัจจัยการเลือกคู่ครอง และทัศนคติต่อการสมรสระหว่างแรงงานที่จดทะเบียนสมรส และไม่จดทะเบียนสมรส : ศึกษากรณีแรงงานในนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบังจังหวัดชลบุรี วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแบบแผนการสมรส ความสัมพันธ์ของปัจจัยก่อนการสมรส ปัจจัยการเลือกคู่ครอง ทัศนคติต่อการสมรสของกลุ่มแรงงานที่มีแบบแผนการสมรสต่างกัน กลุ่มตัวอย่างเป็นพนักงานโรงงานในนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง จำนวน 300 คน ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นหญิงซึ่งมีแบบแผนการสมรสแบบไม่จดทะเบียนสมรส ใช้ระยะเวลาคบกับเพื่อนต่างเพศไม่นาน มีทัศนคติต่อการสมรสแบบสมัยนิยม ด้านการเลือกคู่ครอง กลุ่มที่จดทะเบียนสมรสเลือกคู่ครองจากความคล้ายคลึงกันทางทัศนคติ รองลงมา คือความคล้ายคลึงกันทางสังคม ส่วนกลุ่มที่ไม่ได้จดทะเบียนสมรสเลือกคู่ครองจากความคล้ายคลึงกันทางกายภาพ ด้านเกณฑ์การเลือกคู่ครอง กลุ่มที่จดทะเบียนสมรสจะเลือกเกณฑ์ในการมีความรัก ความเข้าใจซึ่งกันและกัน ส่วนกลุ่มที่ไม่ได้จดทะเบียนสมรสใช้เกณฑ์ความประพฤติและนิสัยดี ในการเลือกคู่ครอง เหตุผลในการสมรสเพราะความใกล้ชิด กลุ่มที่จดทะเบียนสมรสใช้เหตุผลการที่มีบ้านอยู่ละแวกเดียวกัน ขณะที่กลุ่มที่ไม่ได้จดทะเบียนสมรส ใช้เหตุผลจากการทำงานที่เดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Koller (1948 ; อ้างอิงจาก กรพินธุ์ พรหมศิริ 2537 : 50) ได้ศึกษาที่โคลัมโบและโอไฮโอ เฉพาะพวกผิวขาว จำนวน 2,000 ราย โดยเลือกคู่สมรสที่มีที่อยู่อาศัยห่างจากที่พักคนภายใน 14 บล็อก ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าความใกล้กันทางที่อยู่อาศัยเข้ามามีบทบาทในการเลือกคู่ครองมีใช้น้อย อย่างไรก็ตามปัจจัยในเรื่องนี้ยังมีส่วนเชื่อมโยงถึงปัจจัยอื่นอีก เช่น ชั้นสังคม สภาพทางชาติพันธุ์ ระดับอายุและโอกาสที่ต่างกัน และ เคิร์กแพทริก (Kirkpatrick. 1955 : 38) ได้ศึกษานักศึกษาจาก 3 มหาวิทยาลัย คือมหาวิทยาลัยอินเดียนา (Indiana) มหาวิทยาลัยเพนซิลเวเนีย (Penn State) มหาวิทยาลัยเมน (Maine) ในเรื่องการเลือกคู่ ผลการศึกษาชี้ว่าร้อยละ 37 ร้อยละ 33 และร้อยละ 43 ของเพศหญิงที่จบมหาวิทยาลัยเหล่านี้ ได้แต่งงานกับชายที่สถาบันเดียวกัน และ เวล (Wells. 1984 : 83) ศึกษาในเรื่องความใกล้ชิดของคู่ครองที่จดทะเบียนสมรส พบว่าความใกล้ชิด (Propinquity) ที่ได้มาจากการศึกษาทางสังคมวิทยาในหลายๆครั้งนั้น คู่ครองที่จดทะเบียนสมรสจะได้รับการชี้ให้เห็นว่า ส่วนมากของการเลือกคู่ครองมักจะมาจากความใกล้ชิดเป็นหลัก เช่น อยู่ในหมู่บ้านเดียวกัน หรือชาวชนบทมักจะแต่งงานกับชาวชนบทด้วยกัน นอกจากนี้ กิตติมา วิศวพลานนท์ (2543 : 146) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกคู่ครองของพนักงานหญิงในโรงงานอุตสาหกรรม วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงปัจจัยความสัมพันธ์ กระบวนการ วิธี การ และอิทธิพลของครอบครัว เครื่องญาติและสังคมว่ามีบทบาทในกระบวนการตัดสินใจต่อการเลือกคู่ครองของพนักงานหญิงในโรงงานอุตสาหกรรม กลุ่มตัวอย่างเป็นพนักงานหญิงที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม บริษัทสหะไทยอุดม เอ.พี. จำกัด ซึ่งเป็นฝ่ายผลิตทั้งหมดจำนวน 100 คน

โดยทำการศึกษานักงานหญิงที่สมรสแล้ว และผู้ที่หย่าร้างหรือแยกกันอยู่ ผลการศึกษาพบว่า อายุ รายได้ การเลือกคู่ด้วยตนเอง การศึกษา มีความสัมพันธ์กับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกคู่ครองหญิงในโรงงานอุตสาหกรรม ส่วนความใกล้ชิด เพื่อนเลือกคู่ครอง และพ่อแม่เลือกคู่ครองให้ ไม่มีความสัมพันธ์ ซึ่งผลการศึกษาของกิตติมา วิศวะพานนท์ จะไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาอื่นๆที่ว่าความใกล้ชิดไม่มีความสัมพันธ์กับการเลือกคู่ครอง ต่อมา งามตา วรินทร์านนท์ และคณะ (2544 : 3 - 4) ศึกษาปัจจัยเชิงเหตุของคุณภาพชีวิตสมรสด้านความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรสในกรุงเทพฯ วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงเหตุที่ส่งผล อย่างสำคัญต่อคุณภาพชีวิตสมรสด้านความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรส กลุ่มตัวอย่าง คือ สามีภรรยา จำนวน 962 คน ที่ใช้ชีวิตอยู่กับคู่สมรสในกรุงเทพฯ เป็นสามี 361 คน ภรรยา 601 คน มีอายุระหว่าง 21 ถึง 49 ปี อายุเฉลี่ยของกลุ่มสามี 35.17 ปี ได้รับการศึกษาเฉลี่ย 12.09 ปี อายุเฉลี่ยของกลุ่มภรรยา 35 ปี ได้รับการศึกษาเฉลี่ย 11.31 ปี จำนวนปีที่ใช้ชีวิตคู่ร่วมกันอยู่ระหว่าง 2 ถึง 31 ปี (เฉลี่ย 10.27 ปี) ผลการศึกษาพบว่า ความใกล้ชิดผูกพันต่อคู่สมรส ทศนคติต่อคู่สมรส และการรับรู้ค่านิยมด้านชีวิตครอบครัวของคู่สมรสเป็นปัจจัยเชิงเหตุ 3 ด้าน ที่ส่งผลทางตรงอย่างเด่นชัดต่อความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรสจิตลักษณะและพฤติกรรมเหล่านี้ช่วยเสริมสร้างให้สามีภรรยามีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

ในกลุ่มผู้วิจัยอื่นๆก็พบผลการศึกษาไปในทางเดียวกัน เช่น อัจฉรา ภาคทะวักวัฒน์ (2522 : บทคัดย่อ ข - ช) ศึกษาการเลือกคู่ครองของข้าราชการกรุงเทพมหานครที่สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัย วัตถุประสงค์ ที่จะศึกษาแบบแผนการเลือกคู่ครองของข้าราชการกรุงเทพมหานครที่มีระดับการศึกษาสูง ผลการศึกษาพบว่าข้าราชการชายและหญิงส่วนใหญ่ เลือกแต่งงานกับบุคคลที่มีความรักต่อกัน ซึ่งบุคคลที่เลือกเป็นคู่ครองนี้ โดยทั่วไปจะมีคุณสมบัติเหมือนหรือใกล้เคียงกับข้าราชการในด้าน อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว อาชีพบิดา ความใกล้ชิดกันทางที่อยู่อาศัยรวมถึงศึกษาในสถาบันเดียวกันหรือทำงานอยู่ในสถานที่แห่งเดียวกัน มีสถานภาพสมรสเป็นโสดก่อนแต่งงาน ความตั้งใจทางกายภาพ ความเป็นผู้นำ สติปัญญา นิสัยใจคอและรสนิยม มีคุณสมบัติเหมือนกัน สำหรับปัจจัยที่ข้าราชการใช้เป็นเกณฑ์พิจารณาเลือกคู่ครอง ที่สำคัญได้แก่ บุคลิกภาพ รูปร่างหน้าตา ความรักความเข้าใจ เห็นอกเห็นใจกัน ความมีเหตุผล ความรับผิดชอบ ความรู้การศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจสังคม นิสัยใจคอ ความประพฤติ สติปัญญาและอื่นๆ ครอบครัวและกลุ่มเพื่อนเข้ามามีบทบาทในการเลือกคู่ครองของข้าราชการ สำหรับการเลือกคู่ครองที่ได้รับอิทธิพลโดยตรงจากพ่อแม่หรือญาติพี่น้อง ในกลุ่มข้าราชการชายจะมีอัตราส่วนสูงกว่าข้าราชการหญิงเล็กน้อย คือมี 14.95% และ 13.83% ของข้าราชการชายและหญิงตามลำดับ แต่อิทธิพลที่ได้รับจากเพื่อนข้าราชการชายจะมีสูงกว่าข้าราชการหญิงมาก คือมีถึง 25.23% ขณะที่ข้าราชการหญิงมีเพียง 10.64% อย่างไรก็ตาม ปรากฏว่า การเลือกคู่ครองด้วยตนเองมีอยู่เป็นจำนวนไม่มาก คือมีเพียง 9.35% ของข้าราชการชายและ 8.51% ของข้าราชการหญิง ต่อมา เอมอร มณีวัฒนา (2538 : บทคัดย่อ) ศึกษาสัมพันธภาพในครอบครัวกับคุณภาพชีวิตสมรสของคู่สมรสในกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่าคู่สมรสที่มีสัม

พันธภาพสูงเป็นผู้ที่มีอายุ และระดับการศึกษาใกล้เคียงกัน มีอายุแรกสมรสมากพอสมควรทั้งสามีและภรรยา มีรายได้มาก มีจำนวนบุตรน้อย ทั้งสามีและภรรยามีอาชีพที่ค่อนข้างมั่นคง เช่น อาชีพรับราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ และมีระยะเวลาการสมรสไม่ยาวนานนัก

มีการวิจัยที่ใช้กลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกันออกไป แต่ก็ได้รับผลตรงกันคือ กรพินธุ์ พรหมศิริ (2537 : บทคัดย่อ) ศึกษาปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจที่มีผลต่อการเลือกคู่ครองของนายทหารเรือ วัดอุปประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยต่างๆที่มีผลกระทบต่อการเลือกคู่ครองของนายทหารเรือ ที่สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป และมีช่วงอายุระหว่าง 25 – 50 ปี โดยมีปัจจัยที่เน้นศึกษาคือ อายุ ชนชั้น ศาสนา การศึกษา ความใกล้ชิด การเกี้ยวพาราสี ความรัก ความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิด และบุคลิกลักษณะ กลุ่มตัวอย่างเป็นข้าราชการทหาร สังกัดกองทัพบก เป็นนายทหารทั้งชาย-หญิง ระหว่างช่วงอายุ 25 – 50 ปี จำนวน 500 คน ผลการศึกษาพบว่า คนที่มีอายุใกล้เคียงกัน มีโอกาสได้รับเลือกเป็นคู่ครองมากกว่าคนที่ มีอายุห่างกัน คนที่อยู่ชนชั้นเดียวกันมีโอกาสได้รับเลือกเป็นคู่ครองมากกว่าคนต่างชนชั้นกัน คนที่นับถือศาสนาเดียวกันมีโอกาสได้รับเลือกเป็นคู่ครองมากกว่าคนต่างศาสนา กัน คนที่มีการศึกษาระดับเดียวกันมีโอกาสได้ถูกเลือกเป็นคู่ครองมากกว่าคนที่มีการศึกษาระดับต่างกัน คนที่มีความใกล้ชิดกันมีโอกาสถูกเลือกเป็นคู่ครองมากกว่าคนที่ มีอายุห่างไกลกัน และผลการศึกษาพบว่า คนที่มีบุคลิกลักษณะคล้ายคลึงกันมีโอกาสได้รับเลือกเป็นคู่ครองมากกว่าคนที่ มีบุคลิกลักษณะแตกต่างกัน และ สำนักวิจัยมติชนร่วมกับ คอมไชน์ (2539) ได้ทำการสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มผู้ใช้บริการเครือข่ายคอมพิวเตอร์ในระบบคอมพิวเตอร์เรื่อง “ ความรักและการเลือกคู่ ” ในช่วงเดือน ก.ค. – พ.ย. 2539 จากกลุ่มตัวอย่างที่ตอบข้อมูลครบถ้วน เหมาะสมที่จะคัดเลือกเข้าสู่กระบวนการวิเคราะห์ จำนวน 100 คน ผลการสำรวจสรุปได้ดังนี้ ประวัติและภูมิหลังเป็นสิ่งแรกที่ทั้งชายหนุ่มและหญิงสาวส่วนใหญ่คำนึงถึง อันดับต่อมาผู้ชายให้ความสำคัญกับรูปร่างหน้าตา ส่วนผู้หญิงจะให้ความสำคัญกับรูปร่างหน้าตา บุคลิกภาพ นิสัยใจคอเท่าๆกัน เมื่อให้ผู้ตอบพิจารณาปัจจัยต่างๆของผู้ที่จะแต่งงานด้วย ได้แก่ รูปร่างหน้าตา ฐานะทางเศรษฐกิจ และการศึกษาเปรียบเทียบกับตนเองแล้วพบว่า ส่วนใหญ่ต้องการเลือกคนที่มีรูปร่างหน้าตา ฐานะทางเศรษฐกิจ หรือระดับการศึกษาที่ใกล้เคียงกัน เพราะจะได้ไม่มีความแตกต่างกันมาก ไม่มีปมด้อย ที่สำคัญคือ ให้ความสำคัญกับจิตใจมากกว่า และ จินท์ชนก สายสมบัติ (2541 : 104 - 105) ศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการเลือกคู่ครองของนายทหารสังกัดกองบัญชาการทหารสูงสุด วัดอุปประสงค์เพื่อศึกษาวิจัยความสัมพันธ์ วิธีการ อิทธิพลของครอบครัว กลุ่มเครือญาติ และสังคมว่าเข้ามามีส่วนในกระบวนการตัดสินใจต่อการเลือกคู่ครองของข้าราชการทหารสังกัดกองบัญชาการทหารสูงสุด กลุ่มตัวอย่างเป็นข้าราชการทหารชั้นสัญญาบัตร สังกัดกองบัญชาการทหารสูงสุด ที่มียศตั้งแต่ ร้อยตรี เรือตรี เรืออากาศตรี จนถึง พันเอก นาวาเอก นาวาอากาศเอก เป็นผู้ที่สมรสแล้ว ผู้ที่ผ่านการสมรสมาแล้ว ผู้ที่หย่าร้างและผู้ที่ยังไม่แต่งงาน โดยรวมเป็น นายทหารชาย จำนวน 150 คน นายทหารหญิง จำนวน 50 คน ผลการศึกษาพบว่านายทหารสังกัด บก.ทหารสูงสุดส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าด้านอายุควรเลือกคู่ครองที่มีอายุใกล้เคียงกัน

มากกว่าเลือกคู่ครองที่มีอายุห่างกัน ด้านศาสนาควรเลือกคู่ครองที่นับถือศาสนาเดียวกันมากกว่าเลือกคู่ครองที่ต่างศาสนา กัน ด้านสถานภาพทางสังคมควรเลือกคู่ครองที่มีสถานภาพทางสังคมใกล้เคียงกันมากกว่าการเลือกคู่ครองที่มีสถานภาพทางสังคมแตกต่างกัน ด้านความใกล้ชิดควรเลือกคู่ครองที่มีความใกล้ชิดกันมากกว่าเลือกคู่ครองที่เห็นห่างกัน ด้านการเลือกคู่ครองด้วยตนเองควรเลือกคู่ครองด้วยตนเองมากกว่าผู้ใหญ่จัดหาให้ ด้านบุคลิกลักษณะควรเลือกคู่ครองที่มีบุคลิกลักษณะคล้ายคลึงกันมากกว่าเลือกคู่ครองที่มีบุคลิกลักษณะแตกต่างกัน

สรุปจากที่กล่าวมาข้างต้นได้ว่า จากผลการวิจัยตัวแปรด้านความใกล้เคียงกันนั้น ความใกล้ชิดกันและการใกล้ชิดอยู่บ้านละแวกเดียวกัน ทำงานที่เดียวกันมีบทบาทในการเลือกคู่ครอง และยังมีปัจจัยด้านชนชั้นทางสังคม ระดับอายุ รายได้ มาเกี่ยวข้องด้วย บุคคลจะเลือกคู่ครองที่มีคุณสมบัติเหมือนหรือใกล้เคียงกันในด้านอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ เศรษฐกิจศาสนา บุคลิกลักษณะและสังคมของครอบครัวคู่สมรส

อย่างไรก็ตามเนื่องจากยังไม่มีการวิจัยที่ศึกษาการอยู่ใกล้เคียงกันกับทัศนคติต่อการมีคู่ครอง ทำให้ไม่สามารถคาดคะเนได้ว่าตัวแปร 2 ตัวแปรนี้มีความเกี่ยวข้องกันอย่างไร ฉะนั้นในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษานำร่อง (pilot study) กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นพนักงานการสื่อสาร จำนวน 50 คน โดยให้ตอบแบบวัดโอกาสในการมีคู่ครอง ในส่วนของความใกล้เคียงกัน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่าพนักงานที่มีความใกล้เคียงกันมากมีทัศนคติในการมีคู่ครองดีกว่าพนักงานที่มีความใกล้เคียงกันน้อย

จากงานวิจัยที่ผู้วิจัยนำมากล่าวข้างต้นรวมกับผลงานวิจัยนำร่องดังที่กล่าวไว้นี้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำมาตั้งสมมุติฐานว่า พนักงานที่มีความใกล้เคียงกันมากมีทัศนคติในการมีคู่ครองดีกว่าพนักงานที่มีความใกล้เคียงกันน้อย

2. ความเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นกับทัศนคติในการมีคู่ครอง

สุมาลี บำรุงสุข (2535 : บทคัดย่อ) ศึกษาการเลือกคู่ครองของคนไทยภาคกลางในศตวรรษที่ 20 งานวิจัยชิ้นนี้ได้ทำการศึกษาจากเอกสารและการสอบถามเพราะจะทำให้ทราบถึงทัศนคติมุมมองและวัฒนธรรมที่มีมาในอดีตที่มีการสืบสานต่อเนื่องมาจนถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในครอบครัว ผลการศึกษาพบว่าในศตวรรษที่ 20 นี้ทุกชนชั้นในสังคมไทยภาคกลางมีแนวโน้มเลือกคู่ครองด้วยเหตุผลที่เหมือนกัน ฝ่ายชายจะชอบผู้หญิงที่เรียบร้อย มีความอ่อนน้อมถ่อมตน และมีคุณธรรมอันดี จากการวิจัยพบว่ามี ความแตกต่างระหว่างชนชั้นในการเลือกคู่ครองของคนไทยภาคกลาง ในกลุ่มชนชั้นสูงพบว่ามีความต้องการที่จะมีอิทธิพลในการควบคุมดูแลลูกมากกว่าคู่ครองที่มาจากชนชั้นที่ต่ำกว่า ส่วนกลุ่มชนชั้นต่ำจะมีทัศนคติที่ดีในการผ่อนผันการใช้ชีวิตคู่มากกว่าชนชั้นกลางสถานะทางสังคมมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัดในการเลือกคู่ครอง ปัจจัยหลักของการเปลี่ยนแปลงคือ การเติบโตของเศรษฐกิจแบบทุนนิยม อุตสาหกรรม การเปลี่ยนจากสังคมชนบทมาสู่สังคมเมือง และการศึกษาแบบตะวันตก ซึ่งพ่อแม่จะผลักดันเอาปัจจัยเหล่านี้

เป็นเหตุผลในการเลือกคู่ครองในศตวรรษนี้ การประสบความสำเร็จทางธุรกิจจึงกลายเป็นสิ่งสำคัญสำหรับสังคมปัจจุบันนี้

สรุปจากที่กล่าวมาข้างต้นได้ว่า จากผลการวิจัยตัวแปรด้านความเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นน่าจะมีผลต่อทัศนคติในการมีคู่ครอง

อย่างไรก็ตามเนื่องจากยังไม่มีงานวิจัยที่ศึกษาความเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นกับทัศนคติในการมีคู่ครอง ทำให้ไม่สามารถคาดคะเนได้ว่าตัวแปร 2 ตัวแปรนี้มีความเกี่ยวข้องกันอย่างไร ฉะนั้นในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษานำร่อง (pilot study) กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นพนักงานการสื่อสาร จำนวน 50 คน โดยให้ตอบแบบวัดโอกาสในการมีคู่ครอง ในส่วนของความเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่าพนักงานที่มีความเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นมากมีทัศนคติในการมีคู่ครองไม่แตกต่างกับพนักงานที่มีความเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นน้อย แต่ถ้าพิจารณาจากทฤษฎีที่ผู้วิจัยนำมากล่าวข้างต้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำมาตั้งสมมุติฐานว่า พนักงานที่มีความเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นมากมีทัศนคติในการมีคู่ครองดีกว่าพนักงานที่มีความเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นน้อย

3. ความคล้ายคลึงกันทางบุคลิกภาพและทัศนคติกับทัศนคติในการมีคู่ครอง

อุบลรัตน์ พิษณุชยะนนท์ (2531 : 80 - 81) ศึกษาคุณภาพชีวิตสมรส : ศึกษากรณีข้าราชการสังกัดกรุงเทพมหานคร วัดดูประสงค์เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตสมรสในมิติความพึงพอใจในชีวิตสมรส และศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรส กลุ่มตัวอย่างเป็นข้าราชการที่สมรสแล้ว สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 291 คน ผลการศึกษาพบว่าตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรส ได้แก่ อายุแรกสมรส คุณภาพชีวิตสมรสของบิดามารดา การสนับสนุนจากบุคคล เช่น พ่อแม่ ญาติ พี่น้อง ระยะเวลาการสมรส การมีบุตร ประสิทธิภาพของการสื่อสาร ความสมานฉันท์ทางบทบาท ความเป็นเพื่อนคู่คิด ส่วนตัวแปรที่ไม่พบว่ามีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตสมรส คือ ความคล้ายคลึงกันทางอายุ ทางการศึกษา ระยะเวลาความคุ้นเคยก่อนสมรส รายได้ครอบครัว องค์ประกอบของครัวเรือน และ พิมพ์พรรณ สุรนนท์ (2535 : 95 - 96) ศึกษาคุณภาพชีวิตสมรส : ศึกษาเฉพาะกรณีข้าราชการสังกัดกรมประชาสัมพันธ์ กรมการพัฒนาชุมชน และสำนักผังเมือง วัดดูประสงค์ในการศึกษา (1) ศึกษาคุณภาพชีวิตสมรสในมิติความพึงพอใจในชีวิตสมรส (2) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรส กลุ่มตัวอย่างเป็นข้าราชการที่สมรสแล้วในสังกัดกรมประชาสัมพันธ์ จำนวน 50 คน (และคู่สมรส) กรมการพัฒนาชุมชน จำนวน 50 คน (และคู่สมรส) และสำนักผังเมือง จำนวน 50 คน (และคู่สมรส) ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรสมากที่สุดคือการสนับสนุนจากบุคคลนัยสำคัญ รองลงมาตามลำดับคือ ความสมานฉันท์ทางบทบาท ความเป็นเพื่อนชีวิต และความเสียเปรียบสัมพัทธ์ ส่วนตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตสมรสคือ ความคล้ายคลึงกันทางการศึกษา และรายได้ของคู่สมรส ส่วนตัวแปรที่ไม่มีความ

สัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตสมรสคือ ความคล้ายคลึงกันทางอายุ อายุแรกสมรส ระยะเวลา ความคุ้นเคยก่อนสมรส และระยะเวลาการสมรส และ จินตนา เฟื่องขุนทด (2524 : บทคัดย่อ) ศึกษาการศึกษาเปรียบเทียบความทันสมัยระหว่างผู้ใหญ่และวัยรุ่นด้านการศึกษา การอบรมสั่งสอน และการเลือกคู่ครอง วัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาความทันสมัยระหว่างผู้ใหญ่และวัยรุ่นด้านการศึกษา การอบรมสั่งสอนและการเลือกคู่ครอง 2. เพื่อเปรียบเทียบความทันสมัยระหว่างผู้ใหญ่และวัยรุ่นในด้านต่างๆดังกล่าว ผลการศึกษาพบว่า การเลือกคู่ครองไม่จำเป็นต้องเลือกผู้ที่มีเชื้อชาติ หรือศาสนาเดียวกันและควรเลือกคู่ครองด้วยตนเอง เฉพาะวัยรุ่นที่เห็นว่าการมีคู่ครองไม่ขึ้นอยู่กับบุพเพสันนิวาสและไม่ควรยึดสุภาษิตที่ว่า “ ดูช้างให้ดูหาง ดูนางให้ดูแม่ ” เป็นเกณฑ์ในการเลือกคู่ครอง นอกจากนั้น ชนิษฐา โพชนุช (2521 : 121-127) ศึกษาทัศนคติของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยต่อการเลือกคู่ครองและการวางแผนครอบครัว วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทัศนคติของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยต่อการเลือกคู่ครองและการวางแผนครอบครัว กลุ่มตัวอย่างเป็น นักศึกษาในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า วิทยาเขตเจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในสาขาวิชาสังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และวิศวกรรม จำนวน 492 คน เป็นชาย 276 คน เป็นหญิง 276 คน ศึกษาอยู่ในชั้นปริญญาตรีปีที่ 2 และปีที่ 3 ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษามีแนวโน้มที่จะเลือกคู่ครองที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับตนในด้านการนับถือศาสนา ฐานะทางเศรษฐกิจ การศึกษา และบุคลิกภาพ ส่วนด้านการประกอบอาชีพ ความต้องการ ความชอบ และอายุนั้น นักศึกษาให้ความสำคัญต่อความคล้ายคลึงในด้านเหล่านี้น้อยลงมาตามลำดับ นักศึกษาในมหาวิทยาลัยมีความปรารถนาที่จะเลือกคู่ครองด้วยตนเองมากที่สุด อย่างไรก็ตามยังมีความคิดเห็นของบิดามารดาประกอบด้วย สำหรับนักศึกษาหญิงมีความเห็นว่าบิดามารดาควรมีส่วนร่วมในการเลือกคู่ครองของบุตรมากกว่านักศึกษาชาย ในด้านความจำเป็นในการมีคู่ครองนักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงมีทัศนคติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ นั่นคือนักศึกษาชายมีความคิดเห็นว่าการมีคู่ครองเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชีวิตมากกว่านักศึกษาหญิง ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับ วิทวัส ช่างคร (2544 : 205 - 206) ศึกษาค่านิยมในการเลือกคู่สมรสของชายไทยมุสลิมในชุมชนมัสยิดมหานาค วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะค่านิยมในการเลือกคู่สมรสนับรวมถึงการเปลี่ยนแปลงในการเลือกคู่สมรสระหว่างอดีตกับปัจจุบันของชายไทยมุสลิมในชุมชนมัสยิดมหานาค กลุ่มตัวอย่าง คือ ชายไทยมุสลิมในชุมชนมัสยิดมหานาค เป็นชายโสดอายุ 17 - 35 ปี จำนวน 50 ราย และชายที่สมรสแล้วอายุระหว่าง 35 - 70 ปี จำนวน 50 ราย ผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวมชายไทยมุสลิมจะเลือกคู่สมรสด้วยตนเองมากกว่าผู้ใหญ่จัดหาให้ โดยจะเลือกคู่สมรสที่มีความคล้ายคลึงกับตนเองในด้านต่างๆ ได้แก่ ศาสนา อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ตำแหน่งทางสังคม และรสนิยม การเลือกคู่สมรสระหว่างอดีตกับปัจจุบันมีความเปลี่ยนแปลงไม่เด่นชัด กล่าวได้ว่าชายไทยมุสลิมที่จะเลือกคู่สมรสในปัจจุบันจะให้ความสำคัญต่อความรัก ความใกล้ชิด และรูปร่างหน้าตาที่ดีของคู่สมรสมากกว่า ชายไทยมุสลิมที่จะเลือกคู่สมรสในอดีต บทบาทและอิทธิพลของผู้ใหญ่และครอบครัวต่อการตัดสินใจเลือกคู่สมรสในปัจจุบันมีลด

น้อยลงกว่าในอดีต ในปีเดียวกัน ทวีศักดิ์ ธีระบัญชาศักดิ์ (2544 : 96 - 97) ศึกษาความคิดเห็นต่อการคบเพื่อนต่างเพศ การเลือกคู่ครองและการสมรสของนักเรียนนายร้อยตำรวจ วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนนายร้อยตำรวจเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศ การเลือกคู่ครอง และการสมรส โดยเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวระหว่างนักเรียนนายร้อยตำรวจและนักศึกษาชายในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนนายร้อยตำรวจจำนวน 240 คน และนักศึกษาชายจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำนวน 230 คน ผลการศึกษาพบว่า ด้านการเลือกคู่ครอง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เลือกใช้ความประพฤตินิสัยดีเป็นเกณฑ์ในการเลือกคู่ครอง รองลงมา คือ ใช้การมีความรัก ความเข้าใจซึ่งกันและกันในเกณฑ์ในการเลือกคู่ ส่วนเรื่องศาสนา เชื้อชาติ และสัญชาติเดียวกัน และเรื่องวัฒนธรรม ความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณีที่คล้ายคลึงกันใช้เป็นเกณฑ์น้อยที่สุด ในส่วนของนักเรียนนายร้อยตำรวจ ในด้านการคบเพื่อนต่างเพศมีความเห็นแบบประเพณีนิยม ด้านการเลือกคู่ครองจะใช้เกณฑ์การมีระดับการศึกษาสูง มีหน้าตาดี และเศรษฐกิจดี ด้านการสมรสมีความคิดเห็นเกี่ยวกับขนบธรรมเนียมพิธีกรรมในการสมรสแบบดั้งเดิม และมีความคิดเห็นเชิงเห็นด้วยต่อทัศนคติต่อการสมรสแบบใหม่ ส่วนนักศึกษาชายจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มีแนวความคิดเกี่ยวกับการรู้จักและคบหาเพื่อนต่างเพศแบบสมัยนิยมมากกว่า ใช้เกณฑ์การเลือกคู่ครองที่เน้นคุณสมบัติภายใน เช่น ความประพฤติ นิสัย บุคลิกภาพดี มีความรักความเข้าใจ ส่วนความคิดเห็นต่อการสมรสยังไม่แน่ใจในเรื่องนี้ ส่วนเบอร์กเกสส์และล็อก (Burgess & Locke. 1950 : 369) ศึกษาแต่งงานในลักษณะเกี่ยวกับลักษณะเด่น เช่น อายุ รูปร่าง สุขภาพ สติปัญญา อารมณ์ ทัศนคติ ค่านิยม เขาพบว่าคู่สมรสมีความคล้ายคลึงกันมากกว่าความแตกต่าง และ Kerckhoff and Davis (1962 ; อ้างอิงจาก กรพินธุ์ พรหมศิริ 2537 : 52) ทำการวิจัยเพื่อทดสอบข้อสมมุติฐานที่ว่าแรงจูงใจ และการจับคู่ของหนุ่มสาวในระยะสั้นๆนั้นอยู่ที่ความคล้ายคลึงกันในด้านค่านิยม และความสนใจกันแต่การที่จะทำให้สัมพันธ์ภาพมีลักษณะถาวรได้นั้นอยู่ที่ความสามารถในการตอบสนองความต้องการซึ่งกันและกันหรือการมีลักษณะที่เสริมซึ่งกันและกันนั่นเอง โดยได้ทำการสัมภาษณ์และทดสอบนักศึกษาที่ชอบพอกัน และคิดว่าแต่งงานกัน และได้ทำการสัมภาษณ์และทดสอบเป็นครั้งที่สองในหลายเดือนผ่านไป เพื่อดูความเปลี่ยนแปลงทางด้านความสัมพันธ์ของแต่ละคู่ จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าหนุ่มสาวแต่ละคู่ที่มีความสัมพันธ์กันนาน 18 เดือน หรือน้อยกว่านั้น และมีความคล้ายคลึงกันทางด้านค่านิยมมีแนวโน้มที่จะก้าวไปสู่ความสัมพันธ์ขั้นถาวรในจำนวนที่มากกว่าคู่หนุ่มสาวที่มีความต้องการเสริมซึ่งกันและกัน สำหรับคู่ที่มีความสัมพันธ์นานเกิน 18 เดือน คู่ที่มีความต้องการเสริมซึ่งกันและกันได้ก้าวไปสู่ความสัมพันธ์ขั้นถาวรในจำนวนที่มากกว่า

มีการวิจัยที่ใช้กลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกันออกไป แต่ก็ได้รับผลตรงกันคือ Hill, Rubin and Pealan (1979 ; อ้างอิงจาก กรพินธุ์ พรหมศิริ 2537 : 55) ได้ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 220 คู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของสหรัฐอเมริกาโดย 103 คู่หย่าร้างกันและ 117 คู่อยู่

ด้วยกัน พวกเขาพบว่าคู่ที่อยู่ด้วยกันจะมีความคล้ายคลึงทางด้าน อายุ การศึกษา และสติปัญญา และความแตกต่างทางด้านความสนใจภูมิหลัง ทักษะคติทางเพศและความคิดเกี่ยวกับการแต่งงานจะเป็นเหตุให้เกิดความแตกแยกของคู่สมรส และ ศิริสุข ยินหาญ (2534 : บทคัดย่อ) ศึกษาแบบแผนการเลือกคู่ครอง เฉพาะประชากรในเขตกรุงเทพมหานคร วัดอุปประสงค์เพื่อสำรวจดูว่าประชากรส่วนใหญ่มีลักษณะแบบแผนการเลือกแบบใด และลักษณะทางประชากรมีผลต่อการเลือกคู่ครองที่แตกต่างกันอย่างไร กลุ่มตัวอย่าง แบ่งออกเป็นสองกลุ่ม กลุ่มแรกเป็นผู้ที่มีสถานภาพสมรสแล้ว จำนวน 325 คน และกลุ่มที่สองเป็นผู้ที่มีสถานภาพโสด จำนวน 100 คน โดยกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำแนกออกเป็น 7 กลุ่มใหญ่ดังนี้ นิสิต/นักศึกษา ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ พนักงานบริษัทเอกชน พนักงานในร้านค้า ค้าขาย/เจ้าของกิจการ และลูกจ้างตามบ้าน ผลการศึกษาพบว่าแบบความคล้ายคลึงเป็นแบบที่ประชากรเลือกมากที่สุด ซึ่งประกอบด้วย ความคล้ายคลึงทาง ทักษะคติ ความคล้ายคลึงทางชนชั้นทางสังคม ความคล้ายคลึงในด้านร่างกายและการแต่งกาย ความคล้ายคลึงทางระดับการศึกษา ความคล้ายคลึงทางเชื้อชาติ ความคล้ายคลึงทางอายุ และความคล้ายคลึงทางศาสนา แบบความใกล้ชิดพบว่าไม่มีอิทธิพลมากต่อการเลือกคู่ครอง แบบคู่สมรสในอดีตพบว่ามีอิทธิพลมากต่อการเลือกคู่ครอง แบบภาพพจน์บิดามารดาพบว่ามีอิทธิพลน้อยที่สุด แบบการชดเชยสิ่งที่ขาดให้สมบูรณ์พบว่ามีอิทธิพลต่อการเลือกคู่ครองเป็นส่วนใหญ่ นอกจากนั้น สุรพล ปธานวนิช (2534 : 78) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับเกณฑ์การเลือกคู่ครองที่มีผลต่อความมั่นคงของสถาบันครอบครัว โดยเก็บข้อมูลจากผู้อ่านนิตยสารขวัญเรือน ปีแรกๆของเดือนธันวาคม 2533 จำนวน 201 คน ผลการวิจัยพบว่า เกณฑ์ที่มีความสำคัญระดับมากมี 3 เกณฑ์ คือ ความรักต่อกัน ความซื่อสัตย์ ในเรื่องเพศ และความขยันรักความก้าวหน้า เกณฑ์ที่มีความสำคัญระดับปานกลางมี 3 เกณฑ์ คือ การเข้ากันได้กับครอบครัว ที่ทำการวางตัวและระดับการศึกษา เกณฑ์ที่มีความสำคัญระดับน้อยมี 4 เกณฑ์ คือ ฐานะทางสังคม ฐานะทางเศรษฐกิจ รูปร่างหน้าตาและต้องเป็นสัญชาติไทย และ Murstein (1986 ; อ้างอิงจาก สุภาวดี เตชะเกรียงศักดิ์. 2535 : 39) กล่าวว่าบุคคลมีแนวโน้มจะแต่งงานกับผู้ที่มีความคล้ายคลึงกันในเรื่องอายุ เชื้อชาติ สติปัญญา การศึกษา สถานะทางเศรษฐกิจ และศาสนา นอกจากนี้ตามหลักฐานยังพบอีกว่าคู่สมรสมีแนวโน้มจะแต่งงานกับบุคคลที่มีความคล้ายคลึงกันในด้านความสนใจ ค่านิยมและบุคลิกภาพด้วย

สรุปจากที่กล่าวมาข้างต้นได้ว่า จากผลการวิจัยตัวแปรด้านความคล้ายคลึงกันทางด้าน อายุ การศึกษา เชื้อชาติ ศาสนาและสติปัญญา น่าจะมีผลต่อทัศนคติในการมีคู่ครอง

อย่างไรก็ตามเนื่องจากยังไม่มีงานวิจัยที่ศึกษาความคล้ายคลึงกันกับทัศนคติในการมีคู่ครอง ทำให้ไม่สามารถคาดคะเนได้ว่าตัวแปร 2 ตัวแปรนี้มีความเกี่ยวข้องกันอย่างไร ฉะนั้นในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษานำร่อง (pilot study) กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นพนักงานการสื่อสาร จำนวน 50 คน โดยให้ตอบแบบวัดโอกาสในการมีคู่ครอง ในส่วนของความคล้ายคลึงกัน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่าพนักงานที่มีความคล้ายคลึงกันทางบุคลิกภาพและทัศนคติมากมีทัศนคติในการมีคู่ครองไม่แตกต่างกับพนักงานที่มีความคล้ายคลึงกันทางบุคลิกภาพและทัศนคติน้อย

จากงานวิจัยที่ผู้วิจัยนำมากล่าวข้างต้นรวมกับผลงานวิจัยนาร่อง ดังที่กล่าวไว้นี้ผู้วิจัยจึงนำมาตั้งสมมุติฐานว่า พนักงานที่มีความคล้ายคลึงกันมากมีทัศนคติในการมีคู่ครองดีกว่าพนักงานที่มีความคล้ายคลึงกันน้อย

3. สุขภาพจิต

3.1 ความหมายของสุขภาพจิต

องค์การอนามัยโลก (World Health Organization : WHO) ได้ให้ความหมายไว้ว่า สุขภาพจิต หมายถึง ความสามารถของบุคคลที่ปรับตัวให้มีความสุขอยู่กับสังคมและสิ่งแวดล้อมได้ มีความสัมพันธ์อันดีงามกับบุคคลอื่น และกำลังเปลี่ยนแปลงนี้ได้ โดยไม่มีข้อขัดแย้งภายในจิตใจเกิดขึ้น ทั้งนี้คำว่าสุขภาพจิต มิได้หมายความว่าเฉพาะเพียงแต่ปราศจากอาการของโรคประสาทและโรคจิตเท่านั้น (อ้างอิงจาก, สุจินต์ ปริษามารถ. 2535 : 14) หรือในความหมายทั่วไป สุขภาพจิต หมายถึง ความสามารถและประสิทธิภาพในการปรับตัวให้เข้ากับตนเองและโลกกว้าง มีความสุขเห็นอกเห็นใจผู้อื่นที่อยู่ร่วมในความเป็นจริงในชีวิตอีกทั้งยังสามารถควบคุมตนเองได้ไม่ว่าจะอยู่ในสถานการณ์ใดๆ (สิริสุข เกื้อกุล. 2539 : 13) ซึ่งสอดคล้องกับ กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข (2529 : 3) ได้ให้ความหมายของคำว่า สุขภาพจิต คือ สุขภาพจิตเป็นสภาพจิตใจของบุคคลที่สามารถแก้ปัญหา สามารถปรับตัวและปรับจิตใจได้อย่างเหมาะสมกับสังคมและสภาพแวดล้อมที่เป็นจริง และ เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2518 : 4) ได้ให้ความหมายของสุขภาพจิตไว้ว่า สุขภาพจิต หมายถึง ความต้องการของเราเองที่จะทำให้มีความสุข ความสงบทางจิตใจ มีความสนุกสนานร่าเริง ตลอดจนความพึงพอใจต่างๆในการดำเนินชีวิตประจำวันในสังคมที่อยู่อาศัย และ ฝน แสงสิงแก้ว (2522 : 57) ได้ให้ความหมายของคำว่า “ สุขภาพจิต ” ว่า “ เป็นสภาวะของชีวิตที่มีสุขภาพ ” และ ผู้มีสุขภาพจิตดี คือ ผู้ที่สามารถปรับตนเอง อยู่ได้ด้วยความสุขในโลกซึ่งเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วนี้ได้ โดย สุรางค์ จันทร์เอม (2527 : 2) กล่าวว่าสุขภาพจิตคือสุขภาพของจิตใจที่ดีของมนุษย์หรือการมีสภาพจิตที่ดี เช่น มีจิตใจเบิกบานแจ่มใสอยู่เสมอ ไม่มีความวิตกกังวลใดๆ มีแนวความคิดที่ถูกต้อง ส่วนบุคคลที่มีสุขภาพจิตเสื่อม ย่อมหมายถึงบุคคลที่มีสุขภาพจิตผิดปกติ มีความกังวลทุกข์ร้อนอยู่เสมอ ตลอดจนมีแนวความคิดพฤติกรรมผิดไปจากปกติธรรมดา ซึ่ง ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2530 : 19) ได้ให้ความหมายของสุขภาพจิตว่า หมายถึงสภาพชีวิตที่เป็นสุข ผู้ที่มีสุขภาพจิตดี เป็นผู้ที่มีการร่างกายและจิตใจเป็นสุข ปราศจากโรคจิต โรคประสาท สามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสมในสังคม โดยไม่มีข้อขัดแย้งภายในจิตใจ มีความมั่นคงทางจิตใจ มีสมรรถภาพในการทำงาน สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นด้วยความพอใจ มี

ความสัมพันธ์กับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มีบุคลิกภาพที่อำนวยความสะดวกให้แก่ตนเองและสังคมได้อย่างดี และสามารถทำประโยชน์ให้แก่ตนเองและสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปจากที่กล่าวมาข้างต้นได้ว่า สุขภาพจิตหมายถึง เป็นสภาวะของบุคคลที่สามารถปรับตัวของแต่ละบุคคลที่มีต่อตนเองและต่อสังคมภายนอก ซึ่งสุขภาพจิตแบ่งออก 2 ประเภท คือ สุขภาพจิตดีหรือผู้ที่มีสุขภาพจิตดีจะมีความรู้สึกและการกระทำที่แสดงถึงความมั่นคงทางจิตใจ ช่วยให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข ปรับตัวเข้ากับครอบครัว และผู้อื่นอย่างเหมาะสม มีสัมพันธภาพที่ดีต่อบุคคลอื่น สามารถปรับตัวเผชิญปัญหาทั้งความสำเร็จและความล้มเหลวได้ และสุขภาพจิตไม่ดีหรือผู้ที่ปรับตัวได้ไม่ดีจะมีลักษณะตรงข้ามกับผู้ที่สุขภาพจิตดี

3.2 ความสำคัญของสุขภาพจิต

ไจเน มีริยะเกด (2529 : 3 – 4) ได้กล่าวถึงความสำคัญของสุขภาพจิตไว้ว่า สุขภาพจิตเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดพฤติกรรมของบุคคล ถ้าบุคคลใดมีสุขภาพจิตดี พฤติกรรมที่แสดงออกย่อมเป็นที่ยอมรับในสังคม เป็นผลดีต่อตนเองและผู้อื่น แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้าบุคคลใดสุขภาพจิตไม่ดี หรือสุขภาพจิตเสื่อม พฤติกรรมที่แสดงออกมามาย่อมจะนำมาซึ่งความเดือดร้อนทั้งตนเองและผู้อื่น ความสำคัญของสุขภาพจิตแบ่งได้เป็นข้อ ๆ ดังนี้

1. สุขภาพจิตมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตประจำวันในด้านต่าง ๆ เช่น

1.1 การสร้างมนุษยสัมพันธ์กับผู้อื่น บุคคลที่สุขภาพจิตดี หน้าตามักยิ้มแย้มแจ่มใส เป็นที่ชื่นชอบของผู้พบเห็น มีเพื่อนฝูงมาก จึงสามารถสร้างมนุษยสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่นได้ ซึ่งตรงกันข้ามกับผู้ที่สุขภาพจิตเสียที่มักจะนำเอาปัญหาและเรื่องไม่สบายใจมาสู่ผู้อื่นอยู่เสมอ

1.2 ชีวิตครอบครัว ถ้าสมาชิกครอบครัวเป็นผู้มีสุขภาพจิตดีย่อมนำความสุขมาสู่ครอบครัว ตรงกันข้ามกับครอบครัวที่มีสมาชิกสุขภาพจิตไม่ดี ย่อมมีแต่การทะเลาะวิวาท เดือดร้อนไม่สงบสุข

1.3 ด้านการงาน ผู้มีสุขภาพจิตดี ย่อมมีความสุขกับงานของตน มีประสิทธิภาพในการทำงานหรือทำงานอย่างเต็มความสามารถ ตรงกันข้ามผู้มีสุขภาพจิตเสีย จะทำงานด้วยความเบื่อหน่าย ท้อแท้ ขาดกำลังใจในการทำงาน

2. สุขภาพจิตมีความสำคัญต่อการเรียนการสอน ถ้าครูมีสุขภาพจิตดี มีความสามารถในการสอน สอนนักเรียนด้วยความเอาใจใส่ รักและเข้าใจเด็ก จะทำให้สุขภาพจิตดีตามไปด้วย การเรียนการสอนก็จะเป็นไปด้วยดี ได้ผลสมกับความมุ่งหมายที่ตั้งไว้ แต่ถ้าครูสุขภาพจิตไม่ดี เกรี้ยวกราดไม่รักเด็ก เบื่อหน่ายการสอน เด็กก็จะพลอยถึงเครียดเกิดความคับข้องใจ ซึ่งเป็นผลเสียต่อสุขภาพจิตของเด็ก และผลเสียต่อการเรียนของเด็กด้วย

3. สุขภาพจิตมีความสำคัญต่อประเทศชาติ เพราะประเทศชาติจะพัฒนาไปได้อย่างรวดเร็ว นั้น ก็ขึ้นอยู่กับคุณภาพของประชากร ถ้าประเทศชาติเต็มไปด้วยประชากรที่มีปัญหาทางจิตใจ ประเทศนั้นก็ไม่สามารถจะพัฒนาให้ก้าวหน้าไปได้

สรุปจากที่กล่าวมาข้างต้นได้ว่าสุขภาพจิตเป็นเรื่องที่มีความสำคัญทั้งต่อชีวิตประจำวันของบุคคลและต่อสังคม ประเทศชาติซึ่งเป็นส่วนรวมด้วย

3.3 ลักษณะของผู้ที่มีสุขภาพจิตที่ดี

สุภาพรณ โคตรจรัส (2527:114 – 116) ได้กล่าวถึงผู้มีสุขภาพดี มีลักษณะดังนี้

1. ด้านปัญหาความคิด ความเข้าใจ เป็นผู้มีการรับรู้ที่ตรงตามความจริงในสติปัญญาในการพิจารณาตนเองและสิ่งแวดล้อม คิดและทำอย่างมีเหตุผล รับรู้และเผชิญปัญหาตามความเป็นจริง เต็มใจที่จะใช้วิธีการแก้ไขโดยตรงในการเผชิญปัญหา

2. ด้านประสบการณ์ของอารมณ์ สามารถเผชิญความตึงเครียดและความกดดันต่างๆ ได้เป็นอย่างดี เมื่อเผชิญปัญหาจะไม่กระทบกระเทือนเกินกว่าเหตุ รักษาอารมณ์ไว้ได้ในระดับสม่ำเสมอ แสดงอารมณ์ได้เหมาะสมกับสภาพการณ์ มีความมั่นคงทางอารมณ์ สามารถเอาชนะความขัดแย้งในใจทั้งภายในและภายนอกได้

3. ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ไม่แยกตัวอยู่คนเดียว หรือแสวงหากิจกรรมทางสังคมมากเกินไป จนทำให้มีความสัมพันธ์กับผู้อื่นเพียงผิวเผิน หรือพึ่งพิงผู้อื่นจนรู้สึกเป็นภาระ ไม่ได้คบผู้อื่นเพื่อหวังผลประโยชน์ส่วนตัว ยอมรับและเข้าใจในตนเองและผู้อื่นอย่างแท้จริง มีความจริงใจ มีสัมพันธภาพที่อบอุ่น

4. ด้านแรงงาน ทำงานได้เต็มความสามารถ เลือกอาชีพได้ตรงกับความสนใจและความสามารถของตน รับรู้และรู้สึกว่าเป็นประโยชน์กับสังคม มีคุณค่า มีความกระตือรือร้นในชีวิต มีแรงบันดาลใจ มีพลังในการทำงาน

5. ด้านความรัก สามารถรักได้อย่างแท้จริง เป็นความรักในมนุษยชาติ เป็นความรักที่ประกอบด้วยความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความเชื่อถือ ไว้วางใจ ความใกล้ชิดสนิทสนม ความพึงพอใจ เมื่อเห็นผู้ที่ตนรักมีความสุข รวมทั้งความรักทางเพศ

6. ด้านตน มีความเข้าใจในตนเอง รู้จักตนเอง ยอมรับตนเอง รู้ว่าตนคือใครต้องการอะไรในชีวิต ยอมรับข้อบกพร่องและภาคภูมิใจในส่วนตัวของตน สามารถเปิดเผยตัวจริงของตนเอง รู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคมโดยไม่สูญเสียความเป็นตัวของตัวเอง สามารถพัฒนาตนได้อย่างดีที่สุดตามศักยภาพของตนเอง

7. ด้านการเผชิญและควบคุมสิ่งแวดล้อม มีประสิทธิภาพในการเผชิญและควบคุมสิ่งแวดล้อมใช้สติปัญญาในการเผชิญปัญหา มีอารมณ์มั่นคงสม่ำเสมอ แสดงออกอย่างเหมาะสม

และ กรมการแพทย์ได้เสนอแนวทางการพิจารณาลักษณะของบุคคลที่มีสุขภาพจิตดี คือ (กรมการแพทย์. 2529 : 3)

1. ไม่มีโรคทางกายและจิต
2. มีความสามารถสร้างความสัมพันธ์และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้
3. มีความสามารถที่จะปรับตัวในสังคมและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

4. สามารถทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองและชุมชนแวดล้อมได้ตามสถานภาพของตนเอง

5. สามารถปรับตัวปรับใจให้เกิดความพึงพอใจและมีความมั่นคงต่อความขัดแย้งที่เกิดขึ้น
ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ ได้อ้างถึงคำกล่าวของโรเจอร์ว่า (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2530 : 66 ; อ้างอิงจาก Roger . n.d.)

1. สามารถยอมรับตนเองตามสถานภาพความเป็นจริง
2. สามารถรับรู้ข้อมูลส่วนใหญ่หรือประสบการณ์ต่างๆอย่างรู้ตัวไม่บิดเบือน
3. มีความเป็นตัวของตัวเอง โดยปราศจากความกลัว
4. สามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มที่ โดยเปิดตนเองให้กับสถานการณ์ มีชีวิตหรือใช้ชีวิตอย่างเต็มที่ทุกขณะ เชื่อในการตัดสินใจและการเลือกของตนเอง โดยขึ้นอยู่กับความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบบุคคลอื่นน้อยมาก

นอกจากนี้ มานี ชูไทย (2525 : 13) กล่าวถึงลักษณะของผู้ที่มีสุขภาพจิตดี คือผู้ที่ปราศจากอาการที่บ่งแสดงถึงความเจ็บป่วยทางด้านจิตใจ มีลักษณะต่างๆพอสรุปได้ดังนี้

1. เกี่ยวกับตนเอง
 - 1.1 มีความพึงพอใจในการกระทำที่ตนพิจารณาว่าดีแล้วถูกต้องแล้ว
 - 1.2 มีความเป็นตัวของตัวเองในการแสดงความรู้สึกต่อสิ่งต่างๆ
 - 1.3 มีอารมณ์เย็นสามารถควบคุมอารมณ์และความต้องการไปในทางที่สังคมยอมรับ
 - 1.4 มีแนวความคิดความรู้สึกและการกระทำที่สอดคล้องกันและไม่ขัดแย้งในตนเอง
 - 1.5 มีทัศนคติต่อชีวิตและความเป็นอยู่ในทางที่ดีและเข้าใจสภาพความเป็นจริงของสิ่งต่างๆ

ต่างๆ

- 1.6 กล้าตัดสินใจและสามารถแก้ไขปัญหาต่างๆของตนเองได้
2. เกี่ยวกับผู้อื่น
 - 2.1 ยอมรับและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
 - 2.2 นับถือและรักผู้อื่นอย่างจริงใจ ไม่อิจฉาริษยา
 - 2.3 ไว้วางใจผู้อื่น มองโลกในแง่ดี ในแง่ที่เป็นความจริง ไม่มองผู้อื่นในแง่ร้าย ไม่

ระวาง

2.4 นำปัญหาตนเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น เมตตากรุณา ทำประโยชน์ต่อสังคมรู้จักที่จะให้และรับ

3. เกี่ยวกับความสามารถในการดำเนินชีวิต
 - 3.1 ปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ต่างๆทางสังคมและสามารถแก้ไขปัญหาได้
 - 3.2 ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

สรุปจากที่กล่าวมาข้างต้นได้ว่า ผู้ที่มีสุขภาพจิตดีนั้นจะต้องมีร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์ ปราศจากโรคภัย ต้องเข้าใจตนเอง มีความคาดหวัง และความคิดไปในทางที่เป็นจริงได้ มีการแสดงออกของอารมณ์และพฤติกรรมได้เหมาะสมกับสภาวะการณ์ต่างๆ สามารถมีสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลอื่นได้ มีความกระตือรือร้นในชีวิต สามารถใช้ศักยภาพของตนได้อย่างดี และสามารถเผชิญปัญหาในชีวิตได้

3.4 ลักษณะของผู้ที่มีสุขภาพจิตที่ไม่ดี

ปราณี งามสุต (2528 : 253 – 254) ได้กล่าวถึง ลักษณะของผู้ที่มีสุขภาพจิตไม่ดี ดังนี้ คือ

1. ขาดความสามารถในการควบคุมตนเองเท่าที่ควร มีอารมณ์อ่อนไหวเปลี่ยนแปลง เตี้ยวดีเตี้ยวร้าย และการแสดงออกซึ่งอารมณ์จะรุนแรงมาก ตื่นเต้นตกใจง่าย ทุกข์ร้อน วิตกกังวลเกินกว่าเหตุ

2. ไม่รู้จักและเข้าใจตนเองเท่าที่ควร มักมองตนเองต่ำกว่าความเป็นจริง ไม่เชื่อมั่นในความเป็นตนเอง ซ่อนความรู้สึกอยู่ภายใน มักปรับตัวแบบทดแทนเพื่อให้ผู้อื่นเข้าใจผิด มักคิดว่าตนเองมีปมด้อย

3. พัฒนาทางสังคมไม่ดี ปรับตัวเข้ากับผู้อื่นไม่ค่อยได้ ไม่ค่อยยอมรับความจริง ขี้อิจฉา มองคนในแง่ร้าย และมักเก็บตัวมากจนเกินไป

ผู้มีสุขภาพไม่ดี มีลักษณะดังนี้ (สุโขทัยธรรมาราช. 2532 : 730) สุขภาพจิตเสีย คือ สภาพจิตใจไม่เป็นสุข กล่าวคือบางครั้งบางโอกาสของชีวิตเราอาจพบปัญหาอุปสรรคที่ต้องทุ่มเทแก้ไขอย่างเต็มที่ แต่ไม่สามารถจัดการให้ลุล่วงไปได้ทำให้สภาพจิตใจของเราตกต่ำ เศร้าหมองลงไป หรือรุ่มร้อน วิตกกังวล จนไม่สามารถปรับให้เข้ากลับสู่สภาพปกติได้อย่างเดิม เราอาจหงุดหงิด หลงๆ ลืมๆ ไม่มีสมาธิเหนื่อยหน่ายที่มักพูดว่าเซ็งหรือเบื่อ เราอาจปฏิบัติได้โดยปกติแต่คุณภาพของงานต่ำลง เราอาจรู้ตัวอยู่และพยายามแก้ไขอยู่เสมอ ซึ่งดีขึ้นบ้างแต่เป็นไปอย่างช้าๆ กรณีเช่นนี้เป็นลักษณะของสุขภาพจิตไม่ดี แต่เป็นระยะที่ไม่รุนแรง เราสามารถแก้ไขตนเองหรือคนใกล้ชิด มิตรสหายช่วยให้ดีขึ้นได้ อย่างไรก็ตามลักษณะของสุขภาพจิตไม่ดีมีหลายระดับ ตั้งแต่ระดับไม่รุนแรงดังกล่าวจนถึงระดับที่รุนแรงมาก เช่น เป็นโรคประสาท หรือโรคจิตไปเลย การแก้ไขหรือเยียวยารักษาต้องอาศัยผู้ชำนาญการช่วย

สรุปจากที่กล่าวมาข้างต้นได้ว่าผู้ที่มีสุขภาพจิตไม่ดีหรือปรับตัวได้ไม่ดีนั้นจะเป็นบุคคลที่มีลักษณะตรงกันข้ามกับผู้ปรับตัวได้ดีนั่นเอง คือไม่รู้จักและเข้าใจตนเองได้ดี ไม่รู้จักและเข้าใจผู้อื่น ตลอดจนไม่สามารถเผชิญกับปัญหาและความจริงแห่งชีวิตได้ ทำให้ไม่สามารถจะดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข

3.5 สุขภาพจิตกับทัศนคติในการมีคู่ครอง

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาและรวบรวมตำรา และเอกสารอ้างอิงต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพจิตกับทัศนคติในการมีคู่ครอง โดยการศึกษาครั้งนี้ได้นำสุขภาพจิต ประกอบการพิจารณาซึ่งจะอธิบายรายละเอียดของตัวแปรได้ดังนี้

สุขภาพจิตกับทัศนคติในการมีคู่ครอง

สุขภาพทางกายและจิตใจ สุขภาพในความหมายขององค์การอนามัยโลก หมายถึง สวัสดิภาพทางกาย อารมณ์และสังคม คือ นอกจากจะไม่เจ็บไข้ ร่างกายจะต้องสมบูรณ์แข็งแรง มีอารมณ์แจ่มใส และสามารถปรับปรุงตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้ ฉะนั้นสุขภาพจึงเป็นเกณฑ์ในการเลือกคู่ครอง กล่าวได้ว่าอนาคตของชีวิตสมรสขึ้นอยู่กับสุขภาพทางจิตของคู่สมรสเป็นอันมาก (พรพนทิพย์ ศิริวรรณบุศย์. 2540 : 35) การเลือกคู่ครองที่มีสุขภาพแข็งแรงมีความสมบูรณ์ทั้งทางกายและทางจิตย่อมจะช่วยป้องกันมิให้เกิดปัญหาในชีวิตสมรส สุขภาพทางกายอาจสังเกตเห็นได้ส่วน สุขภาพทางจิตนั้นเป็นปัญหายาก ตามปกติคนเราเมื่อเริ่มสนใจและมีไมตรีต่อกันแล้วก็มักจะมองข้ามหรือมองไม่เห็นข้อบกพร่องของอีกฝ่ายหนึ่ง แม้ว่าบางทีทราบก็ยังอภัยเพราะให้เหตุผลของความสนใจด้านอื่นมากกว่า ถ้าได้ฟังความคิดเห็นของผู้อื่นประกอบบ้างคงทำให้ตนเองได้รู้เรื่องและเข้าใจในอีกฝ่ายหนึ่งได้มากขึ้น (นิยม บุญมี. 2534 : 49) สุขภาพจิตมีความสัมพันธ์กับสภาวะการมีคู่ครองดังนี้ กลุ่มคนที่มีปัญหาสุขภาพจิตมากที่สุดได้แก่กลุ่มคนหย่าร้าง รองลงมาได้แก่คนที่ เป็นม่าย และเป็นโสดตามลำดับ ส่วนกลุ่มคนที่มีปัญหาสุขภาพจิตน้อยที่สุดได้แก่กลุ่มที่อยู่ในสภาวะคู่และยังอยู่ร่วมกัน คนที่สุขภาพจิตไม่ดีมักจะไม่สามารถดำรงสภาพครอบครัวให้เป็นปกติสุขได้ และอาจนำไปสู่การหย่าร้าง และคนที่เป็โสดย่อมขาดเพื่อนหรือคนที่ช่วยแบ่งเบาปัญหาทุกข์สุขต่างๆต้องเผชิญกับความเหงาและความว้าเหว่มากกว่าคนที่มีการครอบครัว ผลที่ตามมาคือ ปัญหาสุขภาพจิต

สรุปจากที่กล่าวมาข้างต้นได้ว่าสุขภาพจิตมีความสัมพันธ์กับการมีคู่ครอง สุขภาพจิตที่ดี จะทำให้มีความสมบูรณ์ทั้งทางกายและทางจิตนำไปสู่สภาพครอบครัวให้เป็นปกติสุขได้

3.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องสุขภาพจิตกับทัศนคติในการมีคู่ครอง

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ค้นคว้าและรวบรวมเอกสารอ้างอิงต่างๆ ซึ่งเป็นการศึกษาถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติในการมีคู่ครอง ในขอบข่ายของปัญหานี้ยังมีอยู่น้อยมาก ผู้วิจัยจึงได้นำผลการศึกษาถึงปัจจัยอันเดียวกันนี้ แต่เป็นการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างและขอบข่ายของปัญหาอื่นมารวบรวมไว้ในที่นี้ด้วย การศึกษาครั้งนี้ได้นำปัจจัยทางจิตวิทยา คือ สุขภาพจิต ประกอบการพิจารณาซึ่งจะอธิบายรายละเอียดของตัวแปรได้ดังนี้

สุขภาพจิตกับทัศนคติในการมีคู่ครอง

อัญชลี ศิลาเกษ และคณะ (2539 : 70) ศึกษาเรื่องลักษณะความสัมพันธ์ในครอบครัวที่ส่งเสริมสุขภาพจิตของนักเรียนชั้นมัธยมในเขตเมืองอุบลราชธานี ผลการศึกษาพบว่า ถ้าครอบครัว

ครัวใดที่ได้รับการส่งเสริมให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัวก็จะถือเป็นการเสริมสร้างภาวะสุขภาพจิตที่ดีให้แก่กันด้วย และ ธีรญา สนิทวงศ์ ณ อยุธยา (2540) ศึกษาเรื่องการศึกษาด้านความมั่นคงทางครอบครัวของกลุ่มแรงงานในภาคอุตสาหกรรม พาณิชยกรรมและบริการในจังหวัดสมุทรปราการ ผลการศึกษาพบว่า สถานภาพสมรสต่างกันมีสุขภาพจิตต่างกัน โดยผู้ที่ไม่สมรสแต่อยู่ด้วยกันมีปัญหาสุขภาพจิตมากที่สุด รองลงมาคือผู้ที่สมรสและอยู่ด้วยกัน ส่วนผู้ที่สมรสแต่หย่า แยกกันอยู่ หม้าย มีค่าเฉลี่ยสุขภาพจิตอยู่ในระดับปกติมากที่สุด ต่อมา อมราวดี ณ อุบล (2544 : 113 - 114) ศึกษาสุขภาพจิตของนักเรียนวัยรุ่นที่มีลักษณะครอบครัว การอบรมเลี้ยงดู และสัมพันธภาพในครอบครัวแตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวปกติ มีสุขภาพจิตไม่แตกต่างกับนักเรียนวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวที่มีพ่อหรือแม่เลี้ยงดูเพียงคนเดียว 2) นักเรียนวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมากและแบบใช้เหตุผลมากมีสุขภาพจิตดีกว่านักเรียนวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนน้อยและแบบใช้เหตุผลน้อยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) นักเรียนวัยรุ่นที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวดีมีสุขภาพจิตที่ดีกว่านักเรียนวัยรุ่นที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวไม่ดีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) ลักษณะครอบครัว การอบรมเลี้ยงดู และสัมพันธภาพในครอบครัวไม่มีปฏิสัมพันธ์กัน ในปีเดียวกันนี้ ทศนียา วงศ์จันทร์ (2544 : 49-50) ศึกษาความคิดเห็นของสตรีในเขต เทศบาล นครเชียงใหม่ที่มีต่อการสมรส วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของสตรีในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ที่มีต่อการสมรส และเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของสตรีที่มีต่อการสมรส โดยพิจารณาตามสถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา อายุ และรายได้ กลุ่มตัวอย่าง คือ สตรีที่มีอายุระหว่าง 20 - 45 ปี ที่มีทะเบียนบ้านอยู่ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ จำนวน 500 คน ผลการศึกษาพบว่าสตรีส่วนใหญ่เห็นว่าด้านข้อมูล พื้นฐานเกี่ยวกับการสมรส สามีควรมีอายุมากกว่าภรรยา สตรีเห็นว่าเงิน การมีบุตร วุฒิภาวะทางอารมณ์ ฐานะทางเศรษฐกิจ การศึกษา เป็นสิ่งสำคัญของการสมรส ด้านสุขภาพจิตและการปรับตัวการสมรสเป็นสิ่งที่จำเป็นทำให้รู้สึกอบอุ่นมีที่ปรึกษา การสมรสไม่ใช่ว่าแสดงถึงการประสบความสำเร็จในชีวิต และเห็นด้วยว่าการอยู่เป็นโสดเป็นเรื่องธรรมดาไม่เป็นปัญหาสังคม

สรุปจากที่กล่าวมาข้างต้นได้ว่า จากผลการวิจัยตัวแปรด้านสุขภาพจิต สถานภาพสมรสต่างกันจะมีสุขภาพจิตต่างกัน ผู้ที่ไม่สมรสแต่อยู่ด้วยกันมีปัญหาสุขภาพจิตมากที่สุด ผู้ที่สมรสและอยู่ด้วยกัน หย่า แยกกันอยู่ หม้าย มีสุขภาพจิตอยู่ในระดับปกติมากที่สุด สุขภาพจิตและการปรับตัวการสมรสเป็นสิ่งดี

อย่างไรก็ตามเนื่องจากยังไม่มีการวิจัยที่ศึกษาสุขภาพจิตกับทัศนคติในการมีคู่ครอง ทำให้ไม่สามารถคาดคะเนได้ว่าตัวแปร 2 ตัวแปรนี้มีความเกี่ยวข้องกันอย่างไร ฉะนั้นในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษานำร่อง (pilot study) กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นพนักงานการสื่อสาร จำนวน 50 คน โดยให้ตอบแบบวัดสุขภาพจิต ในส่วนของสุขภาพจิต ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่าพนักงานที่มีสุขภาพจิตดีมีทัศนคติในการมีคู่ครองดีกว่าพนักงานที่มีสุขภาพจิตไม่ดี

จากงานวิจัยที่ผู้วิจัยนำมากล่าวข้างต้นรวมกับผลงานวิจัยนาร่อง ดังที่กล่าวไว้นี้ผู้วิจัยจึง
นำมาตั้งสมมุติฐานว่า พนักงานที่มีสุขภาพจิตดีมีทัศนคติในการมีคู่ครองดีกว่าพนักงานที่มีสุขภาพ
จิตไม่ดี

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติในการมีคู่ครอง ตามตัวแปรปัจจัยทางชีวสังคม และโอกาสในการสร้างมิตรภาพ และสุขภาพจิต ของพนักงานการสื่อสารแห่งประเทศไทย กองโทรคมนาคม โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยที่กล่าวถึงหัวข้อต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นพนักงานการสื่อสารแห่งประเทศไทย กองโทรคมนาคมในเขตกรุงเทพมหานคร

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นพนักงานการสื่อสารแห่งประเทศไทย กองโทรคมนาคมในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 180 คน ที่มีสถานภาพโสด เป็นการสุ่มอย่างง่าย ในการตอบแบบสอบถามผู้วิจัยจะนำไปแจกด้วยตนเอง และมีการถามสถานภาพการแต่งงานถ้าพบว่าบุคคลที่สุ่มมานั้นแต่งงานแล้วก็จะตัดบุคคลนั้นออกไป และทำการสุ่มเพิ่มเติมให้ครบจำนวน 180 คน ผู้วิจัยจะใช้วิธีการเช่นนี้จนกว่าจะได้กลุ่มตัวอย่างเป็นบุคคลที่มีสถานภาพโสดครบจำนวน 180 คน

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยทางชีวสังคม

เป็นแบบสอบถามข้อมูลรายละเอียดส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยสอบถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้

ตัวอย่างแบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง () หน้าข้อความที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงของท่าน

1. เพศ

() ชาย

() หญิง

2. อายุปัจจุบันของท่าน.....ปี.....เดือน

3. ระดับการศึกษาสูงสุดของท่าน

() ประถมศึกษาตอนต้น

() ประถมศึกษาตอนปลาย

() มัธยมศึกษาตอนต้น

() มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า

() ปว.ส. , อนุปริญญา

() ปริญญาตรี

() สูงกว่าปริญญาตรี

4. อาชีพของท่าน.....ปี.....เดือน

5. รายได้ต่อเดือนของท่าน

() ต่ำกว่า 5,000 บาท

() 5,001 – 10,000 บาท

() 10,001 – 15,000 บาท

() สูงกว่า 15,000 บาท

ผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบวัดทัศนคติในการมีคู่ครอง

ลักษณะแบบวัดทัศนคติในการมีคู่ครอง เป็นแบบสอบถามให้ช้ิตตอบมีจำนวน 30 ข้อ แต่ละข้อประกอบด้วยประโยคคำถาม 1 ประโยค และมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ (Rating Scale) จาก “ เห็นด้วยอย่างยิ่ง ” ถึง “ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ” โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับ ความรู้ความเข้าใจเชิงประเมินค่าในการมีคู่ครอง ความรู้สึกพอใจและไม่พอใจในการมีคู่ครอง และความพร้อมในการมีคู่ครอง

ในการตอบแบบวัดนี้ ผู้ตอบแต่ละคนจะได้คะแนนแต่ละข้อจาก 1 - 5 คะแนน และคะแนนรวม 30 - 150 คะแนน คะแนนที่ได้เป็นคะแนนรวมของทัศนคติในการมีคู่ครองของแต่ละคน ผู้ที่ได้คะแนนสูงแสดงว่ามีทัศนคติในการมีคู่ครองที่ดี ส่วนผู้ที่ได้คะแนนต่ำแสดงถึง ทัศนคติในการมีคู่ครองที่ไม่ดี

แบบวัดนี้ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองจากแนวความคิดที่รวบรวมได้จากทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ความรู้ความเข้าใจเชิงประเมินค่าในการมีคู่ครอง ความรู้สึกพอใจและไม่พอใจในการมีคู่ครอง และความพร้อมในการมีคู่ครอง โดยมีตัวอย่างแบบวัด ดังนี้

ตัวอย่างแบบวัดทัศนคติในการมีคู่ครอง

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความรู้สึกในการมีคู่ครองของท่าน

ข้อ	ข้อคำถาม	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	เห็นด้วย ปาน กลาง	ไม่ เห็น ด้วย	ไม่ เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง
0.	ความรู้ ความเข้าใจเชิงประเมินค่าในการมีคู่ครอง					
00.	การมีคู่ครองทำให้คนเรามีชีวิตที่สมบูรณ์มากขึ้น					
000.	ความรู้สึกพอใจ และไม่พอใจในการมีคู่ครอง					
	ข้าพเจ้าดีใจที่มีเพศตรงข้ามมาสนใจข้าพเจ้า					
	ความพร้อมในการมีคู่ครอง					
	ข้าพเจ้าวางแผนที่จะมีคู่ครองเมื่อฐานะมั่นคง					

เกณฑ์ในการให้คะแนนของแบบวัดทัศนคติในการมีคู่ครอง จะให้คะแนนการตอบแบบสอบถามรายข้อ ดังนี้

1. สำหรับข้อความทางบวก ให้คะแนนดังนี้

- เห็นด้วยอย่างยิ่ง ให้ 5 คะแนน
- เห็นด้วย ให้ 4 คะแนน
- เห็นด้วยปานกลาง ให้ 3 คะแนน
- ไม่เห็นด้วย ให้ 2 คะแนน
- ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ให้ 1 คะแนน

2. สำหรับข้อความทางลบ จะให้คะแนนที่มีลักษณะตรงกันข้ามกับข้อความทางบวก ดังนี้

นี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้ 5 คะแนน
เห็นด้วย	ให้ 4 คะแนน
เห็นด้วยปานกลาง	ให้ 3 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	ให้ 2 คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้ 1 คะแนน

ขั้นตอนในการสร้างแบบวัดทัศนคติในการมีคู่ครอง

1. ผู้วิจัยศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยเกี่ยวกับทัศนคติในการมีคู่ครอง นอกจากนี้ยังได้ศึกษาข้อมูลจากหนังสือพิมพ์ นิตยสาร เอกสารวิชาการต่างๆ และข่าวสารข้อมูลทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Internet) ที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติในการมีคู่ครอง เพื่อประกอบการศึกษา
2. กำหนดนิยามปฏิบัติการของทัศนคติในการมีคู่ครอง
3. ผู้วิจัยนำแบบวัดทัศนคติในการมีคู่ครองไปหาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) ตรวจสอบความเหมาะสมทั้งด้านเนื้อหา ข้อคำถามและภาษาที่ใช้ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้
4. หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Discrimination) โดยใช้ Item – total Correlation ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05
5. นำแบบวัดที่ได้คัดเลือกแล้วในข้อ 4 มาหาค่าความเชื่อมั่นโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)

ตอนที่ 3 แบบวัดโอกาสในการมีคู่ครอง

แบบวัดโอกาสในการมีคู่ครอง เป็นแบบสอบถามให้ซีตอบมีจำนวน 30 ข้อ แต่ละข้อประกอบด้วยประโยคคำถาม 1 ประโยค และมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ (Rating Scale) จาก “ จริงมากที่สุด ” ถึง “ ไม่จริงเลย ” โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับ ความใกล้เคียงกัน ความเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น ความคล้ายคลึงกันทางบุคลิกภาพและทัศนคติในการมีคู่ครอง

ในการตอบแบบวัดนี้ ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นประกอบด้วย ความใกล้เคียงกัน ความเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น มีจำนวน 10 ข้อ ความคล้ายคลึงกันทางบุคลิกภาพและทัศนคติ มีจำนวน 15 ข้อ คะแนนความใกล้เคียงกันและความเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นจึงมีพิสัยระหว่าง 10 – 50 คะแนน และความคล้ายคลึงกันทางบุคลิกภาพและทัศนคติจึงมีพิสัยระหว่าง 15 – 75 คะแนน ผู้ตอบแต่ละคนจะได้คะแนนแต่ละข้อจาก 1 - 5 คะแนน คะแนนที่ได้เป็นคะแนนของ ความใกล้เคียงกัน ความเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น ความคล้ายคลึงกันทางบุคลิกภาพและทัศนคติของแต่ละคน ผู้ที่ได้คะแนนสูงแสดงว่ามีความใกล้เคียงกันมาก ความเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นมาก ความคล้ายคลึงกันทางบุคลิกภาพและทัศนคติมาก แสดงถึงโอกาสในการสร้างมิตรภาพที่ดี ส่วนผู้ที่ได้คะแนนต่ำแสดงว่าความใกล้เคียงกันน้อย ความเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นน้อย ความคล้ายคลึงกันทางบุคลิกภาพและทัศนคติ น้อย แสดงถึงโอกาสในการสร้างมิตรภาพที่ไม่ดี

แบบวัดนี้ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองจากแนวความคิดที่รวบรวมได้จากทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ความใกล้เคียงกัน ความเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น ความคล้ายคลึงกันทางบุคลิกภาพและทัศนคติ โดยมีตัวอย่างแบบวัด ดังนี้

ตัวอย่างแบบวัดโอกาสในการมีคู่ครอง

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความรู้สึกของท่าน

ข้อ	ข้อคำถาม	จริงมากที่สุด	จริงมาก	จริงปานกลาง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
0	ความใกล้เคียงกัน ข้าพเจ้าคิดว่าชายและหญิงที่อยู่บ้านใกล้กันมีโอกาสรักกันมากกว่าผู้ที่อยู่บ้านห่างไกลกัน					
00.	ความเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น ข้าพเจ้าเลือกคู่ครองที่มีรายได้มากกว่าข้าพเจ้าเพราะสามารถเลี้ยงดูครอบครัวได้					
000.	ความคล้ายคลึงกันทางบุคลิกภาพและ ทัศนคติ ข้าพเจ้าเลือกคู่ครองที่เป็นคนสนุกสนานเหมือนกับข้าพเจ้า					

เกณฑ์ในการให้คะแนนของแบบวัดโอกาสในการมีคู่ครอง จะให้คะแนนการตอบแบบสอบถามรายข้อ ดังนี้

1. สำหรับข้อความทางบวก ให้คะแนนดังนี้

- จริงมากที่สุด ให้ 5 คะแนน
- จริงมาก ให้ 4 คะแนน
- จริงปานกลาง ให้ 3 คะแนน
- ไม่จริง ให้ 2 คะแนน
- ไม่จริงเลย ให้ 1 คะแนน

2. สำหรับข้อความทางลบ จะให้คะแนนที่มีลักษณะตรงกันข้ามกับข้อความทางบวก ดังนี้

- จริงมากที่สุด ให้ 1 คะแนน
- จริงมาก ให้ 2 คะแนน
- จริงปานกลาง ให้ 3 คะแนน

ไม่จริง ให้ 4 คะแนน

ไม่จริงเลย ให้ 5 คะแนน

ขั้นตอนในการสร้างแบบวัดโอกาสในการมีคู่ครอง

1. ผู้วิจัยศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยเกี่ยวกับโอกาสในการมีคู่ครอง นอกจากนี้ยังได้ศึกษาข้อมูลจากหนังสือพิมพ์ นิตยสาร เอกสารวิชาการต่างๆและข่าวสารข้อมูลทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Internet) ที่เกี่ยวข้องกับโอกาสในการมีคู่ครอง เพื่อประกอบการศึกษา
2. กำหนดนิยามปฏิบัติการของโอกาสในการมีคู่ครอง
3. ผู้วิจัยนำแบบวัดโอกาสในการมีคู่ครองไปหาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) ตรวจสอบความเหมาะสมทั้งด้านเนื้อหา ข้อคำถามและภาษาที่ใช้ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้
4. หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Discrimination) โดยใช้ Item – total Correlation ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05
5. นำแบบวัดที่ได้คัดเลือกแล้วในข้อ 4 มาหาค่าความเชื่อมั่นโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)

ตอนที่ 4 แบบวัดสุขภาพจิต

แบบวัดสุขภาพจิต เป็นแบบสอบถามให้ขีดตอบมีจำนวน 15 ข้อ แต่ละข้อประกอบด้วยประโยคคำถาม 1 ประโยค และมาตราส่วนประเมินค่า 6 ระดับ (Rating Scale) จาก “ ไม่จริงที่สุด ” ถึง “ จริงที่สุด ” โดยกล่าวถึงความรู้สึกของผู้ตอบเกี่ยวกับการตอบสนองต่อสิ่งเร้าในทำนองที่เบี่ยงเบนจากปกติ เช่น ตื่นเต้นง่าย โกรธง่าย ตกใจง่าย อารมณ์รุนแรงเกินกว่าเหตุ วิตกกังวลในเรื่องต่างๆ คิดมาก รู้สึกอึดอัด เป็นต้น

ในการตอบแบบวัดนี้ ผู้ตอบแต่ละคนจะได้คะแนนแต่ละข้อจาก 1 - 6 คะแนน และคะแนนรวม 15 - 90 คะแนน ซึ่งแบบวัดนี้นำมาจาก ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2524) ซึ่งได้หาค่าความเชื่อมั่นไว้ได้ .75 โดยมีตัวอย่างแบบวัดดังนี้

ตัวอย่างแบบวัดสุขภาพจิต

คำชี้แจง : ขอให้อ่านประโยคณาให้เข้าใจ แล้วพิจารณาว่าข้อความนี้ตรงกับลักษณะของท่านมากน้อยเพียงใด แล้วให้ขีด ✓ ลงบนเส้นที่มีคำบรรยายจาก ไม่จริงที่สุด ไม่จริง ค่อยข้าง ไม่จริง ก่อนข้างจริง จริง จริงที่สุด เพียงอย่างเดียว

- ข้าพเจ้ารู้สึกว่าตนเองเป็นคนตื่นเต้นง่าย

.....
 ไม่จริงที่สุด ไม่จริง ค่อยข้างไม่จริง ค่อยข้างจริง จริง จริงที่สุด

เกณฑ์ในการให้คะแนนของแบบวัดสุขภาพจิต มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ไม่จริงที่สุด	ให้ 1 คะแนน
ไม่จริง	ให้ 2 คะแนน
ค่อนข้างไม่จริง	ให้ 3 คะแนน
ค่อนข้างจริง	ให้ 4 คะแนน
จริง	ให้ 5 คะแนน
จริงที่สุด	ให้ 6 คะแนน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยจะนำแบบสอบถามไปแจกด้วยตนเอง โดยขอความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ พนักงานการสื่อสารแห่งประเทศไทย กองโทรคมนาคม ซึ่งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร
2. ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลทั้งหมดที่ได้รับ เพื่อนำไปตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในแต่ละส่วน
3. นำคะแนนมาวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติที่กำหนดไว้ต่อไป

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล เริ่มต้นด้วยการตรวจให้คะแนนแบบสอบถามโดยใช้เกณฑ์ตามที่กำหนดจากนั้นนำไปวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ SPSS มีขั้นตอนดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์โดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย แล้วนำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบความเรียง
2. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ
 - 2.1 หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถาม โดยใช้ Item - total Correlation
 - 2.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)
3. สถิติสำหรับทดสอบสมมุติฐาน
 - 3.1 ทดสอบความแตกต่างของคะแนนทัศนคติ ระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา อายุงาน รายได้ ความใกล้เคียงกัน ความเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น ความคล้ายคลึงกันทางบุคลิกภาพและทัศนคติ สุขภาพจิต แตกต่างกัน โดยใช้สถิติ t - test เพื่อทดสอบสมมุติฐานข้อที่ 1 - 9
 - 3.2 ทำนายทัศนคติในการมีคู่ครอง จากตัวแปรทำนายเพศ อายุ ระดับการ

ศึกษา อายุงาน รายได้ ความใกล้เคียงกัน ความเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น ความคล้ายคลึงกันทาง
บุคลิกภาพและทัศนคติ สุขภาพจิต โดยใช้วิธีการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Anaiysis
) แบบเพิ่มตัวแปรทีละตัว (Stepwise) เพื่อทดสอบสมมุติฐานข้อที่ 10

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง “ ปัจจัยทางชีวสังคม โอกาสในการสร้างมิตรภาพและสุขภาพจิตที่มีต่อทัศนคติในการมีคู่ครองของพนักงานการสื่อสารแห่งประเทศไทย ” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาว่าปัจจัยทางชีวสังคม โอกาสในการสร้างมิตรภาพ และสุขภาพจิตมีผลต่อการมีคู่ครองของพนักงานการสื่อสารหรือไม่ อย่างไร ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างพนักงานการสื่อสารแห่งประเทศไทย กองโทรคมนาคมทั้งชายและหญิง จำนวนทั้งสิ้น 180 คน

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS for Windows เพื่อหาค่าสถิติพื้นฐาน เพื่อวิเคราะห์ความแปรปรวน ทดสอบค่าที และค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวทำนาย แบบเพิ่มตัวแปรทีละตัว

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมายผลการวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัยนี้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการแปลความหมาย และเพื่อความสะดวกต่อการนำเสนอผล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

$\bar{X}$	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
S^2	แทน	ค่าความแปรปรวน
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t – distribution
R	แทน	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ
R^2	แทน	สัมประสิทธิ์ของการทำนาย
R^2_{Change}	แทน	สัมประสิทธิ์การทำนายที่เปลี่ยนไปเมื่อเพิ่มตัวทำนายทีละตัว
b	แทน	สัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวทำนายซึ่งทำนายในรูปคะแนนดิบ
β	แทน	สัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวทำนายซึ่งทำนายในรูปคะแนนมาตรฐาน
p	แทน	ค่าระดับการมีนัยสำคัญทางสถิติ
*	แทน	ค่าความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	แทน	ค่าความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
***	แทน	ค่าความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมาย

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมาย ได้เสนอเป็นลำดับขั้นดังนี้

ตอนที่ 1 แสดงข้อมูลพื้นฐานจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง โดยจำแนกตามตัวแปรเพศ อายุ ระดับการศึกษา อายุงาน รายได้

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนทัศนคติในการมีคู่ครองของกลุ่มตัวอย่าง เมื่อจำแนกตามตัวแปรเพศ อายุ ระดับการศึกษา อายุงาน รายได้ ความใกล้เคียงกัน ความเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น ความคล้ายคลึงกันทางบุคลิกภาพและทัศนคติ สุขภาพจิต โดยใช้ t -test

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาอำนาจในการทำนายทัศนคติในการมีคู่ครองของพนักงานการสื่อสาร จากตัวแปรทำนาย คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อายุงาน รายได้ และโอกาสในการสร้างมิตรภาพ และสุขภาพจิต โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) แบบเพิ่มตัวแปรทีละตัว (Stepwise)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 แสดงข้อมูลพื้นฐานจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง โดยจำแนกตามตัวแปรเพศ อายุ ระดับการศึกษา อายุงาน รายได้

แสดงผลการวิเคราะห์ดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง โดยจำแนกตามตัวแปรเพศ อายุ ระดับการศึกษา อายุงาน รายได้

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	46	25.60
1.2 หญิง	134	74.40
รวม	180	100.00
2. อายุ		
2.1 อายุน้อยกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่ม	93	51.70
2.2 อายุมากกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่ม	87	48.30
รวม	180	100.00

ตาราง 1 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน	ร้อยละ
3. ระดับการศึกษา		
3.1 ระดับศึกษาน้อยกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่ม	36	20.00
3.2 ระดับศึกษามากกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่ม	144	80.00
รวม	180	100.00
4. อายุงาน		
4.1 อายุงานน้อยกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่ม	102	56.70
4.2 อายุงานมากกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่ม	78	43.30
รวม	180	100.00
5. รายได้		
5.1 รายได้น้อยกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่ม	42	23.30
5.2 รายได้มากกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่ม	138	76.70
รวม	180	100.00

จากกลุ่มตัวอย่างพนักงานการสื่อสารที่ใช้ในการศึกษามีจำนวนทั้งหมด 180 คน โดยกลุ่มตัวอย่างเหล่านี้เป็นบุคคลที่มีสถานภาพโสด จากตาราง 1 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย จำนวน 136 คน และชาย จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 74.40 และ 25.60 ด้านอายุ พบว่าอายุน้อยกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มมีจำนวน 93 คน และอายุมากกว่าค่าเฉลี่ย มีจำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 51.70 , 48.30 ด้านระดับการศึกษา พบว่าระดับการศึกษาสูงมีจำนวนมากที่สุด 144 คน และระดับการศึกษาปานกลางมีจำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 80.00 , 20.00 ด้านอายุงาน พบว่าอายุงานน้อยกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มมีจำนวนมากที่สุด 102 คน และ อายุงานมากกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่ม มีจำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 56.70 , 43.30 ด้านรายได้ พบว่ารายได้มากกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มมีจำนวน 138 คน และรายได้น้อยกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มมีจำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 76.70, 23.30

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบคะแนนทัศนคติในการมีคู่ครองของกลุ่มตัวอย่างพนักงานการสื่อสาร เมื่อจำแนกตามตัวแปรเพศ อายุ ระดับการศึกษา อายุงาน รายได้ ความใกล้เคียงกัน ความเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น ความคล้ายคลึงกันทางบุคลิกภาพและทัศนคติ สุขภาพจิต

2.1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนทัศนคติในการมีคู่อรองของกลุ่มตัวอย่าง เมื่อจำแนกตามตัวแปรเพศ แสดงผลการวิเคราะห์ดังตาราง 2

ตาราง 2 แสดงการเปรียบเทียบคะแนนทัศนคติในการมีคู่อรองของพนักงานการสื่อสารระหว่างพนักงานเพศหญิงและพนักงานเพศชาย

เพศ	N	$\bar{X}$	S.D.	t – test	p – value
ชาย	46	102.04	12.33	3.59 [*]	.00
หญิง	134	93.75	16.61		

* P < .05

จากตาราง 2 แสดงให้เห็นว่า ผลในข้อนี้ไม่เป็นไปตามสมมุติฐานข้อ 1 แต่ได้ผลกลับกับสมมุติฐานคือปรากฏว่า พนักงานเพศชายมีทัศนคติในการมีคู่อรองดีกว่าพนักงานเพศหญิง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนทัศนคติในการมีคู่อรองของกลุ่มตัวอย่าง เมื่อจำแนกตามตัวแปรอายุ แสดงผลการวิเคราะห์ดังตาราง 3

ตาราง 3 แสดงการเปรียบเทียบคะแนนทัศนคติในการมีคู่อรองของพนักงานการสื่อสารระหว่างอายุมากและอายุน้อย

อายุ	N	$\bar{X}$	S.D.	t – test	p – value
อายุน้อย	93	102.01	14.67	5.78 [*]	.00
อายุมาก	87	89.30	14.80		

* P < .05

จากตาราง 3 แสดงให้เห็นว่า ผลในข้อนี้ไม่เป็นไปตามสมมุติฐานข้อ 2 แต่ได้ผลกลับกับสมมุติฐานคือปรากฏว่า พนักงานที่มีอายุน้อยมีทัศนคติในการมีคู่อรองดีกว่าพนักงานที่มีอายุมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 ผลการเปรียบเทียบคะแนนทัศนคติในการมีคู่อรองของกลุ่มตัวอย่าง เมื่อจำแนกตามตัวแปรระดับการศึกษา แสดงผลการวิเคราะห์ดังตาราง 4

ตาราง 4 แสดงการเปรียบเทียบคะแนนทัศนคติในการมีคู่อรองของพนักงานการสื่อสารระหว่างระดับการศึกษาสูงและระดับการศึกษาปานกลาง

การศึกษา	N	$\bar{X}$	S.D.	t – test	p - value
การศึกษาสูง	144	96.10	16.73	-.39	.40
การศึกษาปานกลาง	36	94.94	12.90		

จากตาราง 4 แสดงให้เห็นว่า พนักงานที่มีระดับการศึกษาสูงและพนักงานที่มีระดับการศึกษาปานกลางมีทัศนคติในการมีคู่อรองไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานข้อ 3

2.4 ผลการเปรียบเทียบคะแนนทัศนคติในการมีคู่อรองของกลุ่มตัวอย่าง เมื่อจำแนกตามตัวแปรอายุงาน แสดงผลการวิเคราะห์ดังตาราง 5

ตาราง 5 แสดงการเปรียบเทียบคะแนนทัศนคติในการมีคู่อรองของพนักงานการสื่อสารระหว่างอายุงานมากและอายุงานน้อย

อายุงาน	N	$\bar{X}$	S.D.	t – test	p - value
อายุงานน้อย	102	100.57	15.67	4.78*	.00
อายุงานมาก	78	89.72	15.07		

* $P < .05$

จากตาราง 5 แสดงให้เห็นว่า ผลในข้อนี้ไม่เป็นไปตามสมมุติฐานข้อ 4 แต่ได้ผลกลับกับสมมุติฐานคือปรากฏว่า พนักงานที่มีอายุงานน้อยมีทัศนคติในการมีคู่อรองดีกว่าพนักงานที่อายุงานมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.5 ผลการเปรียบเทียบคะแนนทัศนคติในการมีคูครองของกลุ่มตัวอย่าง เมื่อจำแนกตามตัวแปรรายได้ แสดงผลการวิเคราะห์ดังตาราง 6

ตาราง 6 แสดงการเปรียบเทียบคะแนนทัศนคติในการมีคูครองของพนักงานการสื่อสาร ระหว่างรายได้มากและรายได้น้อย

รายได้	N	$\bar{X}$	S.D.	t - test	p - value
รายได้น้อย	42	101.38	12.87	2.59 [*]	.01
รายได้มาก	138	94.19	16.53		

* $P < .05$

จากตาราง 6 แสดงให้เห็นว่า ผลในข้อนี้ไม่เป็นไปตามสมมุติฐานข้อ 5 แต่ได้ผลกลับกับสมมุติฐานคือปรากฏว่า พนักงานที่มีรายได้น้อยมีทัศนคติในการมีคูครองดีกว่าพนักงานที่มีรายได้มาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.6 ผลการเปรียบเทียบคะแนนทัศนคติในการมีคูครองของกลุ่มตัวอย่าง เมื่อจำแนกตามตัวแปรความใกล้เคียงกัน แสดงผลการวิเคราะห์ดังตาราง 7

ตาราง 7 แสดงการเปรียบเทียบคะแนนทัศนคติในการมีคูครองของพนักงานการสื่อสาร ระหว่างความใกล้เคียงกันมากและความใกล้เคียงกันน้อย

ความใกล้เคียงกัน	N	$\bar{X}$	S.D.	t - test	p - value
ความใกล้เคียงกันมาก	82	101.33	14.26	-4.40 [*]	.00
ความใกล้เคียงกันน้อย	98	91.30	16.03		

* $P < .05$

จากตาราง 7 แสดงให้เห็นว่าพนักงานที่มีความใกล้เคียงกันมากมีทัศนคติในการมีคูครองดีกว่าพนักงานที่มีความใกล้เคียงกันน้อย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานข้อ 6

2.7 ผลการเปรียบเทียบคะแนนทัศนคติในการมีคู่ครองของกลุ่มตัวอย่าง เมื่อจำแนกตามตัวแปรความเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น แสดงผลการวิเคราะห์ดังตาราง 8

ตาราง 8 แสดงการเปรียบเทียบคะแนนทัศนคติในการมีคู่ครองของพนักงานการสื่อสาร ระหว่างความเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นมากและความเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นน้อย

ความเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น	N	$\bar{X}$	S.D.	t – test	p – value
ความเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นมาก	94	98.44	16.39	-2.28*	.01
ความเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นน้อย	86	93.06	15.19		

* $P < .05$

จากตาราง 8 แสดงให้เห็นว่า พนักงานที่มีความเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นมากมี ทัศนคติในการมีคู่ครองดีกว่าพนักงานที่มีความเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นน้อย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานข้อ 7

2.8 ผลการเปรียบเทียบคะแนนทัศนคติในการมีคู่ครองของกลุ่มตัวอย่าง เมื่อจำแนกตามตัวแปรความคล้ายคลึงกันทางบุคลิกภาพและทัศนคติ แสดงผลการวิเคราะห์ดัง ตาราง 9

ตาราง 9 แสดงการเปรียบเทียบคะแนนทัศนคติในการมีคู่ครองของพนักงานการสื่อสาร ระหว่างความคล้ายคลึงกันมากและความคล้ายคลึงกันน้อย

ความคล้ายคลึงกัน	N	$\bar{X}$	S.D.	t – test	p – value
ความคล้ายคลึงกันมาก	90	98.41	16.98	-2.15*	.02
ความคล้ายคลึงกันน้อย	90	93.32	14.64		

* $P < .05$

จากตาราง 9 แสดงให้เห็นว่า พนักงานที่มีความคล้ายคลึงกันทางบุคลิกภาพและทัศนคติมากมีทัศนคติในการมีคู่ครองดีกว่าพนักงานที่มีความคล้ายคลึงกันทางบุคลิกภาพและทัศนคติน้อย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานข้อ 8

2.9 ผลการเปรียบเทียบคะแนนทัศนคติในการมีคู่ครองของกลุ่มตัวอย่าง เมื่อจำแนกตามตัวแปรสุขภาพจิต แสดงผลการวิเคราะห์ดังตาราง 10

ตาราง 10 แสดงการเปรียบเทียบคะแนนทัศนคติในการมีคู่ครองของพนักงานการสื่อสารระหว่างสุขภาพจิตดีและสุขภาพจิตไม่ดี

สุขภาพจิต	N	$\bar{X}$	S.D.	t - test	p - value
สุขภาพจิตดี	90	99.16	16.64	-2.81 [*]	.00
สุขภาพจิตไม่ดี	90	92.58	14.73		

* $P < .05$

จากตาราง 10 แสดงให้เห็นว่า พนักงานที่มีสุขภาพจิตดีมีทัศนคติในการมีคู่ครองดีกว่าพนักงานที่มีสุขภาพจิตที่ไม่ดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานข้อ 9

ตอนที่ 3 การศึกษาอำนาจในการทำนายทัศนคติในการมีคู่ครองของพนักงานการสื่อสาร จากตัวแปรทำนาย คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อายุงาน รายได้ และโอกาสในการสร้างมิตรภาพ และสุขภาพจิต

3.1 ผลการศึกษาตัวแปรอิสระที่ทำนายทัศนคติในการมีคู่ครองของกลุ่มตัวอย่าง แสดงผลการวิเคราะห์ดังตาราง 11

จากผลการวิเคราะห์เดิมในตาราง 1 ถึง 10 แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติในการเลือกคู่ครองของพนักงานการสื่อสาร มี 9 ตัวแปร คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อายุงาน รายได้ และความใกล้เคียงกัน ความเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น ความคล้ายคลึงกันทางบุคลิกภาพและทัศนคติ (โอกาสในการสร้างมิตรภาพ) และสุขภาพจิต ดังนั้นในการวิเคราะห์ครั้งนี้จึงกำหนดให้ตัวแปรทั้ง 9 เป็นตัวแปรทำนาย

ตาราง 11 แสดงตัวแปรอิสระที่ทำนายทัศนคติในการมีคู่ครองของพนักงานการสื่อสาร

ลำดับการทำนาย	b	β	R	R^2	R^2_{Change}	t	p
อายุ	-.70	-.31	.40	.16	.16	-4.49	.00
โอกาสในการสร้างมิตรภาพ	.33	.34	.50	.24	.09	5.20	.00
เพศ	8.89	.24	.55	.30	.06	3.79	.00

จากตาราง 11 แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรที่สามารถร่วมกันทำนายทัศนคติในการมีคู่ครองของพนักงานการสื่อสารของกลุ่มตัวอย่างได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 3 ตัว คือ อายุ โอกาสในการสร้างมิตรภาพ เพศ ตามลำดับ ส่วน ระดับการศึกษา อายุงาน รายได้ สุขภาพจิต ไม่สามารถทำนายคะแนนทัศนคติในการมีคู่ครองของกลุ่มตัวอย่างได้ โดยมีรายละเอียดต่อไปนี้

ในลำดับแรก ตัวแปรที่เข้าสู่สมการทำนาย คือ อายุ ซึ่งสามารถทำนายการปรับตัวได้ร้อยละ 16 ($R^2 = .16$) ตัวแปรที่สามารถเข้าสู่สมการทำนายได้เป็นลำดับที่ 2 คือ โอกาสในการสร้างมิตรภาพ ซึ่งร่วมกับอายุ สามารถทำนายการปรับตัวได้เพิ่มขึ้นอีกร้อยละ 9 ($R^2_{\text{Change}} = .09$) รวมเป็นร้อยละ 24 ($R^2 = .24$) และตัวแปรที่เข้าสู่สมการทำนายได้เป็นลำดับสุดท้าย คือ ตัวแปรเพศ ซึ่งร่วมกับโอกาสในการสร้างมิตรภาพและอายุ สามารถทำนายทัศนคติในการมีคู่ครองได้เพิ่มขึ้นอีกร้อยละ 6 ($R^2_{\text{Change}} = .06$) รวมเป็นร้อยละ 30 ($R^2 = .30$)

อย่างไรก็ดี เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบว่าตัวแปรใดสำคัญที่สุดในการทำนายทัศนคติในการมีคู่ครองก็พบว่าได้แก่ โอกาสในการสร้างมิตรภาพ รองลงมาคือ อายุ และ เพศ ซึ่งมีค่า β เป็น .34 และ -.31 , .24 ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้ศึกษาทัศนคติในการมีคู่ครอง กับ ปัจจัยทางชีวสังคม โอกาสในการสร้างมิตรภาพและสุขภาพจิตของพนักงานการสื่อสาร ซึ่งจำแนกตามตัวแปรคือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อายุงาน รายได้ ความใกล้เคียงกัน ความเป็นประโยชน์ ความคล้ายคลึงกันทางบุคลิกภาพและทัศนคติ สุขภาพจิต เริ่มตั้งแต่การศึกษาข้อมูลและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การวางแผนการวิจัย การดำเนินงาน การเก็บข้อมูล อันนำมาสู่บทสรุปของการศึกษาที่สามารถอภิปรายผลและให้ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้และสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

สังเขปความมุ่งหมาย สมมุติฐาน และวิธีดำเนินการวิจัย

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติในการมีคู่ครองของพนักงานการสื่อสารตามตัวแปร เพศ อายุ ระดับการศึกษา อายุงาน รายได้
2. เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติในการมีคู่ครองของพนักงานการสื่อสาร ที่มีโอกาสในการสร้างมิตรภาพที่แตกต่างกันคือ ความใกล้เคียงกันน้อย กับความใกล้เคียงกันมาก ความเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นน้อย กับความเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นมาก ความคล้ายคลึงกันทางบุคลิกภาพและทัศนคติน้อย กับความคล้ายคลึงกันทางบุคลิกภาพและทัศนคติมาก
3. เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติในการมีคู่ครองของพนักงานการสื่อสาร ที่มีสุขภาพจิตที่แตกต่างกันคือ สุขภาพจิตดี กับสุขภาพจิตไม่ดี
4. เพื่อศึกษาปัจจัยทางชีวสังคม คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อายุงาน รายได้ และโอกาสในการสร้างมิตรภาพ และสุขภาพจิต ซึ่งสามารถทำนายทัศนคติในการมีคู่ครองของพนักงานการสื่อสาร

สมมุติฐานของการวิจัย

1. พนักงานเพศหญิงมีทัศนคติในการมีคู่ครองดีกว่าพนักงานเพศชาย
2. พนักงานที่มีอายุมากมีทัศนคติในการมีคู่ครองดีกว่าพนักงานที่มีอายุน้อย
3. พนักงานที่มีระดับการศึกษาสูงมีทัศนคติในการมีคู่ครองดีกว่าพนักงานที่มีระดับการศึกษาปานกลาง
4. พนักงานที่มีอายุงานมากมีทัศนคติในการมีคู่ครองดีกว่าพนักงานที่มีอายุงานน้อย
5. พนักงานที่มีรายได้มากมีทัศนคติในการมีคู่ครองดีกว่าพนักงานที่มีรายได้น้อย

6. พนักงานที่มีความใกล้เคียงกันมาก มีทัศนคติในการมีคู่ครองดีกว่าพนักงานที่มีความใกล้เคียงกันน้อย

7. พนักงานที่มีความเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นมาก มีทัศนคติในการมีคู่ครองดีกว่าพนักงานที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นน้อย

8. พนักงานที่มีความคล้ายคลึงกันทางบุคลิกภาพและทัศนคติมาก มีทัศนคติในการมีคู่ครองดีกว่าพนักงานที่มีความคล้ายคลึงกันทางบุคลิกภาพและทัศนคติน้อย

9. พนักงานที่มีสุขภาพจิตดีมีทัศนคติในการมีคู่ครองดีกว่าพนักงานที่มีสุขภาพจิตไม่ดี

10. ปัจจัยทางชีวสังคมคือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา आयुงาน รายได้ และโอกาสในการสร้างมิตรภาพและสุขภาพจิต สามารถทำนายทัศนคติในการมีคู่ครอง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่าง

เป็นพนักงานการสื่อสารแห่งประเทศไทย ซึ่งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีสถานภาพโสด จำนวน 180 คน การเลือกกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนี้ เป็นการสุ่มอย่างง่าย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยทางชีวสังคม คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา आयุงาน รายได้

ตอนที่ 2 แบบวัดทัศนคติในการมีคู่ครอง จำนวน 30 ข้อ ได้ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ซึ่งมีค่าระหว่าง .18 - .78 และมีค่าความเชื่อมั่นแบบแอลฟา (α) เท่ากับ .93

ตอนที่ 3 แบบวัดโอกาสในการมีคู่ครอง จำนวน 35 ข้อ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ความใกล้เคียงกัน จำนวน 10 ข้อ ความเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น จำนวน 10 ข้อ ความคล้ายคลึงกันทางบุคลิกภาพและทัศนคติ จำนวน 15 ข้อ ได้ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ซึ่งมีค่าระหว่าง .31 - .58 และมีค่าความเชื่อมั่นแบบแอลฟา (α) เท่ากับ .93

ตอนที่ 4 แบบวัดสุขภาพจิต จำนวน 15 ข้อ ได้ค่าอำนาจจำแนกรายข้อซึ่งมีค่าระหว่าง .25 - .55 และมีค่าความเชื่อมั่นแบบแอลฟา (α) เท่ากับ .81

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยจะนำแบบสอบถามไปแจกด้วยตนเอง โดยขอความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่างได้แก่ พนักงานการสื่อสารแห่งประเทศไทย กองโทรคมนาคม ซึ่งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร

2. ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลทั้งหมดที่ได้รับ เพื่อนำไปตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในแต่ละส่วน

3. นำคะแนนมาวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติที่กำหนดไว้ต่อไป

4. การจัดการทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำผลที่ได้จากการดำเนินการวัดกลุ่มตัวอย่างมาตรวจให้คะแนนแบบสอบถาม โดยใช้เกณฑ์ตามที่กำหนด จากนั้นนำไปวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS มีขั้นตอนดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป โดยหาร้อยละ ค่าเฉลี่ย

2. ทดสอบความแตกต่างของคะแนนทัศนคติ ระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา อายุงาน รายได้ ความใกล้เคียงกัน ความเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น ความคล้ายคลึงกันทางบุคลิกภาพและทัศนคติ สุขภาพจิต แตกต่างกัน โดยใช้สถิติที่ แบบเป็นอิสระจากกัน

3. ทดสอบการพยากรณ์คะแนนทัศนคติในการมีคู่ครองโดยใช้ตัวแปร เพศ อายุ ระดับการศึกษา อายุงาน รายได้ ความใกล้เคียงกัน ความเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น ความคล้ายคลึงกันทางบุคลิกภาพและทัศนคติ สุขภาพจิต เป็นตัวแปรทำนาย โดยใช้วิธีการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) แบบเพิ่มตัวแปรทีละตัว (Stepwise)

สรุปผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัยตามความมุ่งหมายในการค้นคว้าได้ดังนี้

1. การเปรียบเทียบทัศนคติในการมีคู่ครองของพนักงานการสื่อสาร เมื่อจำแนกตามตัวแปรปัจจัยทางชีวสังคม พบว่า

1.1 พนักงานเพศชายมีทัศนคติในการมีคู่ครองดีกว่าพนักงานเพศหญิง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.2 พนักงานที่มีอายุน้อยมีทัศนคติในการมีคู่ครองดีกว่าพนักงานที่มีอายุมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.3 พนักงานที่มีระดับการศึกษาสูงและพนักงานที่มีระดับการศึกษานกลาง มีทัศนคติในการมีคู่ครองไม่แตกต่างกัน

1.4 พนักงานที่มีอายุงานน้อยมีทัศนคติในการมีคู่ครองดีกว่าพนักงานที่มีอายุงานมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.5 พนักงานที่มีรายได้น้อยมีทัศนคติในการมีคู่ครอง ดีกว่าพนักงานที่มีรายได้มาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. การเปรียบเทียบทัศนคติในการมีคู่ครองของพนักงานการสื่อสาร เมื่อจำแนกตามตัวแปรโอกาสในการสร้างมิตรภาพ พบว่า

2.1 พนักงานที่มีความใกล้เคียงกันมากมีทัศนคติในการมีคู่ครอง ดีกว่าพนักงานที่มีความใกล้เคียงกันน้อย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 พนักงานที่มีความเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นมากมีทัศนคติในการมีคู่ครอง ดีกว่าพนักงานที่มีความเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นน้อย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 พนักงานที่มีความคล้ายคลึงกันทางบุคลิกภาพและทัศนคติมากมีทัศนคติในการมีคู่ครองดีกว่าพนักงานที่มีความคล้ายคลึงกันทางบุคลิกภาพและทัศนคติน้อย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การเปรียบเทียบทัศนคติในการมีคู่ครองของพนักงานการสื่อสาร เมื่อจำแนกตามตัวแปรสุขภาพจิต พบว่า

3.1 พนักงานที่มีสุขภาพจิตดีมีทัศนคติในการมีคู่ครอง ดีกว่าพนักงานที่มีสุขภาพจิตไม่ดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ตัวแปรที่สามารถร่วมกันทำนายทัศนคติในการมีคู่ครองของพนักงานการสื่อสารอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 3 ตัวแปร คือ อายุ โอกาสในการสร้างมิตรภาพ เพศ ตามลำดับ ส่วนตัวแปรปัจจัยทางชีวสังคมทุกตัวแปรอื่นได้แก่ ระดับการศึกษา อายุงาน รายได้ และสุขภาพจิต ไม่สามารถเข้าไปร่วมทำนายคะแนนทัศนคติในการมีคู่ครองของกลุ่มตัวอย่างได้

อภิปรายผล

การศึกษาทัศนคติในการมีคู่ครองของพนักงานการสื่อสารสามารถอภิปรายผลได้ตามลำดับดังนี้คือ

1. พนักงานเพศชายมีทัศนคติในการมีคู่ครองดีกว่าพนักงานเพศหญิง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลข้อนี้ไม่เป็นไปตามสมมุติฐาน แต่ได้ผลกลับกับสมมุติฐานข้อ 1 ที่ว่าพนักงานเพศหญิงมีทัศนคติในการมีคู่ครองดีกว่าพนักงานเพศชาย ในงานวิจัยของ วิยะดา มาโนช (2535 : บทคัดย่อ) ศึกษาทัศนคติเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศ การเลือกคู่ครอง และการสมรสของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีทัศนคติเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศ การเลือกคู่ครอง และการสมรสแตกต่างกัน

2. พนักงานที่มีอายุน้อยมีทัศนคติในการมีคู่ครองดีกว่าพนักงานที่มีอายุมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลข้อนี้ไม่เป็นไปตามสมมุติฐาน แต่ได้ผลกลับกับสมมุติฐานข้อ 2 ที่ว่าพนักงานที่มีอายุมากมีทัศนคติในการมีคู่ครองดีกว่าพนักงานที่มีอายุน้อย โดยคนที่มีอายุน้อยจะมีความคิดว่ายังมีโอกาที่จะเลือกและจะมีคู่ครอง แต่จากการวิจัยจะสังเกตได้ว่าพนักงานที่มีอายุมากจะมีทัศนคติเกี่ยวกับคู่ครองไม่ดี ซึ่งแท้จริงแล้วก็ต้องการมีคู่ แต่เนื่องจากอายุที่มากขึ้นเป็นอุปสรรคต่อการมีคู่ครอง โดยเพศชายจะชอบเพศหญิงที่มีอายุน้อยกว่า ซึ่งอายุที่แตกต่างกันมีผลต่อการใช้ชีวิตของแต่ละบุคคล จะทำให้มีโอกาสรู้จักชีวิต และมีประสบการณ์ชีวิตที่ต่างกัน ซึ่งคาดว่าจะมีความสามารถในการปรับปรุง ประยุกต์ หรือรู้จักผสมผสานความสัมพันธ์ที่แตกต่างกันได้เนื่องจากอายุที่ต่างกัน จะทำให้ทั้งสองฝ่ายมีความสนใจ หรือมีพฤติกรรมสนองตอบต่อเรื่อง

หนึ่งๆต่างกัน ซึ่ง Udry (1971 ; อ้างอิงจาก เอมอร์ มณีวัฒนา. 2538 : 38) กล่าวว่า ชายหรือหญิงมักจะเลือกคู่ครองที่มีอายุเท่ากับตนหรือฝ่ายชายมักมีอายุสูงกว่า ทั้งนี้เป็นไปได้ว่าหากคู่สมรสมีอายุใกล้เคียงกัน จะทำให้มีลักษณะของความเป็นเพื่อนชีวิตใกล้ชิดกันมากกว่า นอกจากนี้ยังมีผลการวิจัยของ Hauser (1974 ; อ้างอิงจาก ภารดี นามวงศ์. 2539 : 83) ที่ยืนยันว่าอายุที่ต่างกัน ทำให้มีความสามารถในการปรับตัวต่างกัน

3. พนักงานที่มีระดับการศึกษาสูงและพนักงานที่มีระดับการศึกษานกลางมีทัศนคติในการมีคู่ครองไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานข้อ 3 ที่ว่าพนักงานที่มีระดับการศึกษาสูงมีทัศนคติในการมีคู่ครองดีกว่าพนักงานที่มีระดับการศึกษานกลาง และจากการศึกษาของ วารี ว่องพินัยรัตน์ (2516 : 37 – 39) ผลการศึกษาพบว่า ผู้ที่มีการศึกษาสูงมีเหตุผลเกี่ยวกับการสมรสและชีวิตครอบครัวดีกว่าผู้ที่มีการศึกษาต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และพบว่าในกลุ่มการศึกษาต่ำข้าราชการมีเหตุผลเกี่ยวกับการสมรสและชีวิตครอบครัวดีกว่าผู้ที่ไม่ใช่ข้าราชการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ยังพบว่าความมีเหตุผลเกี่ยวกับการสมรสและชีวิตครอบครัวในสังคมไทยมีแนวโน้มสูงขึ้น และ รุจี อรุณศิลป์ (2521 : 137 – 143) พบว่า บุคคลที่มีระดับการศึกษาสูงจะมีอายุแรกสมรสโดยเฉลี่ยสูง ซึ่งงานวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่าระดับการศึกษานั้นมีผลต่อความคิดและมุมมองการใช้ชีวิตของบุคคล แต่จากการวิจัยในครั้งนี้พบว่าพนักงานที่มีระดับการศึกษาสูงกับพนักงานที่มีระดับการศึกษานกลางมีทัศนคติในการมีคู่ครองไม่แตกต่างกัน ซึ่ง จากการศึกษานี้ของ สุมิตรา รัฐประสาธ (2537) พบว่าความคล้อยคลึงของภูมิหลังทางสังคมของคู่สมรสด้านการศึกษามีความสัมพันธ์กับความมั่นคงในชีวิตสมรส และ บุญประครอง ภาณุรัตน์ (2531) ศึกษาพบว่าวุฒิการศึกษา อายุที่สมรส ไม่มีความสัมพันธ์กับความไม่มั่นคงในชีวิตสมรส

4. พนักงานที่มีอายุน้อยมีทัศนคติในการมีคู่ครองดีกว่าพนักงานที่มีอายุมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลข้อนี้ไม่เป็นไปตามสมมุติฐาน แต่ได้ผลกลับกับสมมุติฐานข้อ 4 ที่ว่าพนักงานที่มีอายุน้อยมีทัศนคติในการมีคู่ครองดีกว่าพนักงานที่มีอายุมาก จากการศึกษาแสดงให้เห็นว่าอายุน้อยส่งผลหรือมีอิทธิพลต่อการมีคู่ครอง เนื่องจากบุคคลที่ทำงานมานาน ก็จะมีประสบการณ์ในด้านชีวิตการทำงาน มีความพร้อม มีความเข้าใจในสิ่งต่างๆได้ดี การเลือกคู่ครองก็เลยเลือกคู่ครองจากบุคคลนั้นสามารถเป็นผู้นำมีความตั้งใจในการทำงาน สามารถเลี้ยงครอบครัวได้

5. พนักงานที่มีรายได้น้อยมีทัศนคติในการมีคู่ครองดีกว่าพนักงานที่มีรายได้มาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลข้อนี้ไม่เป็นไปตามสมมุติฐาน แต่ได้ผลกลับกับสมมุติฐานข้อ 5 ที่ว่าพนักงานที่มีรายได้มากมีทัศนคติในการมีคู่ครองดีกว่าพนักงานที่มีรายได้น้อย เนื่องจากบุคคลที่มีรายได้ที่เหมาะสมเพียงพอ จะทำให้สามารถตอบสนองความจำเป็นพื้นฐานในชีวิตได้ ดังนั้นรายได้จึงนับเป็นปัจจัยสำคัญที่จะส่งผลต่อวิถีการดำเนินชีวิต และภาวะสุขภาพจิตของบุคคล โดยเฉพาะคนในสังคมเมือง และจากการศึกษาในครั้งนี้พบว่าพนักงานที่มีรายได้มาก ส่วนมากจะเป็น

พนักงานที่มีอายุมากด้วย และจะมีความเห็นต่อการมีคู่ครองที่ไม่ดี แต่ในทางตรงกันข้ามพนักงานที่มีรายได้น้อยยังมีความเห็นในเรื่องการมีคู่ครอง การเลือกคู่ในทิศทางที่ดีกว่า และจากการศึกษาของ กัญญา แสงสุชาติ (2510 : ง) ศึกษาพบว่ารายได้ของหนุ่มสาวเป็นอุปสรรคที่สำคัญของการสมรส โดยชายที่เป็นผู้นำครอบครัว ต้องทำหน้าที่หารายได้มาสู่ครอบครัว และ Philips Cutright (1971 : 296 – 299) ได้พบว่ารายได้ของครอบครัวมีผลกระทบกับความพึงพอใจในชีวิตสมรส และคู่สมรสที่มีรายได้สูงจะมีความมั่นคงในชีวิตสมรสมากกว่าผู้ที่มีรายได้ต่ำ นอกจากนั้น การศึกษาของ Wilcoxon และ Hovestadt (1983 : 431 – 434) ยังพบว่ารายได้ของครอบครัวมีความสัมพันธ์กับการปรับตัวในชีวิตสมรส นอกจากนี้ ฟีดแมน และ คอมส์ (Freedman and Combs. 1966 : A) อธิบายว่ารายได้สูงจะเป็นปัจจัยส่งเสริมความสามารถในการสะสมทรัพย์สินในรูปแบบของการออม การลงทุน และการใช้ดุลยพินิจภายในบ้าน ดังนั้นภาวะที่ส่งเสริมให้คู่สมรสรู้สึกถึงความมั่นคงในชีวิตจะทำให้เกิดความพึงพอใจในชีวิตสมรสขึ้น และ ชรินทร์ สุวินทรากร (2536) พบว่าปัญหาค่าใช้จ่ายภายในเป็นสาเหตุสำคัญอันดับสองของชีวิตคู่ในการหย่าร้าง และ เอมอร มณีวัฒนา (2538) ได้ศึกษาสัมพันธ์ภาพกับคุณภาพชีวิตสมรส พบว่ารายได้ของครอบครัวมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับสัมพันธภาพของชีวิตของคู่สมรส และนอกจากนี้ Lock (1951 ; อ้างอิงจาก ชัยรินทร์ สุวินทรากร. 2536 : 16) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างคู่สมรสที่มีความสุข และคู่สมรสที่หย่าร้าง พบว่าถ้ารายได้ของคู่สมรสเพียงพอต่อความต้องการของครอบครัวแล้วจะช่วยลดจำนวนการหย่าร้าง ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า การหย่าร้างมักเกิดขึ้นกับผู้ที่มีสถานภาพเศรษฐกิจสังคมต่ำมากกว่าและความแตกต่างกันทางสถานภาพเศรษฐกิจสังคมของคู่สมรส ย่อมมีแนวโน้มที่จะเกิดการหย่าร้างสูงกว่าคู่สมรสที่มีสถานภาพเศรษฐกิจและสังคมที่คล้ายคลึงกัน

6. พนักงานที่มีความใกล้เคียงกันมากมีทัศนคติในการมีคู่ครองดีกว่าพนักงานที่มีความใกล้เคียงกันน้อย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานข้อ 6 และผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ของดวงเดือน พันธุมนาวิน (2523 : 80) ที่กล่าวว่ามิตรภาพของบุคคลจะเกิดขึ้นได้เมื่อบุคคลสองคนอยู่ในสถานที่ใกล้เคียงกัน เช่น บ้านใกล้เคียงกัน คนทำงานที่ในสถานที่เดียวกัน และจากการศึกษาของ โคเลอร์ (Koller. 1948 : 613 ; อ้างอิงจาก สรินยา แก้วจินดา. 2544 : 53) ได้ศึกษาการจดทะเบียนสมรสที่โคลัมเบียและไฮโอ จำนวน 2,000 ราย พบว่าความใกล้กันทางที่อยู่อาศัยเข้ามามีบทบาทในการเลือกคู่ครองมิใช่น้อย และ อิลส์เวิร์ท (Ellsworth. 1984 : 444 ; อ้างอิงจาก สรินยา แก้วจินดา. 2544 : 54) ได้ศึกษาความใกล้ชิดในเมืองเล็กๆของซิมเบริกคอนเนคติกัท พบว่าความเป็นไปได้ของการแต่งงานระหว่างบุคคลขึ้นอยู่กับความใกล้ชิดทางถิ่นที่อยู่อาศัยมีผลต่อการเลือกคู่ครองของประชากรในเมืองนั้น และ เวล (Well. 1984 : 83 ; อ้างอิงจาก สรินยา แก้วจินดา. 2544 : 54) ศึกษาในเรื่องความใกล้ชิดของคู่ครองที่จดทะเบียนสมรส พบว่าความใกล้ชิดที่ได้จากหลักฐานการศึกษาทางสังคมวิทยา ในหลายๆครั้งนั้นคู่ครองที่จดทะเบียนสมรสได้รับการชี้ให้เห็นว่า ส่วนมากของการ

เลือกคู่ครองมักมาจากความใกล้ชิดเป็นหลัก เช่น อยู่ในหมู่บ้านเดียวกันหรือชาวชนบทมักจะแต่งงานกับชาวชนบทด้วยกัน และ กิตีมา วิศวพลานนท์ (2543 : 62) ศึกษา ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกคู่ครองของพนักงานหญิงในโรงงานอุตสาหกรรม พบว่าพนักงานหญิงเลือกคู่ครองที่มีอายุใกล้เคียงกันมากกว่าเลือกคู่ครองที่มีอายุต่างกัน ซึ่ง คลาร์ก (Clark. 1952 : 17) ได้ศึกษาความใกล้ชิดของคู่สมรสใน 143 คู่ ที่มาจดทะเบียนสมรสในอเมริกา เขารายงานว่ามีระดับของความใกล้ชิดระหว่างคู่สมรสมีถิ่นที่อยู่อาศัยเดียวกัน

7. พนักงานที่มีความเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นมากมีทัศนคติในการมีคู่ครองดีกว่าพนักงานที่มีความเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นน้อย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานข้อ 7 และผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ของดวงเดือน พันธุมนาวิน (2523 : 81) ที่กล่าวถึงด้านความเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นว่าบุคคลที่สามารถก่อประโยชน์ให้ผู้อื่นได้ ย่อมจะเป็นที่รักใคร่ชอบพองของคนเหล่านั้น ซึ่งเป็นหลักของการเสริมแรงที่ว่าบุคคลจะเลือกคบผู้ที่ทำให้ตนได้กำไรในการคบหาที่สามารถใช้เป็นบ่อเกิดของมิตรภาพ และผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ สุมาลี บำรุงสุข (2535 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาพบว่าสถานะทางสังคมมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงในการเลือกคู่ครอง โดยพ่อแม่จะผลักดันเอาปัจจัยเหล่านี้เป็นเหตุผลในการเลือกคู่ครองของศตวรรษนี้ การประสบความสำเร็จทางธุรกิจจึงกลายเป็นสิ่งสำคัญสำหรับสังคมปัจจุบัน

8. พนักงานที่มีความคล้ายคลึงกันทางบุคลิกภาพและทัศนคติมากมีทัศนคติในการมีคู่ครองดีกว่าพนักงานที่มีความคล้ายคลึงกันทางบุคลิกภาพและทัศนคติน้อย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานข้อ 8 และทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ของดวงเดือน พันธุมนาวิน (2523 : 83) ที่กล่าวถึงด้านความคล้ายคลึงกันของบุคคลว่า จากการสังเกตคู่รักคู่สมรสนั้น ส่วนมากจะมีลักษณะต่างๆทั้งทางร่างกาย ทางสังคม และทางจิตใจที่คล้ายคลึงกันหลายประการ การที่บุคคลมีลักษณะสำคัญที่คล้ายคลึงกันเช่นนี้จึงเป็นเหตุให้เกิดความสนใจชอบพอกัน และทฤษฎีการเลือกคู่ครองที่กล่าวถึงความคล้ายคลึงกันในการเลือกคู่ครองว่าบุคคลมีแนวโน้มที่จะเลือกผู้ที่มีความคล้ายคลึงกับตนเองหรือมีความเหมือนกันในลักษณะต่างๆเช่น ทางกายภาพ ทางสติปัญญา ทางทัศนคติ ทางบุคลิกภาพและอารมณ์ (Kirkpatrick. 1955 : 302) และผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ James W. Vander Zandon (1979 : 422 ; อ้างอิงจาก กิตีมา วิศวพลานนท์. 2543 : 62) ได้ศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะ เช่น อายุ เชื้อชาติ ศาสนา ทัศนคติ การศึกษา และเรื่องอื่นๆที่เกี่ยวข้องก็พบว่าส่วนมากคนที่สมรสกันเลือกคนที่มีย่อคล้ายๆกัน และ อัจฉรา ภาติกะวัยวัฒน์ (2522 : 107) ได้ศึกษาการเลือกคู่ครองของข้าราชการกรุงเทพมหานครที่สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัย ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ข้าราชการชายและหญิงส่วนใหญ่ส่วนใหญ่เลือกแต่งงานกับบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมือนหรือใกล้เคียงกันในด้าน อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพทางเศรษฐกิจที่ดีและสังคมครอบครัว และ จันทชนก สายสมบัติ (2541 : 90) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการเลือกคู่ครองของนายทหารสังกัด บก.ทหารสูงสุด

ผลการศึกษารูปได้ว่า ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการเลือกคู่ครองคือ อายุ ศาสนา สถานภาพทางสังคม ความใกล้ชิด การเลือกคู่ครองด้วยตนเองและบุคลิกลักษณะ

9. พนักงานที่มีสุขภาพจิตดีมีทัศนคติในการมีคู่ครองดีกว่าพนักงานที่มีสุขภาพจิตไม่ดีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานข้อ 9 และผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับ ธัญญา สนิทวงศ์ ณ.อยุธยา (2540 : 42) ได้ศึกษาทัศนคติกับลักษณะทางครอบครัว ผลการวิจัยพบว่า ทัศนคติมีความสัมพันธ์กับความสัมพันธ์ในครอบครัวและการใช้เวลาในครอบครัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และนอกจากนี้ยังได้ศึกษาสุขภาพจิตกับลักษณะของครอบครัว พบว่าสุขภาพจิตมีความสัมพันธ์กับการใช้เวลาในครอบครัว โดยผู้มีสุขภาพจิตค่อนข้างปกติหรือระดับดีจะมีการใช้เวลาในครอบครัวมาก ขณะที่กลุ่มที่มีปัญหาสุขภาพจิตจะมีการใช้เวลาในครอบครัวน้อย และ อมราวดี ณ.อุบล (2544 : 5) ศึกษาสุขภาพจิตของนักเรียนวัยรุ่นที่มีลักษณะครอบครัวการอบรมเลี้ยงดูและสัมพันธ์ภาพในครอบครัวต่างกัน พบว่านักเรียนวัยรุ่นที่มีสัมพันธ์ภาพในครอบครัวดีมีสุขภาพจิตดีกว่านักเรียนวัยรุ่นที่มีสัมพันธ์ภาพในครอบครัวไม่ดีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ นางเยาว์ จุลชาติ (2537 : 36) ศึกษาลักษณะบางประการของครอบครัวที่มีผลต่อการเจ็บป่วยทางจิต พบว่าครอบครัวปกติจะมีพฤติกรรมสุขภาพดีกว่าครอบครัวผู้ป่วยจิตเวช และ จินตนา ยูนิพันธุ์ (2535) กล่าวว่าครอบครัวที่มีความรัก ความสนใจ ความอบอุ่นใจให้แก่สมาชิกนอกจากจะช่วยส่งเสริมสุขภาพจิตแล้วยังสามารถป้องกันการเจ็บป่วยได้อีกด้วย

10. อำนาจในการทำนายทัศนคติในการมีคู่ครองของกลุ่มตัวอย่าง จากตัวแปรปัจจัยทางชีวสังคม 5 ตัวแปร ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อายุงาน รายได้ และตัวแปรโอกาสในการสร้างมิตรภาพ 3 ตัวแปร ได้แก่ ความใกล้ชิดเคียงกัน ความเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น ความคล้ายคลึงกันทางบุคลิกลักษณะและทัศนคติ และตัวแปรสุขภาพจิต เมื่อนำมาเข้าสู่สมการทำนาย พบว่า ตัวแปรที่สามารถอธิบายความแปรปรวนของคะแนนทัศนคติในการมีคู่ครองของกลุ่มตัวอย่างได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 3 ตัวแปรคือ อายุ โอกาสในการสร้างมิตรภาพ และเพศ ซึ่งร่วมกันทำนายทัศนคติในการมีคู่ครองได้ร้อยละ 30.1 ส่วนตัวแปร ระดับการศึกษา อายุงาน รายได้ และสุขภาพจิต พบว่าไม่สามารถทำนายทัศนคติในการมีคู่ครองของกลุ่มตัวอย่างได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบว่าตัวแปรใดสำคัญที่สุดในการทำนายทัศนคติในการมีคู่ครอง พบว่า โอกาสในการสร้างมิตรภาพ (มีค่า β เป็น .34) มีความสำคัญที่สุดในการทำนายรองลงมาก็คือ อายุและเพศ (มีค่า β เป็น -.31 และ .24) และผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ของดวงเดือน พันธุมนาวิน (2523 : 81) ที่กล่าวถึงโอกาสในการสร้างมิตรภาพว่ามิตรภาพบุคคลของคู่ใดคู่หนึ่งจะเกิดขึ้นได้ 3 ประเภทคือ การอยู่ใกล้ชิดเคียงกัน ความเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น ความคล้ายคลึงกัน ในด้านอายุนั้น อายุจัดเป็นตัวแปรที่สะท้อนให้เห็นถึงภูมิหลังและประสบ การณ์ที่ผ่านมา คู่ครองที่มีวัยต่างกันเรื่องอายุก็เป็นปัจจัยที่ควรนำมา

พิจารณาเพราะการที่คนสองคนมีอายุที่ต่างกันมากมาร่วมชีวิตอยู่ด้วยกันปัญญาย่อมเกิดเป็นธรรมดา (วิชาเพ็ญ เจียสกุล. 2542 : 71) ดังที่มีผู้ศึกษาดังนี้ ภัสสร ลิมานนท์ และคณะ (2529 : 38) ศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาดำกว่าปริญญาตรีจนถึงปริญญาโท ส่วนใหญ่เห็นว่าอายุแต่งงานที่เหมาะสมของชายควรจะอยู่ในช่วง 26 – 30 ปี และรองลงไปเห็นว่าอายุช่วง 31 – 35 ปี น่าจะเป็นอายุการแต่งงานที่เหมาะสม และอายุแต่งงานที่เหมาะสมของหญิงมีผู้ให้ความเห็นที่แตกต่างกันออกไปตามระดับการศึกษา โดยส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างที่สำเร็จการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรีเห็นว่าช่วงอายุที่เหมาะสม 21 – 25 ปี ผู้ที่สำเร็จการศึกษาปริญญาโทอายุการแต่งงานของผู้หญิงน่าจะเป็นช่วง 26 – 30 ปี ซึ่งความแตกต่างนี้น่าจะเกิดจากอิทธิพลของระดับการศึกษาที่สูงกว่า ที่ทำให้เห็นว่าผู้หญิงไม่ควรแต่งงานเมื่ออายุน้อย ส่วน สุวิทย์ รุ่งวิสัย (2531 : บทคัดย่อ) ศึกษาพบว่าอายุที่เหมาะสมแก่การแต่งงานเห็นว่าอายุ 24 ปี ส่วนช่วงอายุที่ควรแต่งงานในระดับรองลงไปได้แก่อายุ 27 ปี สำหรับเพศหญิง และอายุ 30 ปี สำหรับเพศชาย และเห็นว่าคู่สมรสควรจะมีฐานะทางเศรษฐกิจ การศึกษาและสังคมใกล้เคียงกัน และ นิตยา รุ่งสถิต (2544 : 64) ศึกษาพบว่า ดาราวิทยุรุ่นไทยมีค่านิยมเกี่ยวกับการสมรสส่วนใหญ่คาดหวังที่จะแต่งงานในอนาคต โดยเน้นความรัก ความเข้าใจเป็นอันดับแรก โดยอายุแรกสมรสโดยเฉลี่ยที่กลุ่มตัวอย่างคิดว่าเหมาะสมที่สุดคือ 26.6 ปี ด้านเพศ จริยา พงษ์วิวัฒน์ (2516 : 128 - 132) ศึกษาพบว่านักศึกษาชายมีทัศนคติที่ดีต่อการคบเพื่อนต่างเพศ การเลือกคู่ครอง การอยู่เป็นโสด และการแต่งงาน โดย สุรพล ปธานวนิช (2534) ศึกษาพบว่าเมื่อจำแนกความแตกต่างระหว่างเพศชายและเพศหญิงแล้ว เพศชายให้ความสำคัญกับรูปร่างหน้าตา ส่วนเพศหญิงให้ความสำคัญกับการมีความขยันรักความก้าวหน้า ระดับการศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจสังคมและต้องมีเชื้อชาติเดียวกัน

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้ทำให้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้และข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากการศึกษาครั้งนี้ เป็นที่น่าสังเกตว่าตัวแปรเพศ พบว่าเพศหญิงที่มีอายุมากมีทัศนคติในการมีคู่ครองเป็นไปในทางลบมากกว่าเพศชาย ซึ่งจะสังเกตได้ว่าในปัจจุบันเพศหญิงแต่งงานช้า ดังนั้นสามารถนำผลการวิจัยไปเป็นข้อมูลการศึกษาสาเหตุที่ทำให้เพศหญิงที่อายุมากแต่งงานช้าและมีทัศนคติที่ไม่ดีในการมีคู่ครองในปัจจุบัน

1.2 ข้อมูลที่ได้เป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์และนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงของการมีคู่ครองที่มีความสุขประสบความสำเร็จ จึงควรให้ความสนใจตั้งแต่การเริ่มรู้จักและคบกัน การเลือกคู่ครอง เพื่อเป็นพื้นฐานในการแต่งงานต่อไป

1.3 ผลการศึกษาครั้งนี้ชี้ถึงแนวโน้มทัศนคติในการมีคู่ครองของคนหนุ่มสาวผู้เป็นปัญญาชนและเป็นความหวังและอนาคตของครอบครัว สังคม ดังนั้นหากเกิดทัศนคติที่ไม่ดีในการมีคู่ครอง ทุกฝ่ายจึงควรร่วมมือป้องกัน และแก้ไขปัญหา ในขณะเดียวกันก็ควรส่งเสริมการเลือกคู่ครองให้เหมาะสมด้วย

1.4 ครอบครัวควรจะมีบทบาททั้งทางตรงและทางอ้อม ในการส่งเสริมและให้ความรู้ความเข้าใจถึงเรื่องการมีคู่ครอง เพื่อให้มีความคิดที่ถูกต้องเหมาะสม

1.5 ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ทั้งหมดพอสรุปได้ว่า ตัวแปรโอกาสในการสร้างมิตรภาพ อันได้แก่ ความใกล้ชิดเคียงกัน ความเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น ความคล้ายคลึงกัน เป็นตัวแปรสำคัญที่ทำให้บุคคลตัดสินใจเลือกบุคคลใดบุคคลหนึ่งมาเป็นคู่ครอง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลและข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์จากกลุ่มตัวอย่างมาเป็นข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

2.1 การวิจัยครั้งนี้ ศึกษาจากตัวอย่างเฉพาะกลุ่มที่มีอาชีพเดียวกัน คือ พนักงานการสื่อสารแห่งประเทศไทย กองโทรคมนาคม ตัวอย่างที่ศึกษาจึงขาดความหลากหลายในคุณลักษณะต่างๆของตัวแปร ผลการวิจัยจึงมีขอบเขตจำกัด ดังนั้นในการทำวิจัยครั้งต่อไปควรจะศึกษากับกลุ่มตัวอย่างที่หลากหลายอาชีพ

2.2 การศึกษาครั้งต่อไปควรจะศึกษาผู้ที่แต่งงานแล้วบ้าง เพราะจะมีเรื่องราวต่างๆ และประสบการณ์ในชีวิตคู่เกี่ยวกับการมีคู่ครองได้เป็นอย่างดี

2.3 การตั้งคำถามในแบบสอบถามควรเป็นคำถามที่ง่ายต่อความเข้าใจ และไม่ซับซ้อน ซึ่งจะสามารถทำให้ผู้ตอบมีความเข้าใจ ตัดสินใจง่ายต่อการตีความหมายและแปลผลการวิจัยด้วย

2.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนอกจากแบบสอบถามแล้วควรจะมีวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเพื่อให้ได้รายละเอียดเพิ่มขึ้น

2.5 ควรศึกษาถึงอิทธิพลของตัวแปรอื่นๆ เช่น การอบรมเลี้ยงดู อิทธิพลจากบุคคลภายนอก เช่น พ่อ แม่ ญาติ-พี่น้อง เพื่อน และความฉลาดทางอารมณ์ ซึ่งอาจมีผลต่อทัศนคติเกี่ยวกับการมีคู่ครอง

2.6 ตัวแปรอื่นๆ ที่ควรนำมาศึกษาครั้งต่อไปเพื่อให้การศึกษาเรื่องดังกล่าวสามารถครอบคลุมตัวแปรที่เกี่ยวข้องได้มากขึ้น เพื่อให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์มากขึ้นควรคัดเลือกตัวแปรด้านปัจจัยทางชีวสังคม เฉพาะที่น่าจะมีอิทธิพลเกี่ยวข้องกับกลุ่มตัวอย่าง เช่น เพศ อายุ การศึกษา รายได้ เพื่อจำกัดไม่ให้มีตัวแปรที่ไม่เกี่ยวข้องกันมากเกินไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- ✓ กมลรัตน์ หล้าสูงรัง. (2527). จิตวิทยาสังคม. ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- กมลลา แสงสีทอง. (2525). แนวความคิดเกี่ยวกับการเลือกคู่ครอง. วารสารสังคมวิทยา มนุษยวิทยา.
- กรมการแพทย์. (2529). ดรรชนีงานวิจัยอนามัยแม่และเด็ก. ศูนย์ประมวลข่าวสารกองอนามัย ครอบครัว กระทรวงสาธารณสุข.
- กรพินธุ์ พรหมศิริ. (2537). ปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจที่มีผลกระทบต่อทางเลือกคู่ครอง ของนายทหารเรือ. วิทยานิพนธ์ สส.ม. (สังคมวิทยาและมนุษยวิทยา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- กระทรวงสาธารณสุข. (2537). คู่มือคู่สมรส. โครงการให้ความรู้คู่สมรสโดยใช้หนังสือคู่มือ กองส่งเสริมสุขภาพอนามัย กรุงเทพมหานคร.
- ก่อ สวัสดิพานิชย์. (2518). ความสัมพันธ์ในครอบครัว. สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิชย์.
- กัญญา แสงสุชาติ. (2510). การเปรียบเทียบค่านิยมทางสังคมระหว่างผู้ใหญ่และหนุ่มสาวใน ระดับการศึกษาสูงเกี่ยวกับครอบครัวและการสมรส. วิทยานิพนธ์ กศ.บ. (จิตวิทยา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- กิตติมา วิศวะพานนท์. (2543). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทางเลือกคู่ครองของพนักงานหญิงในโรงงานอุตสาหกรรม. วิทยานิพนธ์ สส.ม. (สังคมวิทยา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- เกียรติวรรณ อมาตยกุล. (2528). ชีวิตการแต่งงานและความสุข. พิมพ์ครั้งที่ 1 สำนักพิมพ์ สันติภาพ.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2544). เลือกคู่ครองรัก. สำนักพิมพ์ซัคเซสมีเดีย.
- _____. (2544). "ชีวิตคู่ควรอยู่อย่างมีเป้าหมาย", แม่และเด็ก. 25(357).
- เกษม ดันติผลาชีวะ. (2538). สุขภาพจิตครอบครัว. สำนักพิมพ์บุ๊คแบงก์.
- เกสรี่ โปรดธนาสารและคณะ. (2544). ทศนคติในการเลือกคู่ครองของบุคคลวัยทำงาน. รายงานการวิจัย ภาควิชาจิตวิทยาพัฒนาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ✓ เกสรี่ โปรดธนาสาร. (2545). โอกาสในการสร้างมิตรภาพและสุขภาพจิตที่มีต่อทศนคติในการมี คู่ครองของบุคคลวัยทำงาน. รายงานการวิจัย ภาควิชาจิตวิทยาพัฒนาการ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ชนินฐา โพชนุกูล. (2521). ทศนคติของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยต่อการเลือกคู่ครองและการ

- วางแผนครอบครัว. วิทยานิพนธ์ สส.ม. (สังคมวิทยาและมนุษยวิทยา) กรุงเทพฯ :
 บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- งามตา วรินทร์านนท์. (2544, 1 พฤษภาคม). "การวิเคราะห์ปัจจัยเชิงเหตุของคุณภาพชีวิต
 สมรสในครอบครัวไทย", วารสารพฤติกรรมศาสตร์. 7(1) : 83-85.
- _____. (2544, พฤศจิกายน). "ปัจจัยเชิงเหตุของคุณภาพชีวิตสมรสด้านความสัมพันธ์
 ระหว่างคู่สมรสในกรุงเทพฯ", วารสารแม่และเด็ก. 25(359).
- จริยา พงษ์วิวัฒน์. (2516). การศึกษาความรู้ ทักษะและความต้องการของนักศึกษาปีที่ 1
 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ในเรื่องเพศศึกษา. วิทยานิพนธ์ (สังคมสงเคราะห์ศาสตร์)
 กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- จุฑานาฏ ผดุงเจริญ. (2543). อิทธิพลของรูปแบบการสื่อสารภายในครอบครัวที่มีต่อทัศนคติ
 ในการเลือกคู่ครองและการสมรส : ศึกษาเฉพาะนักศึกษาปริญญาโท ของมหาวิทยาลัยใน
 เขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ สส.ม. (สื่อสารมวลชน) กรุงเทพฯ : บัณฑิต
 วิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- จินตนา เฟื่องชูนุก. (2524). การศึกษาเปรียบเทียบความทันสมัยระหว่างผู้ใหญ่และวัยรุ่นด้าน
 การศึกษาการอบรมสั่งสอนและการเลือกคู่ครอง. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (ศึกษาศาสตร์)
 กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ถ่ายเอกสาร.
- จารุณี สงขกุล. (2523). เอกสารประกอบการสอนวิชาสุขภาพในครอบครัว = Family Health.
 ภาควิชาสุขศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ฉันทนา วุฒิกิจจารี. (2544). การศึกษาปัจจัยก่อนการสมรส ปัจจัยการเลือกคู่ครองและ
 ทัศนคติต่อการสมรสระหว่างแรงงานที่จดทะเบียนสมรสและไม่จดทะเบียนสมรส : ศึกษา
 กรณีแรงงานในนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบังจังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การจัด
 การโครงการสวัสดิการสังคม) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิม
 พระเกียรติ. ถ่ายเอกสาร.
- ฉันทชนก สายสมบัติ. (2541). ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อทางเลือกคู่ครองของนายทหารสังกัด
 บก.ทหารสูงสุด. วิทยานิพนธ์ สส.ม. (สังคมวิทยาและมนุษยวิทยา) กรุงเทพฯ : บัณฑิต
 วิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ไฉน มีริยะเกิด. (2529). การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองของนักเรียนวัยรุ่นที่มา
 จากครอบครัวชั้นกลางกับเด็กวัยรุ่นที่มาจากครอบครัวชั้นต่ำ. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
 กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ชัยวัฒน์ ปัญจพงษ์. (2521). ประชากรศาสตร์และประชากรศึกษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนา
 พานิชย์.
- เชิดศักดิ์ โฉมาสินธุ์. (2520). การวัดทัศนคติและบุคลิกภาพ. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทาง
 การศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ดวงมัลย์ เริกสำราญ. (2519). สุขภาพจิตศึกษา. แผนกเผยแพร่และนิเทศความรู้

ศูนย์สุขวิทยาจิต.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2523). พฤติกรรมศาสตร์ 1. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจักษ์ปัจฉิม. (2524). ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว
กับสุขภาพจิต. รายงานการวิจัย สถาบันพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทร
วิโรฒ ประสานมิตร (26).

ทวีรัสมิ ธนาคม. (2524). ครอบครัวสัมพันธ์. โรงพิมพ์วิบูลย์กิจการพิมพ์.

_____. (2529). ตำราครอบครัวสัมพันธ์. สมาคมคหเศรษฐศาสตร์ แห่งประเทศไทยใน
พระบรมราชูปถัมภ์.

ทวีศักดิ์ ถิระบัญชาศักดิ์. (2544). การศึกษาความคิดเห็นต่อการคบเพื่อนต่างเพศ การเลือกคู่
ครองและการสมรสของนักเรียนนายร้อยตำรวจ. สารนิพนธ์. สส.ม. (การจัดการโครงการ
สวัสดิการสังคม) กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ. ถ่ายเอกสาร.

ทัศนียา วงศ์จันทร์. (2544). ความคิดเห็นของสตรีในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ที่มีต่อการ
สมรส. รายงานการวิจัย มหาวิทยาลัยพายัพ. ถ่ายเอกสาร.

ธัญญา สนิทวงศ์ ณ.อยุธยา. (2540). การศึกษาด้านความมั่นคงทางครอบครัวของกลุ่มแรง
งานในภาคอุตสาหกรรม พาณิชยกรรมและบริการในจังหวัดสมุทรปราการ. รายงานการ
วิจัย กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ. ถ่ายเอกสาร.

นงเยาว์ จุลชาติ. (2537, พ.ศ.-ส.ศ.). โรงพยาบาลศรีธัญญา.

นวลศิริ เปาโรหิตย์. (2543). รักให้เป็น. สำนักพิมพ์ดับเบิลนายน์ พรินติ้ง จำกัด.

_____. (2543). ศิลปะการสร้างมิตรภาพ. สำนักพิมพ์ดับเบิลนายน์ พรินติ้ง จำกัด.

นวลละออ สุภาพล. (2523). เอกสารประกอบการสอนวิชาจิตวิทยาพัฒนาการเบื้องต้น. ภาค
วิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

นิตยา รุ่งสกลิต. (2544). ค่านิยมเกี่ยวกับการสมรสของดาราวัยรุ่นไทย. วิทยานิพนธ์ วม.ม.
(ประชากรศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.

✓นิยม บุญมี. (2530). ครอบครัวสัมพันธ์. ภาควิชาคหกรรมศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตมหาสารคาม.

บุญวดี เพชรรัตน์. (2527). การศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติต่อการมีคู่ครองของเด็กวัยรุ่นที่มา
จากครอบครัวแตกแยก. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

บุญประครอง ภาณุรัตน์. (2531). ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความไม่มั่นคงในชีวิตสมรส : ศึกษา
กรณีสตรีที่สมรสแล้ว ภาครัฐบาล รัฐวิสาหกิจและเอกชน. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ
: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ปราณี रामสูต. (2528). จิตวิทยาวัยรุ่น. กรุงเทพฯ : ศิลปาบรรณาการ.

✓ประภาเพ็ญ สุวรรณ. (2520). ทศนคติ : การวัด การเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย.

สำนักพิมพ์ไทย.

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. (2530). *สุขภาพจิตเบื้องต้น*. ตำราอุดมศึกษา โครงการส่งเสริมการ
แต่งตำรา ทบวงมหาวิทยาลัย.

ฝน แสงสิงแก้ว. (2522). *เรื่องของสุขภาพจิต*. กรุงเทพฯ : ชวนพิมพ์.

พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์. (2530). *จิตวิทยาครอบครัว*. (เอกสารประกอบคำสอนวิชา 417)
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

_____. (2540). *จิตวิทยาครอบครัว*. พิมพ์ครั้งที่ 4 (เพิ่มเติม) กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พิมพ์พรรณ สุรนันท์. (2535). *คุณภาพชีวิตสมรส : ศึกษาเฉพาะกรณีข้าราชการสังกัดกรม
ประชาสัมพันธ์ กรมการพัฒนาชุมชนและสำนักผังเมือง*. วิทยานิพนธ์ สส.ม. (สังคม
วิทยา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

พิศวง ธรรมนันท์. (2523). *สังคมวิทยาเบื้องต้น* (สังคม 101). กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

พะยอม อิงคตานุวัฒน์. (2527). *สุขภาพจิต*. ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พัฒน์ สุจำนงค์. (2540) *ชีวิตการครองเรือน*. โรงพิมพ์วิบูลย์กิจ.

_____. (2540). *จิตวิทยาครอบครัว*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เพ็ญจันทร์ สุขม. (2524). *การสำรวจทัศนคติของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์มหาวิทยาลัยราม
คำแหงที่มีต่อการเลือกคู่ครองและการวางแผนชีวิต (ศึกษากรณีเฉพาะรหัส 21..)*.

วิทยานิพนธ์ กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ถ่ายเอกสาร.

ภารดี นามวงษ์. (2539). *การปรับตัวของสตรีชนบทที่เข้าทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม :
ศึกษาเฉพาะกรณีแรงงานสตรีในโรงงานอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์เขตอุตสาหกรรมโรง
งานจังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. วิทยานิพนธ์ (พัฒนาศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

ภัสสร ลิมานนท์. (2516). *การเปรียบเทียบทัศนคติของบิดามารดาในเขตเมืองและเขตชนบท
ที่มีต่อการเลือกคู่และการตั้งครวเรือนภายหลังการสมรสของบุตร*. วิทยานิพนธ์ สส.ม.
(สังคมวิทยา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

_____. (2521). *ภาวะการสมรสปัญหาไทย*. โครงการประชากรกับการพัฒนา.

_____. (2529). *โครงการวิจัยเรื่องการศึกษาทัศนคติและค่านิยมสตรีไทยเกี่ยวกับการ
สมรส*. สถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

มานี ชูไทย. (2525). *สุขภาพจิต*. ภาควิชาสุขศึกษา คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

เยาวภา กิจวรรณ. (2534). *ผลการสำรวจความรู้ ทัศนคติ และประสบการณ์เกี่ยวกับสุขภาพ
ทางเพศของนักศึกษาระดับวิทยาลัยในจังหวัดตามภาคต่างๆ ปี พ.ศ. 2531*. ฝ่ายพัฒนา
วิชาการวางแผนครอบครัว กองอนามัยครอบครัว กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข.

- โยธิน คันสนนุทธ. (2533). จิตวิทยา. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- รัชนิกร เศรษฐ. (2519). พฤติกรรมและทัศนคติของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เกี่ยวกับ
การมีนัดกับเพื่อนต่างเพศและการเลือกคู่ครอง. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- _____. (2528). สังคมวิทยาชนบท. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิชย์.
- _____. (2532). โครงสร้างสังคมและวัฒนธรรมไทย. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิชย์.
- เรืองใจ เฉลิมชัยกร. (2523). ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงชั้นปีที่ 4 ที่มี
ต่อการเลือกคู่ครอง (ศึกษาเฉพาะกรณีนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์รหัส 204...).
วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาสังคม) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราม
คำแหง. ถ่ายเอกสาร.
- ลลิตา ธีระสิริ. (2536). เรียนรู้ผู้ชายเรื่องของชายที่หญิงพึงรู้. สำนักพิมพ์รวมทรัพย์.
- วรุณี ปิณฑสันต์. (2521). แนวทางไปสู่ความสำเร็จในชีวิตครอบครัว. โรงพิมพ์ไทยวัฒนา
พานิชย์.
- _____. (2525). จิตวิทยาครอบครัวและสวัสดิภาพเด็ก. โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิชย์.
- วารี ว่องพินัยรัตน์. (2516). การเปรียบเทียบความมีเหตุผลเกี่ยวกับการสมรสและชีวิตครอบครัว
ระหว่างผู้มีการศึกษาสูงและผู้มีการศึกษาต่ำ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ครุศาสตร์
มหาบัณฑิต กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- วัฒนา ศรีสัตย์วาจา. (2534). จิตวิทยาทัศนคติ. ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- วิชุดา มาตันบุญ. (2544). การสื่อสารเพื่อการเลือกคู่ของวัยรุ่นที่ชอบเที่ยวกลางคืน.
วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาการศึกษานอกกระบวน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วิทวัส ช่างคร. (2544). ค่านิยมในการเลือกคู่สมรสของชายไทยมุสลิมในชุมชนมัสยิดมหานาค.
วิทยานิพนธ์ สส.ม. (สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- วิภาเพ็ญ เจียสกุล. (2542, 4 ก.ค.-ก.ย.). เกล็ดดูแลรักษา “ความรัก” เพื่อ “เลือกคู่” และ
“ใช้ชีวิตคู่” อย่างมีสิ่งแวดล้อม. 3(4) : 71-72.
- วิดา มาโนช. (2535). การศึกษาทัศนคติเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศการเลือกคู่ครองและ
การสมรสของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายเขต 7 ราชบุรี. ฝ่ายอนามัยโรงเรียน ศูนย์ส่งเสริม
สุขภาพเขต 7 ราชบุรี กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. ถ่ายเอกสาร.
- วิวัฒน์ ศฤกษิฐ. (2536). คลินิกให้คำปรึกษาก่อนสมรส. กองสุติบริเวกรรรม.
- วีระ ไชยศรีสุข. (2533). สุขภาพจิต. สำนักพิมพ์แสงศิลป์.
- ศรันยา เปือกผ่อง. (2542, ก.ย.-ก.ค.). สัมพันธภาพของคู่สมรส. คหเศรษฐศาสตร์. 42(42).
- ศิริสุข ยินหาญ. (2534). แบบแผนการเลือกคู่ครอง : ศึกษาเฉพาะประชากรในเขต
กรุงเทพมหานคร. ปรินญาณินพนธ์. สม.ม. (สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

- ศิริรัตน์ ศิลอาภรณ์. (2545, 26 เมษายน). *หลักเกณฑ์ในการเลือกคู่ครอง*. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : [http : // www. Sanook.com](http://www.Sanook.com)
- ส. อินทรสุศรี. (2543). *นำชีวิตคู่สู่สุข*. สำนักพิมพ์พิมพ์ทอง.
- สุโขทัยธรรมมาธิราช. (2532). *จิตวิทยาทั่วไป*. พิมพ์ครั้งที่ 4. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สุนันต์ ปรีชาमारณ. (2535). *สุขภาพจิตเบื้องต้น*. ภาควิชาสุขศึกษา คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สุภาพรรณ โคตรจรัส. (2527). *การศึกษาเฉพาะรายและการให้คำปรึกษา*. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภา มาลากุล ณ. อยู่ธยา. (2521). *การส่งเสริมสุขภาพจิตเด็ก*. กรุงเทพฯ : สารศึกษาศาสตร์พิมพ์.
- สุภาวดี เตชะเกรียงศักดิ์. (2535). *ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยจัดสรรกับความพึงพอใจในชีวิตสมรสของสตรีสมรสวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่ทำงานแล้วในเขตกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สุมิตรา รัฐประสาธ. (2537). *ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความมั่นคงในชีวิตสมรสของครูสังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สาขาประชากรศึกษา) นครปฐม :มหาวิทยาลัยมหิดล
- สุมาลี บำรุงสุข. (2535). *การเลือกคู่ครองของคนไทยภาคกลางในศตวรรษที่ 20*. วิทยานิพนธ์ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ถ่ายเอกสาร.
- สุรพล ปธานวนิช. (2534). *เกณฑ์การเลือกคู่ครองที่มีผลต่อความมั่นคงของสถาบันครอบครัว มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*. วิทยานิพนธ์ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- สุรางค์ จันทรเณม. (2527). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ : แพรวพิทยา.
- สุวิทย์ รุ่งวิสัย. (2531). *ทัศนคติต่อการเลือกคู่ครองของหนุ่มสาว*. วิทยานิพนธ์ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- สิรินุช เกื้อกุล. (2539). *สุขภาพจิตของสตรีวัยหมดประจำเดือนที่คลินิกวัยหมดประจำเดือน โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (สุขศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- สิรินยา แก้วจินดา. (2544). *การเลือกคู่ของพยาบาลสังกัดโรงพยาบาลของรัฐในกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (ประชากรศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2518). *สุขภาพจิตเบื้องต้น*. โครงการตำรามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก.
- สำนักวิจัยมติชน. (2539, ก.ค.-พ.ย.). *ความรักและการเลือกคู่*. กรุงเทพฯ : หนังสือพิมพ์

มติชนรายสัปดาห์.

อนุลักษณ์ นิติรัช. (2525). *ความคิดเห็นเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศ การเลือกคู่ครอง การสมรสและการหย่าร้างของนักศึกษาวิทยาลัยครูภาคตะวันตก*. วิทยานิพนธ์ วท.ม.

กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.

อลิสตา ชัยเทียนทอง. (2544). *สุขภาพจิตและการปรับตัวของหญิงตั้งครรภ์ที่มารับบริการฝากครรภ์โรงพยาบาลปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

อัจฉรา ภาคะวิวัฒน์. (2522). *การเลือกคู่ครองของข้าราชการกรุงเทพมหานครที่สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัย*. วิทยานิพนธ์ สส.ม. (สังคมวิทยาและมนุษยวิทยา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

อัมพร โอตระกูล. (2543). *สุขภาพจิต*. สำนักพิมพ์วิทย์พัฒน์.

อุดมศิลป์ ศรีแสงนาม. (2530). *คู่มือการสอนเรื่องครอบครัวศึกษา*. สมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทย.

อุบลรัตน์ พิษณุชยะนนท์. (2531). *คุณภาพชีวิตสมรส : ศึกษาเฉพาะกรณีข้าราชการสังกัดกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ สส.ม. (สังคมวิทยาและมนุษยวิทยา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

อัญชลี ศิลาเกษ. (2539). *ลักษณะความสัมพันธ์ในครอบครัวที่ส่งเสริมสุขภาพจิตของนักเรียนมัธยมในเขตเมืองอุบลราชธานี*. อุบลราชธานี : โรงพยาบาลพระศรีมหาโพธิ์.

เอมอร มณีวัฒนา. (2538). *สัมพันธ์ภาพกับคุณภาพชีวิตของคู่สมรส*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (คหกรรมศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

อาโรลด์ ไชรีย็อค เอ็ม . เอ , เอ็ม ดี. (2541). *เคล็ดลับความสุขในชีวิตสมรส*. สนิตวงษ์ แปลและเรียบเรียง สำนักพิมพ์ข่าวประเสริฐ.

✓ Allport, Gordon Willard. (1953). *Becoming Basic Consideration for Psychology of Personality*. New Haven : Yale Univ. Press.

Bell, Robert R. (1963). *Marriage and Family*. The Dorsey Press Inc.

Burgess, Ernest W. & Lock , Harvey J. (1950). *The family*. New York : American Book Co.

Burr, Wesley R. (1973). *Theory Construction and the Sociology of the Family*. New York : Harper & Son.

_____. (1979). *Contemporary Theories About the Family : Research – Based Theories*. New York : Free Press.

Cavan, Shonle Ruth. (1965). *Marriage and Family in the Modern Word*, Second Edition, New York.

- Clark, Alfred C. (1952). *An Examination of the operation of residential Propinquity as a factor in mate Selection*. American Sociological Review.
- Coombs, R.H. (1961). "A Value Theory of Mate Selection." *The Family Life Coordination*. (10) : 51 - 54.
- Freedman,Comb. (1970, February). *Marital Satisfaction over the Family Life Cycle*. *Journal of Marriage and the Family*.
- Kephart, Willism M. (1961). *The family Society, and The Individual*. Boston : Houghton Mifflin Co.
- Kerckhoff, Alan C. (1962). *Socialization and Social Class*. Englewood Cliffs, N.J. Prentice Hall , Inc.
- Kirkpatrick, Clifford. (1955). *The Family*. New York : The Ronald Press Company.
- Landis & Landis . (1975). *Building a Successful Marriage* . Second Edition Prentice Hall Inc , Englewood Cliffs , N.J.
- Landis, Paul H. (1975). *Making thee Most of Marriage*. 4th ed., : Englewood Cliffs, N.J.Prentice Hall , Inc.
- Sprecher, S., Sullivan , Q., & Hatfield , E. (1994). *Mate Selection preferences : Gender differences examined in a national sample*. *Journal of Personality and Social Psychology* ; 66, 1074-1080.
- Sprecher, Susan. (1993). *Sexuality*. Newbury Park : Sage.
- Stinnett, Nick. (1984). *Relationships in Marriage and the Family*. 2nd ed., New York : Macmilan.
- Wells J. Gipson. (1984). *Choices in Marriage & Family*. Piedmont Press.
- Willcoxon, S.A. and Hovestandt, A.J. (1983). *Percieve Health and Similarity of Family of Origin Experiences as Predictors of Dyadic Adjustment for Married Couples*. *Journal of Marital and Family Therapy*.
- Winch, Robert F., and Others. (1974). *Selected Studies in Marriage and the Family*. 4th ed. New York : Holt, Ringhart and Winston.

ภาคผนวก

แบบสอบถาม

คำชี้แจง ขอให้ท่านเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ท่านเห็นว่า ตรงตามความรู้สึกของท่านมากที่สุด คำถามทุกข้อในแบบสอบถามนี้ไม่มีข้อใดถูกหรือข้อใดผิดเป็นเพียงแบบสอบถามที่ตอบตามความคิดและความรู้สึกเท่านั้น ขอให้ท่านตอบคำถามให้ครบทุกข้อ โดยข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามนี้จะถูกเก็บเป็นความลับ และนำมาใช้ประโยชน์จากการศึกษาเท่านั้น สำหรับการวิเคราะห์และนำเสนอของผลข้อมูล จะแสดงออกมาในลักษณะของภาพรวม ไม่ระบุ หรือเฉพาะเจาะจงของใครคนใดคนหนึ่ง และขอขอบคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงที่สละเวลาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยทางชีวสังคม

1. เพศ
☐ ชาย
☐ หญิง
2. อายุปัจจุบันของท่าน.....ปี.....เดือน
3. ระดับการศึกษาสูงสุดของท่าน

☐ ประถมศึกษาตอนต้น	☐ ประถมศึกษาตอนปลาย
☐ มัธยมศึกษาตอนต้น	☐ มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า
☐ ป.ว.ส. , อนุปริญญา	☐ ปริญญาตรี
☐ สูงกว่าปริญญาตรี	
4. อายุงานของท่าน.....ปี.....เดือน
5. รายได้ต่อเดือนของท่าน

☐ ต่ำกว่า 5,000	บาท
☐ 5,001 – 10,000	บาท
☐ 10,001 – 15,000	บาท
☐ สูงกว่า 15,000	บาท

ตอนที่ 2 แบบวัดทัศนคติในการมีคู่ครอง

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความรู้สึกในการมีคู่ครองของท่าน

ข้อ	ข้อคำถาม	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	เห็นด้วย ปานกลาง	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง
1	การมีคู่ครองทำให้คนเรามีชีวิตที่สมบูรณ์มากขึ้น					
2	การมีคู่ครองทำให้ชีวิตอยู่อย่างมีเป้าหมายมากขึ้น					
3	การมีคู่ครองทำให้ชายหญิงมีสังคมที่กว้างขึ้น					
4	การมีชีวิตคู่ทำให้มีความสุข					
5	การมีชีวิตคู่ทำให้มีบุตรหลานเป็นที่พึงในอนาคต					
6	การมีคู่ครองทำให้เกิดความยุ่งยากลำบากใจตามมา					
7	การมีคู่ครองทำให้คนเราขาดความเป็นตัวของตัวเอง					
8	การมีคู่ครองทำให้ชายหญิงรู้คุณค่าของกันและกัน					
9	การมีคู่ครองทำให้เกิดความรู้สึกอับอายปลดปล่อย					
10	การมีคู่ครองทำให้บุคคลเข้าใจตนเองและผู้อื่นมากขึ้น					
11	ข้าพเจ้าดีใจที่มีเพศตรงข้ามมาสนใจข้าพเจ้า					
12	ข้าพเจ้ารู้สึกยินดีที่มีโอกาสเข้าสังคมซึ่งจะนำไปสู่การพบคู่ครอง					
13	ข้าพเจ้ารู้สึกเป็นสุขใจที่คิดว่าวันหนึ่งข้าพเจ้าจะได้แต่งงาน					

ข้อ	ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	เห็นด้วย ปานกลาง	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง
14	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าการแต่งงานเป็นการเริ่มต้น ชีวิตใหม่ที่ดีงาม					
15	ข้าพเจ้าเชื่อว่าการใช้ชีวิตคู่ร่วมกับผู้อื่นจะ ทำให้ชีวิตสมบูรณ์ขึ้น					
16	ข้าพเจ้าเชื่อว่าตัวเองจะประสบความสำเร็จ ในชีวิตคู่					
17	ข้าพเจ้าเชื่อว่าการใช้ชีวิตคู่ทำให้ขาดอิสระ ภาพ					
18	ข้าพเจ้าพอใจที่จะใช้ชีวิตคู่กับคู่ครอง					
19	ข้าพเจ้าเชื่อว่าการมีคู่ครองทำให้บุคคลมี ความสุขในชีวิตมากขึ้น					
20	ข้าพเจ้าพอใจที่จะมีคู่ครองแม้ว่าจะทำให้มี ภารกิจต่างๆเพิ่มขึ้น					
21	ข้าพเจ้าวางแผนที่จะมีคู่ครองเมื่อฐานะมัน คง					
22	ข้าพเจ้าพร้อมที่จะมีคู่ครองเมื่อถึงเวลาอัน สมควร					
23	ข้าพเจ้าพร้อมที่จะมีคู่ครองกับบุคคลที่ เหมาะสม					
24	ข้าพเจ้าพร้อมที่จะร่วมทุกข์ร่วมสุขกับคู่ ครอง					
25	ข้าพเจ้าตั้งใจที่จะอยู่เป็นโสด					
26	ข้าพเจ้าพร้อมที่จะรับภารกิจที่เพิ่มขึ้นจาก การแต่งงาน					
27	ข้าพเจ้าวางแผนว่าเมื่อแต่งงานแล้วควรมี บุตรกี่คน					
28	ข้าพเจ้ามีจุดมุ่งหมายในชีวิตประการหนึ่ง คือการแต่งงาน					

ข้อ	ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	เห็นด้วย ปานกลาง	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง
29	ข้าพเจ้าอ่านหนังสือเกี่ยวกับการเลือกคู่ ครองและการแต่งงานเพื่อนำมาใช้ ประโยชน์กับตนเอง					
30	ข้าพเจ้าคิดว่าการเตรียมตัวสำหรับการมีคู่ ครองเป็นสิ่งจำเป็น					

ตอนที่ 3 แบบวัดโอกาสในการมีคู่ครอง

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความรู้สึกของท่าน

ข้อ	ข้อคำถาม	จริงมาก ที่สุด	จริงมาก	จริงปาน กลาง	ไม่จริง	ไม่จริง เลย
1	ข้าพเจ้าคิดว่าชายและหญิงที่มีบ้านอยู่ใกล้กันมีโอกาสรักกันมากกว่าผู้ที่มีบ้านห่างไกลกัน					
2	ข้าพเจ้าคิดว่าชายและหญิงที่มีบ้านอยู่ใกล้กันมีโอกาสแต่งงานกันมากกว่าผู้ที่มีบ้านห่างไกลกัน					
3	ข้าพเจ้าคิดว่าชายและหญิงที่เรียนมาจากสถาบันเดียวกันมีโอกาสรักกันมากกว่าคนที่อยู่ไกลกัน					
4	ข้าพเจ้าคิดว่าชายและหญิงที่เรียนมาจากสถาบันเดียวกันมีโอกาสแต่งงานกันมากกว่าคนที่อยู่ไกลกัน					
5	ข้าพเจ้าคิดว่าชายและหญิงที่ทำงานที่เดียวกันมีโอกาสรักกันมากกว่าคนที่อยู่ไกลกัน					
6	ข้าพเจ้าคิดว่าชายและหญิงที่ทำงานที่เดียวกันมีโอกาสแต่งงานกันมากกว่าคนที่อยู่ไกลกัน					
7	ข้าพเจ้าคิดว่าคู่ครองที่ประกอบอาชีพเดียวกันมีโอกาสรักกัน					
8	ข้าพเจ้าคิดว่าคู่ครองที่ประกอบอาชีพเดียวกันมีโอกาสแต่งงานกัน					
9	ข้าพเจ้าคิดว่าความใกล้ชิดกันเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการตัดสินใจสำหรับการเลือกคู่ครอง					
10	ข้าพเจ้าคิดว่าความใกล้ชิดกันเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการตัดสินใจสำหรับการแต่งงาน					
11	ข้าพเจ้าเลือกคู่ครองที่มีรายได้มากกว่าข้าพเจ้าเพราะสามารถเลี้ยงดูครอบครัวได้					

ข้อ	ข้อคำถาม	จริงมาก ที่สุด	จริงมาก	จริงปาน กลาง	ไม่จริง	ไม่จริง เลย
12	ข้าพเจ้าเลือกคู่ครองที่มีระดับการศึกษาสูง เพราะสามารถหาเลี้ยงครอบครัวได้					
13	ข้าพเจ้าเลือกคู่ครองโดยพิจารณาถึงความ เหมาะสมของตำแหน่งหน้าที่การงาน					
14	ข้าพเจ้าจำเป็นต้องมีคู่ครองเพื่อคำจุนฐานะ ทางเศรษฐกิจ					
15	ข้าพเจ้าเลือกคู่ครองที่ทำให้ข้าพเจ้าได้รับ การยกย่องและมีเกียรติในสังคม					
16	ข้าพเจ้าเลือกคู่ครองที่ช่วยในด้านการจัด การด้านการเงิน					
17	ข้าพเจ้าเลือกคู่ครองที่มีสถานภาพทาง สังคมสูงเพราะสามารถช่วยเหลือข้าพเจ้า ได้					
18	ข้าพเจ้าเลือกคู่ครองที่สามารถให้ประโยชน์ แก่ข้าพเจ้า					
19	ข้าพเจ้าเลือกคู่ครองที่ทำให้เกิดความมั่น คงในชีวิต					
20	ข้าพเจ้าเลือกคู่ครองที่สามารถดูแลข้าพเจ้า ได้					
21	ข้าพเจ้าเลือกคู่ครองที่เป็นคนสนุกสนาน เหมือนกับข้าพเจ้า					
22	ข้าพเจ้าเลือกคู่ครองที่เป็นคนรักความสงบ เหมือนกับข้าพเจ้า					
23	ข้าพเจ้าเลือกคู่ครองที่มีความคล่องแคล่ว ว่องไวเหมือนข้าพเจ้า					
24	ข้าพเจ้าเลือกคู่ครองที่มีอารมณ์ดีเหมือนกับ ข้าพเจ้า					
25	ข้าพเจ้าเลือกคู่ครองที่มีลักษณะมีความเป็น ผู้นำเหมือนข้าพเจ้า					

ข้อ	ข้อความ	จริงมาก ที่สุด	จริงมาก	จริงปาน กลาง	ไม่จริง	ไม่ จริง เลย
26	ข้าพเจ้าเลือกคู่ครองที่มีความมั่นใจในการแสดงออกเหมือนกับข้าพเจ้า					
27	ข้าพเจ้าเลือกคู่ครองที่มีจิตใจอ่อนโยนเหมือนกับข้าพเจ้า					
28	ข้าพเจ้าเลือกคู่ครองที่สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้ดีเหมือนกับข้าพเจ้า					
29	ข้าพเจ้าเลือกคู่ครองที่มีความมั่นคงทางอารมณ์เหมือนกับข้าพเจ้า					
30	ข้าพเจ้าเลือกคู่ครองที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องต่างๆเหมือนกับข้าพเจ้า					
31	ข้าพเจ้าเลือกคู่ครองที่เห็นประโยชน์ในเรื่องต่างๆเหมือนกัน					
32	ข้าพเจ้าเลือกคู่ครองที่มีความชอบในสิ่งต่างๆเหมือนกัน					
33	ข้าพเจ้าเลือกคู่ครองที่มีความคิดเห็นเหมือนกับข้าพเจ้า					
34	ข้าพเจ้าเลือกคู่ครองที่พร้อมจะทำสิ่งใดๆร่วมกัน					
35	ข้าพเจ้าเลือกคู่ครองที่มีความตั้งใจในสิ่งใดเหมือนกับข้าพเจ้า					

ตอนที่ 4 แบบวัดสุขภาพจิต

คำชี้แจง : ขอให้ท่านประโยคนาให้เข้าใจ แล้วพิจารณาว่าข้อความนี้ตรงกับลักษณะของท่านมากน้อยเพียงใด แล้วให้ขีด (✓) ลงบนเส้นที่มีคำบรรยายจาก ไม่จริงที่สุด ไม่จริง ค่อยข้างไม่จริง ก่อนข้างจริง จริง จริงที่สุด เพียงอย่างเดียวต่อข้อความ

1. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าคุณเองเป็นคนตื่นตันทนง่าย

.....					
ไม่จริงที่สุด	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด

2. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าคุณเองสนใจอะไรไม่ได้นาน

.....					
ไม่จริงที่สุด	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด

3. เวลาทำงานถ้าใครมาส่งเสียงดังข้างๆข้าพเจ้าจะทำอะไรต่อไปไม่ได้

.....					
ไม่จริงที่สุด	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด

4. ข้าพเจ้ามีเรื่องกลุ้มใจอยู่เสมอ

.....					
ไม่จริงที่สุด	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด

5. ข้าพเจ้ารู้สึกลำบากใจถ้าจะต้องตัดสินใจทำอะไรด้วยตนเอง

.....					
ไม่จริงที่สุด	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด

6. ถ้ามีคนมาขัดใจหรือยั่วเพียงเล็กน้อยข้าพเจ้าจะโกรธเอาง่ายๆ

.....					
ไม่จริงที่สุด	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด

7. ข้าพเจ้ารู้สึกกลัวโดยไม่รู้ว่าจะกลัวอะไรอยู่บ่อยๆ

.....					
ไม่จริงที่สุด	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด

8. ข้าพเจ้าบังคับตนเองไม่ค่อยได้

.....					
ไม่จริงที่สุด	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด

9. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าคุณเป็นคนตกใจง่าย

.....					
ไม่จริงที่สุด	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด

10. เวลาดีใจข้าพเจ้ารู้สึกดีใจมาก และเวลาเสียใจข้าพเจ้ารู้สึกเสียใจมาก

.....					
ไม่จริงที่สุด	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด

11. ข้าพเจ้าไม่ค่อยกล้าทำความรู้จักกับคนซึ่งไม่เคยรู้จักกันมาก่อน

.....					
ไม่จริงที่สุด	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด

12. ข้าพเจ้าไม่ชอบพูดเล่นเลย

.....					
ไม่จริงที่สุด	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด

13. บางครั้งข้าพเจ้ารู้สึกว่าตัวเองจะทำอะไรผิดอยู่เสมอ

.....					
ไม่จริงที่สุด	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด

14. เมื่อเข้านอนกลางคืนข้าพเจ้ามักนอนไม่ค่อยหลับเพราะคิดอะไรต่าง ๆ นานา

.....					
ไม่จริงที่สุด	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด

15. บางเวลาข้าพเจ้ารู้สึกอึดอัดอยากจะทำอะไรออกไปดังๆ

.....					
ไม่จริงที่สุด	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด

ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือ

ตาราง 12 ค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดทัศนคติในการมีคู่ครอง จำนวน 30 ข้อ

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Item – total Correlation)	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Item – total Correlation)
1	.70	16	.67
2	.66	17	.18
3	.40	18	.78
4	.68	19	.76
5	.41	20	.71
6	.21	21	.53
7	.21	22	.63
8	.48	23	.50
9	.53	24	.66
10	.55	25	.45
11	.55	26	.57
12	.59	27	.59
13	.67	28	.66
14	.67	29	.40
15	.78	30	.43

ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .93

ตาราง 13 ค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดโอกาสในการมีคู่ครอง จำนวน 35 ข้อ

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Item – total Correlation)	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Item – total Correlation)
1	.34	19	.53
2	.32	20	.51
3	.44	21	.50
4	.39	22	.31
5	.55	23	.53
6	.52	24	.55
7	.48	25	.54
8	.47	26	.54
9	.51	27	.54
10	.46	28	.58
11	.44	29	.58
12	.55	30	.54
13	.50	31	.44
14	.46	32	.47
15	.52	33	.48
16	.52	34	.52
17	.54	35	.54
18	.55		

ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .93

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวเกสรี โปรตธนสาร
วันเดือนปีเกิด	16 กรกฎาคม 2520
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัด ชัยภูมิ
ที่อยู่ปัจจุบัน	742 หมู่2 ซอยไชยณรงค์ ตำบลด่านขุนทด อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา 30210
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ.2535	มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนมารีย์วิทยา จังหวัด นครราชสีมา
พ.ศ.2538	มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสุนารีวิทยา จังหวัด นครราชสีมา
พ.ศ.2542	ปริญญาตรีบริหารธุรกิจ สาขาธุรกิจระหว่างประเทศ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
พ.ศ.2546	ปริญญาโทการศึกษามหาบัณฑิตสาขาจิตวิทยาพัฒนาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ